

Minnehandel. Deel 1

Stijn Streuvels

bron

Stijn Streuvels, *Minnehandel. Deel 1*. L.J. Veen, Amsterdam z.j. [1903]

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/stre009minn01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

Joel

Nu was de slachter in druk bedrijf. Heel den godschen dag was hij op gang over 't eenmalig wit-gesneeuwde land van d'eene hofstede naar d'andere om zwijnen te slaan. De vlakte waarover hij ging, lag zoo effen aloveral wijd uit en de hoven waren gedekt en vervaagd en onverkennelijk met sneeuw en de slonke wegen zonder speur met de zwaarte daarop van den vollen winterhemel; maar de slachter droeg de streek in den kop als een landkaart, omdat hij een heel leven de banen afgeketst had van de eene hoeve naar de andere.

Zijn vaste stappen dreven door de sneeuw en achteloos loerde hij naar 'nen boom of een stake die hem onbewust den weg wees naar Meyers hof. Hij kwam van 't Hoogland op de Munte, van Pauwels, van 't Kraainest, alover den kouter naar Kannaerts en deur den meersch

naar Vanneste en Boer Vramme en nu, voor den avond, gauw nog naar Meyers het laatste zwijn voor vandage, dan was 't peil af en gaan vieren dan.... De messen rotelden in de lederen schede tegen zijn lijf, hij verlegde 't kapmes op de andere schouder en hij schuifelde tusschen de tanden het deuntje dat hij twintig keeren gehoord had vandage:

‘Wanneer de boer zijn zwijn heeft doodgeslagen
Dan beginnen eerst zijn beste muffeldagen.’

Hij en telde zijn stappen niet, noch en rekende geen afstand; zijn oogen zaten vol sneeuw wit en hij vervolgde in de verte de zwarte wijven en spouterende jongens die aangaande kwamen of haastig voortliepen en sleurden aan de bakte blomme, 't versch geovend koekebrood en de vele andere noodigheden voor het feestvertij. Ze gingen en kwamen overal in drukke beweging elk zijnen drijf, met panders en zakken geladen. En de slachter verhaastte ook zijnen gang en hij voelde daarbij iets wippen in zijn binnenste, de leute en de blijheid die overal in de lucht hing; hij en hoorde over heel de wijdte maar de hoorns die toeterden van:

Joel, joel, joel!
Vanavond is 't kerjoel!

't Heetbrood was gebakken, de zwijntjeszielen waren gebraden en overal onder den warmen heerdmantel, stond de temperpot te gisten en 't wafelijzer lag boven den vlammen kerstblok in gestadige wendinge! Elk had zijn volk te verwachten of wist waar naartoe om te vieren bij makkers of zoetelief en iedereen verlangde naar 't einde van den korten dag. Hij ging stapaan, den kop vol met al die dingen.

- Ei, Ei! De jongens stormden op; ze hadden van tenden de dreve den slachter verkend. Ze zwaaiden de armen en sprongen en tierden.

- De slachter, de slachter! nu moet het zwijntje.... piep!

Ze stonden al heel den dag op wacht en gereed om niets van de groote zaak te verliezen en ze vertelden elkaar 't verloop van de belangende gebeurtenis die nakende was. Hij had zijn messen meê en een wreed kapmes en eene zaag, en dan weer keken ze benieuwd over d'halve deur waar het groote zwijn zoo gerust nog te slapen lag. Zij zelve droegen reeds de angst in hun hert en oogen.

Boer Demeyere kwam buiten en Anneke stak ook heur hoofd uit eene staldeur en groette lachtandend.

- We gaan er gauw mede voortdoen eer 't avondt.

De boer bond het zwijn bij den achterpoot en 't beest kwam traag zwadderend naar buiten gelutst en 't stak den snuit omhoog en snorkte.

Maar in een wrong lag het gekanteld, en 't schruwelde onder den slachter zijn knie en 't mes had de wonde al gesteken diep in den roeper. De jongens zaten gehurkt daarrond te loeren hoe 't roode bloed in de teele stroelde die Anna hield uitgesteken. Zoogauw bedaarde 't geweld: 't zwijn was al dood.

De boerin haalde 't gereedschap buiten en Anna schommelde heur ketels bij, haastiglijk om gedaan. Dan werd er een beddeken opengeschud van stroo om 't zwijntje te branden. Daarna werd het schoone geschreept en zuiver gewasschen en opgehangen kop nederwaard aan een rechtstaande ladder. Nu begon het groote werk: met één rip werd den balg opengehaald en achter de dikke vetlaag ruttelde de warme beuling eruit; de lever, de longen, het hart en de blaas en 't ander binnengedoe lag nu bloot, werd achtereenvolgens bekeken,

genoemd, losgesneden en in huis gehaald. De slachter wrocht bezig voort zonder opkijken, met vlugge handeling zijn mes drijvend. De jongens keken op zijne handen tot dat de pezel eruit was en de blaas en de steert; daarachter hadden ze gewacht en nu liepen ze elk om 't zijne al vechtend over 't hof.

- Gaat ge erop uit, Anneke? vroeg de slachter.

't Meiske loech ne keer.

- Als ik gedaan krijge en er mij iemand komt halen, slachter, anders blijf ik thuis.

- Ze verwachten u toch op 't Sperrenhof, Anneke, bij d'andere vierders?

- 't Is zoover om alleen te gaan door den donkeren avond, loech het meisje.

- En wie is de gelukzak die u mag komen halen? en hij bekeek haar inzichtelijk over 't wezen.

't Meisje antwoordde met een klaren blik uit haar blauwe oogen.

- Weet niet. Ik wacht mijn tijd af.

Zij droeg de wit gewasschene zwijnsfootjes naar binnen waar de groote ketel boven 't vuur te warmen hing. Toen ze weer buiten kwam kreeg ze plots den jongen kerel in 't oog die ongemerkt gekomen was en bij den slachter

te kouten stond. Met den slag was ze onthutst en schoot heur blozende kleur om de blijde verrassing en ze kwam lachende nader.

- Anneke, gaat ge meê? 'k ben hier om u.

- En waar is Marie en Karel? Zijt ge daar alleen? Ze was eigenlijk overblij omdat hij alleen was, maar verlegen medeen: wat zal moeder zeggen.... met Max zoo alleen door den avond gaan? Z'en wachtte naar geen uitleg.

- Ze meende dat ge 't zoudt vergeten van komen! 't Is albij avond en ze werd ongeduldig, loech de slachter. Maar Anneke zette heur akers neer en liep haastig in huis. In 't deurgat keerde zij en winkte den jongen binnen te komen.

- Moeder, Max is daar, mag ik meê?

De jonge kerel hoorde het haar vragen maar moeder en had geen tijd om te antwoorden; Anna was in één spoutersprong de trappen op naar boven. In de keuken stond al het bakkersgerief overende en vrouw Demeyere verlaan daarbij met belabberden voorschoot en opgesloofde mouwen.

- Ik ben toch mansch genoeg alleen om heur zorge te dragen; ge zijt toch niet benauwd,

riep de kerel naar boven, - Marie zal misschien achter komen en Karel is al weg.

- Zijn de koeien al besteld? vroeg de boerin.

- Ja.... aa's! moedere! riep het meisje luide.

Tusschen heur werk had zij haar wezen gewasschen om gauwer gereed te zijn en eer dat Max zijn pijp ontsteken had, stond Anneke verkleed in heur zwart spannend jakje blij trappelend op haar kousevoeten en zocht haar schoenen in de kast. De boerin en wendde de oogen niet van de zeven koekebrooden die bij den heerd te heffen stonden in ijzeren pannen, en tusschenin wierp zij rijshout in den vuur-gloeienden oven.

- Is er nog iets te doen, moeder?

- Staat de melk gereed? - Houd u warm, want 't is vriezende koud buiten. En geen zottigheden, vermaande zij nog. 't Meisje en kon haar blijdschap niet duiken.

- Max, ik ben gereed. Wanneer komt vader t'huis? wendde zij nog naar moeder, en weer zonder naar antwoord te wachten:

- Moeder we gaan voort! Ze wierp haar mantelken over de schouders.

- God beware u.

- Navond, vrouw Demeyere.

- Moeder, en vergeet de kalfkoe niet.

- 'k Meende dat ik niet en zou mogen meêgaan als ge alleene kwaamt, vezelde Anneke, en 't wipte nu haastig nevens den jongen over 't krakende messingstroo. - Ze lieten de kleine jongens aan hun spel en den slachter met zijn zwijn en verlieten de werf.

- Goed geluk en overeenkomste! De sneeuw licht zachte overal en 't is manelucht van den nacht! Zaligen hoogdag op voorhand! riep de slachter hun nog achterna.

De vent was de leute lange ontgroeid maar met die dagen voelde hij zich meêgaan in den algemeenen zwaai, spel en plaaglust en verzet voelde hij dan opkomen als in zijn jeugd van weleer.

- Ze gaan naar 't plezier, mompelde hij en wrocht voort.

De hofpoort was nog maar rechts toe, zoo voelden zij t'eenegader den lust en de vrijheid van hunne eenigheid te midden 't witte sneeuwland in den vallenden avond. Ze gingen dichter bijeen en Anneke bekeek Max nu vriendaardig in de oogen om te zien of hij ook zoo overwelgezind was. En hij was vol bezig en hij zag naar heur minnelijk wezentje omkransd met de bloemen uit haar muts boven de sluts-

krullende bruine haarkronkels. Heur oogen blonken en de koude lucht blauwde de bollen van haar wangen en aardig neusje.

- We gaan veel leute hebben, Max, beloofde zij. Zal er veel volk zijn? wie al? Zijn er de Kannaerts?

- Allemaal, en de Kraaynesten, - en Derycke's en Vramme, heel de bende samen, - 't zal er proppen:

- Ja, maar de keuken is groot te Pauwels!

- Jawel, Vramme heb ik daareven zien uitzetten.

- Natuurlijk, als Sanne er is zal er Juul ook zijn! loech het meiske.

- Als het te Pauwels viering is, komen ze altijd allemaal af!

- Ja 't gaat er best om te vieren en Pauwels verdraagt ook goed de leute, en de dochters en verschieten in geen klein geruchte, - bij ons en gaat het zoo vrij niet.

Anneke herknootte heur halve leersjes en liep dan een loopke om weer bij Max te komen.

Ze waren al een heel eind gegaan maar nu wisten zij ineens niets meer te zeggen. Ze keken over 't doode land naar den avond die dapper dumsterde en ze werden mijde van malkaar en voelden 't ongemak van alleen

zonder derden man over de eenige bane te loopen zoover van huis.

- 'k Heb waarachtig gevreesd van te moeten thuis blijven, hadt ge niet gekomen, herbegon het meiske en zij keek om, daar ze meende geruchte te hooren, achterwaard.

- 'k Had het toch vaste beloofd!

- Ja maar, ge kost ook nog elders afgesproken zijn, of volk hebben....

- Ze peist weer op Sanne Kannaert, dacht Max in zijn eigen. En nu gingen zij langen tijd zwijgend en een stap gescheiden hun weg voort.

De jongen voelde de stilte van den avond en dacht aan al de meisjes die hij daar seffens luide aan 't spel ging vinden.... en dat hij nu zijn Anneke nevens zich had, heel alleen op de sneeuw, daarbij krieuwelde 't geluk door zijnen kop. Zij zwegen alle twee en hij, hij keek nog eens goed rond, rechts eerst en links dan en later, gedoken naar achter en zonder zeggen kwam hij een stap nader en ving hare hand die buiten heur mantel zwaaide en hield ze vast in de zijne. Ze zwaaiden te gaâr op stap. Ei, wat huppelde zij vlijtig en licht nevens hem en de sneeuw die kraakte onder elken stap. De zwarte menschen ginder ze gingen ook

hun feeste vieren hier of daar maar ze waren verre en z'n vermoedden er niets van hoe Max en Anneke hier getweeën hun wegen gingen. 't Was vol avond eer ze 't al gemerkt hadden, het maantje blonk helder in den reinen hemel en twee grijsblauwe schaduwen bewogen vóór hunne voeten overal waar ze gingen. De stilte en de eenigheid woog nog breder nu. De sneeuw piepte onder hun treden en ze glinsterde drie stappen verder, lijk gemalen glas vol flikkerlichtjes. Ze gingen nog dichter bijeen zoodat heur mantel zijn beenen dreelde en terwijl ze met schaarsche woorden over onverschillige dingen koutten, drukten zij, zwaaiende weg, hun innige wellust uit in melkanders hand.

- We naderen, zei de jongen, maar inwendig nu wenschte hij voor altijd den weg te houden en voor den morgen nievers te belanden. Hij wist niet van waar die plotse belustheid opkwam en zoo blijde schemerde door heel die wonderstille, maneklare avondlucht.

Hij wees rechts naar een onduidelijken sneeuwhoop met zwartsel onder de daken.

- Daar is 't Verbrand-hof, en ginder de beek, en daar in de donkerte, zie-je de sterren? Hij vertelde en wees alsof ze zoo goed als hij zelf die dingen niet liggen wist.

- Weet-je dat Filemon niet en trouwt met Natlie? vroeg het meisje, 't schijnt dat ze niet genoeg meê en bracht....

- 't Is dat hij ze niet geern genoeg en ziet.... en bindien nepen zijne vingers hare hand.

Op het bruggetje ontmoetten zij een oud wijf met een jongen; ze lieten daarom malkaar los en gingen een stap verscheen; ze zegden dofweg 'Goên avond' om niet verkend te worden en bleven gescheiden. De huizekes buitenwaard 't dorp waar ze nu langs gingen, waren aan al de vensters verlicht en 't stoorde in de lucht alom naar wafels en pannekoeken en gebraden vet.

- Kijk ne keer naar 't maantje, Anneke, en hij hield haar staan en ze keken alle twee in de lucht. Maar dan kregen ze tegelijkertijd te weten dat ze zot spel begingen en voort moesten; ze loechen en Max ontstak een nieuwe pijp en ze koutten nu luider dan het noodig was over aangelegenheden van hof en stal lijk verliefden zouden doen die afgeluisterd worden; - z' en wilden malkaar geen kanse laten om te zeggen wat ze dachten en ze waren mijde van uit te spreken 't geen ze wederzijds van elkander wisten. Ze ver-

langden nu om van de eenigheid ontdaan te zijn en bij de makkers te komen die luide leute mieken. Zij hadden wel voort willen lange nog alleene loopen, maar 't ernstige drukte hun en 't geen ze met vingerspel en glimlachen gezeid hadden dreigde in woorden te gaan verduidelijkt worden en dat was nog te vroeg, te los, want achter 't teedere en 't zoete dreigde er nipte een luide schaterlach op te schieten, die al de teederheid in gewone zotternij zou doen keeren. 't Geen ze tusschen hun gewonen kout van elkaar verstonden en medegeedeeld hadden was zoo nieuw nog, zoo onverwacht dat zij 't niet gelooven durfden en meenden rond te loopen door den nacht in een geestigen droom.

- Wie had er gepeinsd dat we alleen ons getweeën naar 't Sperrenhof zouden gaan?

- Ik wist het, Anneke, en heb het zóo beleid. Karel is al vroeg weg met Vandoorn en Miel Fleters heb ik gezegd dat hij Marie moest komen halen; ze zijn samen naar Peetje Mullies.

- Pharaïlde had u wel liever zelve gezien, zei Anneke en ze monkelde dankbaar in zijn wezen om zijn wijs beleid.

Verder over de zijwegels gingen er nog

menschen, maar niemand en vonden zij die kennis scheen of meê moest waar zij naartoe gingen. 'Goên avond' klonk het telkens en Max en Anneke hielden nu de breedte van den weg tusschen malkaar om aan niemand te laten zien dat ze minninge mieden.

- We 'n vinden geen levenden mensch van kennis, Max?
- d'Anderen zullen er al zijn, en we komen de laatsten toe.

Hij keek nog eens goed rond of er niemand achter kwam en als zij weer de bane vrij kregen wilden ze weer deugd maken voor 't laatste van den weg. Hij zocht nog hare hand in de zijne te krijgen. Het kerkwegelke liep smal door twee blanke velden, 't kronkelde tusschen 't zwart beschaduwde van twee hoven en dan kwamen ze weer in 't opene op den hoogen kouter. Bezijds lag het dorp in zwarte blokdeelen rond den toren en daartusschen ronkte 't geruchte van tuitende hoornen en 't groot rumoer van feestend volk. De leute hing met de helderheid de lucht vol en de belofte van blij verzet was te raden achter de gordijntjes van elk verlichte venster. En over 't land en de daken blonk de manesching zoo helder als daglicht en veel schooner nog,

en de sterren pinkelden lijk dansende straalsteentjes en ze lonkten en knipten oogjes en loechen en zottebouden ook ondereen daar in hunne hoogte zoo gruisdikke heel het blauwsel van den hemel vol.

Anneke miek met stillen wrong haren arm los en zocht zijn hand van haar leden weg te houden.

- Ze zullen al aan den gang zijn.... we moeten ons haasten.

- O, 't is nog niet te late en bij tijd komen we wel om ons goeste wafels te eten - de nacht is zoo lang. 't Was als zat de mane er vast voor eene eeuwigheid, als hij dat zei.

- Ons Lotte heeft gelukkig gister gekalfd, anders mocht ik er nu bij de wacht houden in den stal, dat was anders als hier te wandelen nu.... 'k Had mogen mijn liedjes alleene zingen.

Ze loechen alle twee bij 't gedacht.

- Waar gaat gij morgen naartoe? vroeg zij ineens.

- Morgen, nievers.

- Ik moet heel den dag thuis blijven.

- We zijn er! en hij keek nog eens rond of er geen kennissen te naargange kwamen. Te midden 't witte sneeuwveld stond de groote hoeve met de groote, zwarte sperre-

boomen hooge in halven kring daar bachten als zwarten achtergrond tegen de lucht. De hofpoort stond wijd open en 't licht straalde door al de vensters lange klaartestreden over de sneeuw. De schaduwgedaanten gingen in druk bewegen achter de bedampte ruiten en 't groot gedruisch en gelach klonk tot buiten over de werf. De honden en roerden niet omdat ze al gewend waren aan 't vele verkeer van menschen heel den avond.

- Hoor wat leven ze maken, - kunt ge niet zien wie er is? Gauw, anders zien ze ons staan in de klaarte.

Max duwde met vasten wrong de deur open en ze stonden daarna ineens te midden de wijde boerenkamer. Een luide schreeuw ging op en al de hoofden keerden naar de nieuw ingekomenen.

- Max Vanneste met zijn Anneke! waar zijn de broêrs en de zusters? Waarom komt gij zoo laat? Zijt ge verdoold, verzonken onderweg? Iedereen tierde, riep, loech of schreeuwde, terwijl Max met verbijsterde oogen nog de kennissen zocht te onderscheiden en Anna haar mantel en muts aan eene van de dochters overgaf.

- Kom zet u bij in de ronde!

De vijf Kraaynesten waren er, de Kannaerts alle vier, de Derycke's met zessen, en Pol Vramme en Natlie Deweer. Ze stonden of zaten en de knechten, knapen, koeiers en meiden daartusschen en de dochters die verlaan rondliepen, allemaal blozende warme wezens met stralende oogen en lachende, mieken ze groote gebaren om malkaar de leute te betuigen, die ze voornemens waren te vieren.

In den heerd lag de groote kerstblok te laaien en de boerinne stond daarbij aan 't bedrijf. De kamer was vol van den geur van wafels en gebraden vleesch en blauw van tabakrook. Max stond nog altijd onvast zonder stoel en moest nog antwoorden op al de vragen rechts en links en hij hoorde er niet klaar door. In die wemeling van wezens en zwarte en blonde boerenkoppen bijeen onder de lamp, werd hij mede de wilde makker en Anneke was al weg in een anderen hoek bij een troffel meisjes, luide aan 't kouten. Hij ging eerst bij boer Pauwels en bij de vrouwe.

- Warm u wat, jongen, g' hebt koud van zooverre te gaan.
- Flippe Vergote moet nog komen! riep men luide.

En als hij niet en komt, wij wachten niet

meer; 't wordt tijd! Zet u bij, we gaan beginnen.

- Ha! daar is hij! Flippe stond in 't deurgat met zijn zuster pertig aan den arm en Mane en Pliet staken, koddig lachend den rooden kop over hun schouders naar binnen. Een luide roep begroette de verachterde boerengasten en zij mochten rechte bij aan tafel schuiven. Het geruchte verwarrelde dooreen zoodat men geen woorden meer verstond tenzij de luidste schreeuwen die 't al overtierden. Elk zocht bij zijn gegeerde burin te zitten en dat werd een rumoerig gekets met trekken en slaan als ze met tweeën 't zelfde meisje wilden hebben. Als de plaatsen eindelijk volzet waren kwam er weerom rust en onder 't drukke gegiechel en gepraat gingen de eerste schotels rond. Elk hield zich nu met zijn geburinnen bezig en 't geleck een gonzend geronk met luide lachroepen daartusschen. De drie dochters, Klotielde, Klara en Elsje waren in haar nette, klaar katoenen jakjes en perelblauwen voorschoot, het wezen blozend en monkelden naar al de gasten gelijk. Ze liepen altijd van den heerd naar de tafel en bedienden elk endeen vlug met een lachend woord op en af. De oude Pauwels stond recht.

- Zijn we 'r allemaal? Een luide 'Jaauw!' antwoordde.

- Wel, kerels, valt aan, welgekomen en goed gegund.

Nu mochten de poorten toe, buiten lag de stilte en de manesching; 't geruchte en 't vertij bleef in omsloten, innigen kring waar niemand ongevraagd aan of bij en kon. Nu mocht de joligheid vrij los en ontbonden, ongestoord aan 't spel. 't Zou een avond worden als in den goeden ouden tijd, elk was er op gezet en 't gemoed gehelderd om meê te doen als éenen man om den nacht kostelijk te verbruiken. Schotels met bruin zwijnsvleesch werden over de hoofden gereikt en dampende kommen met aardappels, breede teelen hoofdvleesch, worsten in 't ziedende vet, appels gestoofd met krenten, ruggebeen met rijst, bloedworsten, warme hesp -, heel het zwijn op alle mogelijke voeren bereid met al wat erbij naar behooren etelijk was, kwam beurtelings voor de berden staan. De dochters liepen en de boerin schepte met de schuimspade nieuwe schotels altijd vol. De vorken en messen korven en stekten en de bierglazen tikten dapper tegeneen.

De stevige boerenkerels zaten wreed geschouderd tusschen de meissens, hun hoogroode, ronde kop gebogen over hun berd en den linkerarm geleund op de tafel daarbinst de rechter duch-

tig wrocht met mes en vorke. Ze aten aanhoudend en ernstig en hieven maar als zij bier dronken of eene klucht naar den buurman van rechtover riepen. Dan blonk de bedaarde, goedige, geruste leute uit heel hun wezen met een straal van schalke fijnheid pierend uit de genepene oogen. De oogst was lange binnen, hij stond getast de schuren vol; 't zware zomerwerk was gedaan en 't beulen van de voorjaarsche dricht was ook al vergeten: 't land lag lange toegesneeuwd, vervrozen en 't zaad rustte er veilig onder en heel dien laatsten tijd liepen de kerels onverschillig aan al wat hun vroeger zoo belangde, over de wereld nu, los en vrij als luie koningen die geen stroo van d'eerde te rapen hebben en hun tijd verluieren met pijpen te rooken. De kracht die ze onverbruikt gespaard hielden, tintelde alevenwel in hun sterke armen en 't bloed stond hen warm in den kop; dat alles moesten ze nu los laten en te niete doen in de leute en wilde zotternije zoolange de winter leed en de zonne niet weer in 't land en kwam.

De boer alleen was bezig met den ouden knaap en een anderen bejaarden werkman, over vruchten en beesten en schikkingen voor ten uitkomende. Maar niemand el en hoorde 't,

men was bezig met malkaar te plagen en te vertellen wat ze 't leutigst kosten uitvinden. Ze verlangden om gedaan te krijgen aan tafel en breeder spel te beginnen.

Achter 't vleesch kwamen de groote boterhammen, de vet gebeuterde, eiergele sneden met bruingekorsten blinkenden buitenrand dobbel gevoud in dubbelen stapel op de teelen torenhoog. En in de andere glimmend, wittinnen teelen lagen de bruin oversopte gebraden peren. Een nieuwe geur van fruit en suiker en kanneel walmde over tafel en 't werk vorderde onafgebroken. Elk greep om 't zijne bij te halen en eere te doen aan den goed gegunden, smakelijken kost. En de groote schenkkanne ging gedurig rond en stroelde de glazen vol dat 't schuimend over tafel liep. Klotielde, Klaarken en Elsie zaten nu ook aan 't einde van de tafel tusschen de meiden van 't hof bij de koeiers en deden mede in de algemeene leute. Vrouw Pauwels ging rond om te zien of iedereen bekomste kreeg en ze vroeg alhier en aldaar: of 't smakelijk in-ging. De grootste eetlust was lange over en 't luide geruchte hernam met de lachredens en kwinkslagen die de tafel rond verteld en getierd werden. Als de kerels dikke geëten waren stonden zij recht en ontstaken

hun pijp. De boer ging weer in zijn hoek met den werkman en den knaap en de boerin, aan hun eigen tafeltje 't kaartspel hernemen dat ze van den namiddag begonnen hadden. En de dochters met de meiden en al de boerendeernen hielpen elkaar de tafel te kante doen en gingen, zooveel zij waren, algemeen aan 't schotelwasschen om seffens gedaan te krijgen en weer in de ronde te kunnen komen. De stoelen werden in kring geschoven en de tafels langs den muur gezet. Eer de kerels hun pijp uitgerookt hadden waren de meissens klaar en vroolijk en lustig kwamen zij weerom bij.

Alleman moest openschuiven nu in breeden kring; de leute zou nu algemeen worden, niemand mocht nog vezelen of zijn dingen in 't stille zeggen; de plaatsen werden gehouden gelijk aan tafel, de knechten zaten met de beenen uitgesteken en de meisjes de armen gekruist over de borst, te wachten.

- Liedjes, liedjes, wie kan, wie zal er liedjes zingen!?

Liedjes kenden ze allemaal genoeg maar niemand wilde beginnen; de meisjes lieten haar pramen, meesmuilden en waren verkoud of hadden keelzeer.

- Max, Max! Max zou zingen. Hij was

altijd de eerste en op hem rekenden ze overal. Hij stond recht.

- Gasten, ik begin, maar elk zijne beurt achter mij, gang van de zon, die niet zingt betaalt pand!

Hij stond nog en wachten en keek fijn monkelend over de ronde. En de meisjes haar oogen blonken en ze glimlachten welgezind. Max was de schoone witvellige wangblozende, sterke knaap met bruinen haarbos wild over zijn effen mat voorhoofd en zijn diep bruine oogen straalden waar hij keek; zijn fijne mond plooide altijd spotmonkelend, de hoekjes nederwaard en daar hij nu stond als een heer in zijn jonge preutschheid, wribbelden zijn vingers het lichtbruin van zijn beginnenden knevel. Hij zocht om iets te vinden en liet het rondom hem intusschen heel stil worden.

- Een geestig, een ernstig, of een triestig? 'k Kan er honderdduist! en hij keek weer fier monkelend de bende in de oogen.

- Al gelijk; het schoonste, riepen de meisjes.

- Max, dat van de Liefde! riep Elsje in een plotse stoutigheid.

- Dat van de Liefde! ja, en hij knikte bevestigend naar het jonge meisje dat nu beschaamd was om wat ze te luide geroepen

had. Max zijn aangezicht werd ineens ernstig en hij keek boven de hoofden weg; hij greep de leuning van zijn stoel en met een forschen galm was 't liedje ingezet. Het rolde vol uit de keel, zonder inspanning, in rythmische walsmaat verrukkelijk en eenvoudig met op-en-neêrhalen van tonen, voortdansend in gedurig wisselwenden, geleidelijk mede met de schoone woorden:

Ach hoe heerlijk klinkt toch eene wals vol melodij,
Eene polka nog zoo schoon, brengt niets verleidends bij,
Laat mij nu dat walsje zingen als een liefdelied
 Want de liefde,
 Is het zoetste
Ja iets zoeters ken ik niet.
 Hoe zoet....
 Hoe zoet....
Is ware, trouwe liefde
Want liefde is het leven
Wie mint er niet op aard!

Al hadden zij het duizend keeren gehoord, het klonk altijd nog als het schoonste van de wereld door de keuken. Zijn schoone stem

wandelde op en neer lijk over een watervloer met vlagen wind en wie kende het gelijk hij om achter den eersten maatslag tusschen dat wordeken 'zoet', op de twee zachte tijden een dubbelen piepsissenden lippentrek te smijten die daartusschen klonk als een smakkenden kus, de weergalm van het zoete wordeken. Achter 't stil uitlopend en vertragend einde van 't refrein keerde dan weer met vernieuwden galm en heftiger walsmaat, rasser draaiend, 't herkeerend gezang op de woorden van 't tweede klauzeken dat ze allemaal van buiten kenden en inwendig medezongen.

Hij hield de oogen al boven de hoofden, volbezig inwendig met den zin van zijn zang, maar nu en dan lonkte hij tusschenin naar Sanne en Lena en de andere meisjes in de ronde die aandachtig en glimlachend den zanger bekeken met haar heldere blauwe of bruine blinkers. Niemand en roerde er. Maar als zij den stralenden blik van zijn bruine oogen voelden steken, kregen ze een krijzeling van geluk die haar deed blozen en neêrewards kijken. Haar herte klopte, z'n hoorden den zin van zijn woorden niet meer maar keken onafgewend en lieten zich gaan zoolang het liedje leed.

Liefje, hoor die tonen, ja bekoorlijk liefje, hoor!
'k Zing den wals der vurige liefde u verleidend voor,
Want de liefde is het zoetste, niets is zoeter ook voorwaar!

Pauwels en de boeren hadden de kaarten neêrgelegd om te komen luisteren; de anderen ook bleven zwijgend zitten wachten en als ze voelden dat 't uit was, riepen zij luide den bijval en willen of niet, hij moest het laatste klauzeken hernemen. Dan zette hij zich stil neder en deed teeken naar Gusta Kraaynest die aan zijn rechter kant zat.

- Gusta! riepen ze allen, Gusta!

Zij stond recht en zong een liedje van vijf en dertig klauzekes waarin op slepend treurenden gang verteld werd van een kasteelheer die, zonder 't te weten den vader van zijn lief vermoordt waarop het meisje vaarwel aan de wereld zegt, in een klooster gaat weenen; hoe die ridder dan na vele andere gevaarten over de wereld weer op zijn erfgoed komt gedompeld en onwetend zijn moeder trouwt en als hij eindelijk bewust wordt van al zijn rampzalige daden, zich wanhopend van 't leven helpt. Vrouw Pauwels weende en al d'anderen zaten

met aandachtig, bedrukt gezicht het verloop dier droeve gebeurtenissen te volgen.

Elk bij zijn eigen meik zijn zang gereed of zat te beramen wat voor liedjes niet mochten vergeten worden.

Beurtelings werd er gezongen van ‘de drie Rozen’, ‘de bedrogene Minnaar’, ‘de droeve Maagd’, ‘de vreezelijke Jacht’, ‘het betooverd Kasteel’.

Hector Kannaert was ook gekend als een beste zanger, ze riepen van alle kanten wat ze van hem wilden hooren maar hij liet hen namen en titels schreeuwen en begon ongestoord in 't luide geroep wat hij nieuwe en in 't stille geleerd had, alleen in zijn zwingelkot.

Ik ken er een meiske van zeventien jaar,
 Het ging gaan varen
 gaan varen.
 Ik ken er een meiske van zeventien jaar,
 Het ging gaan varen met haren minnaar.
 Van faldriöric
 Van faldriöra
 ora, ora, ora
 ha, ha, ha!

Hij deed het zoo schalk, zoo guitig dat ze allemaal in grooten lach uitschoten en benieuwd

dwongen zij hem voort te doen, ze verlangden om den uitval te weten en dat gedurig herhalen van dezelfde woorden, plaagde 't geduld. Hij bleef een even ernstig wezen spannen en zijn oogen beloofden de gewichtige gebeurtenissen die volgen gingen:

.....

Het eerste dat ze deed was klimmen de mast,
maken de zeilen
de zeilen.

Het eerste dat ze deed was klimmen de mast
maken de zeilen als een schippersgast.

Van faldriörie

.....

Maar als het sloopken nu kwam aan den kant,
zij had een kleintje
een kleintje.

Maar als het sloopken nu kwam aan den kant
zij had een kleine matroos aan hare hand.

Van faldriörie

.....

Maar hare moeder en wist dat niet
dat er een kleintje
een kleintje.

Maar hare moeder en wist dat niet
dat er een kleintje bij haar was geschied!

Van faldriörie

.....

Zij knielden samen voor Gods altaar,

't was om te leven

te leven.

Zij knielden samen voor Gods altaar

't Was om te leven met haren minnaar.

Van faldriörie

Van faldriöra

ora, ora, ora,

ha, ha, ha!

Dat was springnagelnieuw, nog nooit gehoord; ze loechen omdat 't zoo aardig
verloopen was met dat meisje maar nog meer met Hector's droog leuke voeren.

De beurt ging dapper voort, Sanne, de groote blonde meid, zong van 'Laura'. Fons
Kraaynest van 'Vier Ridders fijn' De oude knape moest ook bijspringen, hij zocht
zijne onschuld met te zeggen:

- 'k Heb te vele geëten, jongen, de stem zit versmacht in mijnen buik!

Maar 't en kon niet baten en hij neuzelde

een liedje van ‘den nieuwen Hemel’ zoo oud als de strate, waarmede de boer bijzonder veel leute had.

- De oudste deuntjes blijven nog altijd de schoonste! meende hij.

Jules Vramme stond ook recht en omdat Martje Kraaynest 't gevraagd had, zong hij van ‘Lena’.

Uwe liefde, lieve Lena
 Is mij het zoetste heilgeschenk,
 't Zij waar ik kome, 't zij waar ik heenga
 't Is aan u dat ik immer denk.

.....

Al zingend pieroogde de schalkaard gedurig naar Leentje Kannaert en 't meisje nam het welgevallig aan. Hij deed alsof hij het ernstig meende.

- 'k Zou dat liedje ook willen leeren, geef het mij om uit te schrijven? vroeg een kerel. Hij zong ongestoord verder:

Dat gij schoon zijt, zegt de wereld,
 Dat gij goed zijt, weet mijn hert.

De groote boerenknapen zaten schijnbaar gedaagd en luttten aan hun pijp maar onder

tafel duwden zij op de teenen van 't meiske nevens hen en zuipend aan hun bierglazekes knipten zij een oogske rechtover naar de deerne die bloosde welgezind.

- Andere en betere! werd er gevraagd.

De boerin zong van de 'bittere Passie' en voorts liefdegeschiedenissen, moorden en stoute tochten. Mathilde Derycke zong van de 'Veertien Ridders te peerde' dat verliep van 't eene op 't andere, vijf en dertig klauzekes lang, maar niemand en luisterde nog, de meisjes zaten ondereen te giechelen en Max riep luide dat d'anderen ook hunne beurt moesten krijgen.

't Poesterke, de kleine gebochelde koeknaap zat gedoken tusschen den boever en Mane Stubbe de werkman. - De twee groote kerels hadden den jongen zoodanig geplaagd dat hij weigerde te zingen, maar Elsje, de jongste boerendochter hielp hem, ze wist dat hij er heel schoone kon.

- Toe Sarelke, riep ze, dat van 'Amelie de zuivere Maagd'.

De jongen werd ineens vuurrood van blijde ontsteltenis, hij hief zijn lijveken recht, lonkte dankbaar naar de schoone dochter en:

- 'k Zal u een schoontje zingen, zei hij en hield zich gereed. Hij had het gehoord van

den koeier van 't Drieschgoed en woord voor woord achtergeleerd binst ze samen de koeien wachtten. Den zin begreep hij zoo goed niet maar hij wist of raadde dat er iets teeders, iets heel onduidelijk verre en schoone in schemerde. Hij had het kostelijk verdoken gehouden en het altijd stil inwendig geneuried als hij zeker alleen was en 't niemand afhorken kon. Elsje had het eens gehoord, zij alleene en dan had hij heur den titel moeten zeggen omdat zij 't geweldig schoon vond. Hij begon zoetjes, beschaamd, met fijn gevoelig tremelend stemmeken en de knapen wachtten ongeloofig.

Ziet eens aan de bosschen en de velden,
Een plekje zoo eenzaam alleen,
Daar kunnen wij onze liefde vermelden
Tot ze verandert in treurig geweën.
Van 's werelds gewoel afgescheiden
Hoe menigen krans vlechtten wij
Van bloemen geplukt uit de weiden....
Die stonden, eilaas, zijn voorbij!

Ze meumelden goedkeurend en loechen luide omdat die kleine twaalfjarige knaap dat zoo ernstig afwond. Hij wachtte daarbinst een stondeken; hij zocht naar zijn woorden en keek

naar de balke, - geen enkel meiske en dorst hij bezien. De boerinne had heur wafels alleen op 't vuur gelaten en ze stond geleund tegen Klaarkens stoel en monkelde omdat Sarelken 't zoo wel deed.

Thans zie ik haar in mijne droomen
 Schoon als eene hemelsche maagd.
 Ik sneed haren naam in de boomen
 Hij werd door de stormen uitgevaagd.
 Als een engel zie ik haar zweven
 Terwijl ik, geknield op haar graf,
 Beween mijn treurig jong leven
 En smeek om een mindere straf.

Hij dronk een sloksken bier, zette zich en keek als een groote vent en schoot daarna in luiden lach.

- Ajoel! Ajoel! Ajoel! ze riepen al alle kanten, hij moest zeggen waar hij 't geleerd had, wie Amelie was, de zuivere! De boever en de werkman hieven hem op hunne handen en ze zetten hem boven op tafel en ze zongen:

Sarelke, Sarelke
 Tip, tip-tip,
 We heffen Sarelken
 ip!

Het jongentje grabbelde om weg, kroop onder tafel en bleef daar gedoken zitten tot het geruchte over was. De boer zat te schokken aan zijn tafeltje. De beurt was nu rond maar de drie dochters, daar ze geen vaste plaats hielden en nu hier, nu daar rondvlinderden om bier te schenken of tabak bij te halen, waren overschrikkeld gebleven. Nu moesten ze aan den gang en beginnen.

- Tielde! Klara! Toe Elsje, gij!

Pauwels wist dat zijn dochters bekend stonden voor haar schoone stem en hij hield hooge aan die vermaardheid. Zoo gauw het daarop aankwam werd het voor hem ernstige en belangende zaak; hij liet daarom zijn kaartspel liggen en kwam bij - anders verging het in zottigheid, meende hij.

Hij gebood stilte, 't schreefken van zijn mond plooide neerwaard met de uitzichtigheid van: nu zult ge eerst wat gaan hooren! Maar de meiskes loechen stil met vaders ingenomendheid en hadden het liever eenvoudig-weg laten vergaan zooals de andere. Klotielde, de oudste deerne miek er ook niet veel spel mede. Ze bleef waar ze was bij den deurstijl rechtstaan, keek fijn weg naar de gasten en zonder dat ze moest gepraamd worden, begon zij maar seffens:

Goeden avond! liefste Roosje,
 Goeden avond! beste Piet,
 Keert gij uit de velden weder?
 Herder, ja, gelijk gij ziet!
 Mag ik u wat vergezellen?
 Als 't u aanstaat, waarom niet!
 En hiermede stapte Roosje
 Arm en arm voort met Piet.

.....

en in vier klauzeken zong ze - 't geen de gasten reeds lange kenden - hoe 't met Roosje en Piet verging op hun wandeling en 't sloot met een vermanend:

Jongens, wacht u van dat Roosje,
 Meisjes, wacht u van dien Piet!

De knapen schaterlachten en riepen luide bravo! En zij zelve eindigde in een kikkerschetter en liep weer bij moeder helpen aan 't wafelijzer.

Klaarken was ook al veerdig met 't hare maar Pauwels riep naar Max Vanneste: dat ze een fransch liedje kon zingen, wonderbaar om te hooren. Het meisje veranderde van wezen en bleef pruilend zitten kijken, maar de zusters

praamden haar dat ze 't doen moest om vader tevreden te stellen.

- Doe het, als hij 't nu wil! En de gasten vonden het ook goed. Ze luisterden naar de romance waarvan ze niet veel begrepen, maar te meer naar de wondere stemme die klonk zoo helder als water, zoo zuiver van onder te boven, zoo versch uit de kele, en de schoone blauwe oogen van 't fijne meisje deden er ook nog iets bij om 't liedje schooner te maken.

Binst ze nog luide hun verwondering uitriepen lonkte de boer al naar Elsje en hij knikte genoegelijk met den dubbelen kin.

- Zie-je wel, he, wat ze kunnen; maar 't schoonste komt nog achter!

Ze begon in een haast te wege, een zottigheid met heur snugger smoeltje en pinkelende oogen van:

Als ik u zie, voel ik mijn hertje beven!

Maar vaders stemme viel grommelend in:

- Zot jonk! - En tegen de knapen:

- z' Heeft er meêgebracht uit de kostschool, jongens; Elsje, zing eens dat aardig engelsch liedje. In 't engelsch, horkt, 't is in 't engelsch, zulle, bofte de boer.

't Meiske blekte al onder uit, ze kende er een heele reek die ze geleerd had op 't hof, die had ze veel liever gezongen, maar vader zou niet zwijgen: ze werd seffens weer blijde en ze galmde vrij als een betooverde engel. De boeren loechen om de vreemde klanken, en de meisjes mompelden elkaar entwat in 't oor omdat ze toch niet verstonden die uitheemsche woorden. 't Eindigde met een langen, hoogen rektoon en Elsje, om heur eigen deun te hebben in 't spel en de schade in te halen om 't geen ze onwillens had moeten doen, knoopte plots heur laatste klauzeken af en met een fijn lonkenden oogenlach rolde 't eruit tegen ieders verwachting, het welgekende straatliedje dat haar zoo koddig afkwam:

En mijn hertje ging van
din-ge din-ge-din, van
din don, din-don, din!

En dat weer zonder einde-val afkappend, stak ze de handen in de schortezakken, diep, trok eene lip als een oud boerinneken, miek eene parmentige buiging en liep licht lachend weg en bracht met hermaakt ernstig gezicht, de eerste volle teele warme wafels op tafel.

De kamer dreunde van 't lachen, en elk sprong recht en trok en neep om 't meisje bij te krijgen en te bedreelen, maar met één wip was ze weer buiten greep gesparteld en stond te lachen als een blozende appel gezond en welgezind bij moeder die ze beschut hield bachten haren arm.

't Was uit met de liedjes. De lange tafel stond weer in 't midden, volzet met witte tellooren, groote teelen warm dampende geel bekorste wafels en stullekes boter. De messen rinkelden en knechten en deernen zaten weer algemeen aan den vetten smul. Elk breedde zijn wafel de putten vol boter, men strooide er suiker op en men at om 't meest tegen den honger die komen moest. De vrije kout en luide lach klonk en rumoerde al tien kanten rond met stukken van liedjes daar tusschen die nu nog besproken wierden en die hadden moeten gezongen zijn. Al dooreen, gebuurs die rulden en zaten te vezekoten ondereen en andere kerels die luide schreeuwden als ze iets aan 't ander tafeleinde moesten vermonden. De wafels werden haastig vereten want dan zou de groote leute eerst aan den gang gaan. De teelen schoven van rechts naar links en de drie dochters waren zonder ruste: aanhoudend moes-

ten er nieuwe wafels gebracht worden zoo gauw er een teele leeg kwam. Dan werd de koffie geschonken om den warmen deegkost beter te doen schuiven. Met drie vieren aten zij om 't langst en ze loerden naar malkaar en stekten een nieuwen wafel als 't de gebuur dorst te wagen er een anderen te grijpen. Dan zaten ze verpuft te blazen, ontknoopten den broekband, bekeken malkaar en schoten in luiden lach omdat ze zoo overveel geëten hadden. Ze lagen met uitgestoken beenen, het lijf tegen de leuning van den stoel. De knapen veegden 't zweet van hun wezen en de meissens duwden met de vuisten in de lenden en loechen ook. Het tweede tasje koffie werd gezapig uitgedronken en daarmee verging de gespannen overlast en dikte en zoogauw was de ruste uit - zonder afspraak sprong 't jonge volk gezamenlijk op, de oudste boerendochter greep twee boerenzonen bij de hand en met haar klinkende bellestem begon ze overluid te zingen:

Peetjes tange en knipt niet meer,
en knipt niet meer
en knipt niet meer.

Dat was het teeken. In één wrong stonden ze

allen hand in hand en de kring was gevormd. De meiden schoffelden 't kateil van de tafel en stootten ze tegen den muur met banken en stoelen - 't moest al uit den weg. De meissens stonden tusschen de knechten trekke de slekke aaneengereekt in wagenden rondedans. Gaandeweg helmde het lied op mate met vereenigde stemmen grolgrof en schrillfijn zoodat de wijde vierkante keuken volronkte van 't eenbaarlijk en altijd haastiger draaiend en herkeerend:

Peetjes tange en knipt niet meer,
en knipt niet meer.

Elsje, 't jongste van de bende, moest in 't midden komen en van daar telde zij de gasten met heur vinger, naarreke zij haar voorbij dansten. 't Was onpaar, 't was goed.

Peetjes tange en knipt niet meer!

Zij keken al over den schouder voorbijdansend naar den heerd waar de boer gerust de schenen warmde aan het vunzend vlammeende aarsgat - den feestelijken kerstblok.

- Vader! Vader! vermaanden de dochters en de boer eindelijk moest meêdoen, hij moest!

Hij stak zijn pijpken in den rechter mondhoek, neep de lippen en reikte naar de ijzeren tang en dan zat hij, de ernstige gedaagde boer met zijn statig, bruin hoofd onder de groote muts en de armen zoo zot uitgesteken met de tange open, hij keek noch uit noch om, hoe ze loerden en ronddansende gereed waren toch om uiteen te springen, maar onverwachts sloegen de twee ijzeren tangteenen tegeneen. Op denzelfden slag was heel de kring gebroken; Elsje was met wilden sprong in Max zijn armen gevlogen en medeen schormde iedereen om zijn meissen in bezit omsloten te krijgen, en alzoo gepaard keken ze over den schouder naar Anneke de bedrogene, die onpaar alleene en ijlsarms op de steenen stond. Zij legde een ooring als pand in den wijden schoot der boerin en kwam te midden de ronde staan.

Peetjes tange en knipt niet meer,
en knipt niet meer.

Onverwachts knipte 't ijzer met den slag het liedje uit en Anneke sprong aan Max zijn hals - 't meisje en had 't hem niet kwalijk genomen dat hij haar liet schieten en alzoo gerocht zij weer aan zijne hand. Al de anderen

waren in nieuwe schorming twee en twee met vier armen vast omwonden en ze schetterlachten als Fons Kraaynest nu alleen stond.

Zoo voort ging de dans van de groote kerels in 't schaduwzwartsel onder de lamp, afgebroken door 't ijzerflikken van de tang en de knaap of de meid die afgevangen waren, droegen pand naar de boerinne die heur schoot open hield en zat te lachen. Maar dan had de geboette ook vrijen keus om 't meisje of den knaap te omgrijpen naarwaar hij lust had en zoo gerochten de paren gedurig gescheiden en verwerreld.

- Kijkt ne keer naar Dolf Derycke hoe hij rond Sanne Kannaert draait, vezelde Max tegen Fons Kraaynest, - 'k ga er mij tusschen steken.

Aan de eerste beurt had hij de groote blonde deerne in de armen en niemand en wist hoe hij ze Dolf ontroofde. En hij bleef ze nu houden aan zijne hand en liet ze geen enkelen keer los komen nog. Zoo hielden de kerels 't oog op malkaar en trachtten gedurig den een den ander een beentje te lichten; maar de meisjes flodderden vrij van hier naar ginder, onbedacht in onbekommerde leute gelijk van wien ze omgrepen werden, met zorge altijd om niet alleen te blijven. Elsje was nu hier, nu daar tusschen twee boerenknappen getrokken

en de kerels hielden haar weiger vast als een schat dien ze niet lossen wilden en heur frisch blond kopken keek altijd even lustig en lachtandend en zwierde achteloos op haar rijzig jong slanke lijf en lange beenen. Een keer toch was ze er lijk een vogel van tusschen gewipt en voor de aardigheid vloog zij wild naar Sarelke toe, het gebocheld klein koeierke en eer ze 't losliet wribbelde zij zijn wangen hard tusschen hare handen.

't En schaadde niet meer als boer Pauwels bedaard de tang neêrlei en de klompen van 't uurwerk ging optrekken. Klaarken miek zijn keerspanneken gereed en ze kwam met Klotielde en Elsje en Oskar bij en gaven en kregen een kruisken op hun voorhoofd. De boer zette zijn kloefen aan den zoldertrap en trok na een drogen 'goe'n avond' den steiger op. Maar 't en eindde daarom niet, de ronde draaide in anderen keer en luide ging het nieuwe lied met verschen lust:

Jan van Leuven
heeft geschreven
hei-je Karlientje niet gezien?!
- 'k Heb ze gezien
maar niet gesproken;

z' had een blauw lintje aan haren knien!
haren knien
haren knien!

Die te midden stond in de ronde kon nu grijpen zonder teeken van ijzer of tang,
wanneer 't hem beliefd.

Anneke Demeyere was in 't gewoel verdoold, ze zag hoe Max nu, al den overkant
volle verlaan was tusschen Sanne en Lena Kannaert en op niemand anders en schafte,
maar wat ze ook weerde, de twee boerenzonen hielden haar zoo stevig bij de hand
en in d' ooge dat ze niet weg gerocht.

Z'n kon hem geen enkelen keer in heur oogen doen kijken. En 't spel snorde voort
als een razend spinnewiel met zang en leute en lachen dat 't dreunde tegen de
zolderrribben. Bij elken los brak de ronde en de deernen slingerden opgetild in de
sterke armen van de knechten die ze draaiden licht als een pluime met wijden rokzwaai
en gillachend schreeuwen.

Tot ze tenden en àf, allen te blazen stonden en zochten naar 't bier op de tafel om
hun drooggeschreeuwde keel te verneschen en dan stonden ze malkaar te bezien om
te weten of ze nog voort zouden doen. De meissens waren

den asem afgejaagd, bezweet en ze hervlochten met opgehevene armen heur losgeraakte haartressen. Ze waaiden met haar zakdoek den gloei uit het wezen en bliezen om de overdanige warmte van de gesloten, vastspannende jakjes.

- Schoentje lap, schoentje lap! om wat te rusten, stelde Vramme voor.

- Schoentje lap! riepen ze allemaal en zoogauw zaten ze in ronde plat op den grond, dichte tegeneen gesloten, de meissens haar rokken rond de beenen toe en de knieën opgetrokken en elk hield de handen tegen den grond in den donkeren duiker die rond en rond den kring, bachten de geslotene beenen liep. En daarin speelde 't schoentje duikeling; de handen schoven het voort en het reisde gedoken onder de hamen. Die in 't midden rechte stond, loerde en moest raden aan de konkelende doening en aan 't lachen, waar 't schoentje te grijpen was. Hij snapte, maar 't schoentje vloog schichtig als een vissel in 't water en 't tooverding was dikwijls al weg heel elders waar ze 't stil en geruischloos overgaven. Dat ging in gedurige schorming en ingehouden gelach die losbarstte telkens de grepe mis was. Die 't eindelijk vangen liet moest uit de ronde, op zijne beurt gaan visschen.

't Was maar als ze moe wierden van de

lastige houding en als ze zeer in de hamen kregen dat ze van uitscheiden wilden hooren. Daarna begon men de rustiger pandspelen bij tafel. Elk zocht zijn stoel en nu ging men wat verasemen na de geweldige beweging. - Klotje blazen; Liegen; Pap-klonten; Duivelen; Stropke snukken! altijd met evenveel luide plezier en telkens wat anders als 't oude afgedaan was, zoolang tot dat Vrouw Pauwels' voorschoot volladen met panden lag, zoo dat er niets meer bij kon en dat de gasten niets meer te geven hadden ook. Hun zakken waren lange ijdel en op 't laatst waren al hun halsdoeken, leêren riemen en ondervesten verpand. De meisjes stonden zonder haarspelden en oorringen en Elsje was zoo veel keeren verbeurd gerocht dat ze reeds heur voorschoot had moeten afgeven en de knapen dreigden nu haar lijveken uit te doen om 't laatste pand te krijgen. Fons Kraaynest hielp haar uit den nood met zijn tabakbeurs te leenen die ze met een smok op zijn mond betalen moest als hij ze weer kreeg achter 't spel.

- Panden lossen! riepen ze tegelijk.

De kerels gingen zitten langs den muur om te verademen en de meissens tusschen hen; haar blozende ronde wezens wachtten vol lust

naar d'uitsprake van den loskoop. Elk bij zijn eigen trachtte men de fijnste straffen uit te vinden en ze knepen inzichtig en schalksch een oogske naar malkaar en vezelden de vondst d'een den andere als een geheim.

Klaarken ging bij moeder zitten om de vragen te stellen; ze legde haar eigen voorschoot op de panden omdat alles donkerling en zonder voorkeur moest gebeuren.

- Wat moet ik doen met 't pand dat ik in mijn hand houd? vroeg de boerin met gemaakte plechtigheid.

- Al wat menheer en juffrouw belieft! riep een ander.

- Wat belieft er u, menheer?

Sarel Derycke mocht de eerste straf uitspreken.

De langzwendelige kerel moest zich niet lang overletten, hij verlegde de beenen, en

- Patersronde om te beginnen! riep hij luide.

De boerin stak een hoornen haarkam uit.

- De mijne! riep Anneke, en 't meisje wipte op en begon met de boerin twee vette kussen te geven. En rechts voort beging ze de ronde; telkens legde ze de handen op de gasten haar schouders en met een rappe beweging wendde haar kopken rechts en links en 't piepte,

't smakte, of 't kletste luide of 't ging onhoorbaar zacht op al de wangen. De kerels zagen haar komen en wachtten om de deugd te voelen van de rondroze lippen die zoo gejeund en vrij het pand betaalden.

Het meisje keerde blozend en lachend met stralende oogen naar heuren stoel en stak den veroverden kam weer in heur haar. Zij mocht de volgende schuld doen boeten.

Men ging er dapper door en willens of onwillens, moesten de zotte dingen uitgevoerd worden eer het pand te verkrijgen was.

Dolf Derycke moest verklaren waar hij zondagnacht zijn schoenen en zijn hoed verloren had.

Arthuur Kraaynest in ieders oore een geheim gaan vezelen en de fijnaard wist het zoowel te doen dat de meisjes in stikkenden lach uitschoten waar hij iets verteld had en dat de knapen hem met de vuisten wegstootten. Van Vramme mieken ze 't portret van zijn meiske op een schromelijke manier: elk mocht de eigenschappen uiteen doen naar hij wilde en hij zelf moest naar 't gegevene heur naam raden. Jan Derycke moest het meisje kussen dat hij 't meest beminde. Hij lutste een tijd en dan ineens liet hij zijn twee gebuurinnen zitten en liep Gusta Kraaynest omhelzen al den overkant. En die

deed hij doppe d'rop voor heur pand, rond de kamer loopen en roepen:

- Rul, rul, 'k moet trouwen of 'k worde dul.

Max moest ikke staan. Hij ging onder de lamp tegen den muur en wachtte naar de vragen.

- Wie is er van over drie maanden met een meisje afgesproken om te komen vieren? vroeg er eene.

- Ikke, zei hij lachend.

- En wie heeft ze laten zitten? schertste eene andere.

- Ikke.

Uit zottigheid deden zij hem altijd maar bevestigen de dingen die niemand wist en gedoken gebleven waren in enge babbelkringetjes, - heel zijn begaan werd uitgehaald, waar en nietwaar, en de meisjes hadden er haar deun in zóo heel zijn geheim te zien bloot leggen. Maar hij bleef vrank monkelend ikke zeggen, kalm op denzelfden toon zoolang ze hem niet loslieten.

- Trouwen! gebood hij den volgenden pandlosser!

't Was Sanne Kannaert!

Het meisje snapte een stoel en ging vlak tegen de kamerdeur zitten. Ze keek een wijle fijn meesmuilend rond om den keus te doen en

eindelijk vroeg ze: Jan Derycke en Oskar Pauwels.

De twee vrijers namen ook hunnen stoel mede en gingen al weerskanten dicht nevens het meisje zitten.

Wie van beiden neemt ge voor wettigen man? vroeg de boerin.

- Die mij 't best vrijen kan! ging het antwoord.

Ze sloegen den arm over hare schouders en daar trachtten zij malkaar een voetje te lichten. Ze zochten zooveel mogelijk zoete woorden om het meisje te paaien en zooveel mogelijk kwaad uit van elkaar, in strijd om zelf gunstig aangenomen te worden. Maar Sanne liet hen handelen en bleef als een prinsesse met gesloten mond beeldstil tusschen de twee. De knechten stonden nieuwsgierig daarrond gereed om den afgewezene te ranselen. En eindelijk verkoos zij Oskar en Jan liep dubbeltoe onder veel vuistslagen naar zijn stoel.

Ei, Elsjes perelen halssnoer werd uit den pandberg getrokken en ze moest gaan kussen wien ze liefst zag. Wie zou er de gelukzak zijn? Maar binst ze nog uitzagen sprong het meisje recht, liep slonkvlug als een kalveken en duwde twee klinkende kussen op moeders mond. Een algemeene roep van bewondering

ging om de ongemaakte teederheid en Elsje keerde recht lijk een keerse, blozend tusschen de bedrogene jongens naar heuren stoel bij Max en ze loech met de fijn schertsende oogen. En met een nieuwe, vrije beweging reikte ze den langslanken hals over zijn schoot en vroeg of hij 't snoer wilde vastbinden.

- Steen staan! werd er geroepen.

En Klaarken ging in 't deurgat op de blauwe zulle en ze riep driemaal:

- Steen, steen die mij 't liefst ziet zal mij afleên!

Vijf, zes kerels waren op geschormd naar 't meisje maar Sarelke was tusschen hun beenen door en had Klaarken al de armen rond de heupen, in bezit. Ze kuste het koeierken en leidde het omarmd naar vooren. De anderen schreeuwden dat 't daverde; ze sloegen het bultenventje op den kop maar 't sprong rap als een wezel tusschen de stoelen weer onder tafel in 't donker.

- In 't bosselken gaan wandelen! was 't ander bevel.

Max zijn lange houten pijp! Ze keken wat er ging gebeuren; de meisjes hielden de oogen neêrgeslagen en wachtten om haar naam te hooren noemen.

- Wie zal uwe gezellinne zijn? vroeg de boerin. Hij stond zelf een oogenblik bedremmeld - 't scheen hem of werd de keus nu ineens zoo gewichtig, en, omdat ze allen 't oog op Anneken hielden, of omdat hij 't nu anders wilde, of voor de aardigheid.

- Klotilde! riep hij ineens - en dan wist hij juist niet waarom hij haar gekozen had, 't was geroepen den hoop in, d'eerste de beste en meest nog om Sef Kannaert te duivelen die er zoo weeldig nevens zat, heel den avond. De lange, ernstige, oudste dochter kwam kalm nader, - hij sloeg den arm om haar leden en 't koppel vertrok al de achterdeur, in 't laantje tusschen de twee reken naakte perelaars. 't Was maneklaar buiten, de lucht was vol sterren en overal wit blauw. En de groote zwarte lorkeboomen stonden als reuzige kandelaars fijntopte fluweel-zwart de wijdopen armtakken behangen met fijn frinjelig webbespin in de ronde tenden den hof! Ze gingen tot op den berg hoop en stonden daar stil. De versch koude lucht waaide over hun bezweette wezens en ze ademden met open mond de lucht in als koelen drank. Z'en wisten geen een van de twee, hoe ze doen moesten of wat ze te zeggen hadden. Die groote stilte hing hier zoo wijdheen rond het drukke

leven in huis en dat miek hen mijde van malkaar. Ze keken een wijle naar de maan die zoo vlijtig en hooge te zwemmen hing en 't wonder verhoog van de besneeuwde sperretakken vol witte glinstering rond en rond. Als Max zijn meissen dichterslot met den arm bijhaalde, monkelde zij en miek zijn arm los.

- Kom laat ons in huis gaan, zegde ze traag en hij zelf voelde zijn driestheid vergaan en kreeg ontzag voor het ernstige meisje. Hij wist haar geen enkel woord te zeggen, keerde maar liever in huis.

't Zwijgen zelve miek hen nu inniger, ze leunden tegeneen en heur warm zachte wang voelde hij een stonde tegen zijn wezen aaien. Aan de achterdeur losten zij. Niemand zag hen binnenkomen, 't gewoel was in volle werk: Oskar was een nieuwe patersronde bezig; Kannaert stond met uitgestoken handen St. Kristoffel te dienen en kreeg slagen van den pollepel op de kneukels telkens hij loech. Fons Kraaynest zat gekniel en zijn hoofd lag gedoken in Klaarkens schoot en terwijl hij zóo geblind zat moest hij raden wie er hem op den rug vuistte.

En dat woelde en bewoog al overhoop beurtelings en t'eenegader met luide lachen en roepen en kletsende wangkussen. Elk was bezig met

zijn werk en joligheid en Vrouw Pauwels alleen zat kalm op haren stoel te glimlachen om die uitgelatene zottigheid. Leentje Kannaert moest met Mon Kraaynest vijftien ellen liefde meten en ze deden het voor elkaar geknield, de armen wijdopen al wagens van rechts naar links tegen den grond en ze smetten alle vijf ellen malkaar een kus in den hals.

Max met Elsje was nu aan 't boter wegen, rug en rug stonden ze de armen door elkaar en wierpen overhand met een buiging den ander de beenen in de lucht tot dat moeder vermaande:

- Elsje, oppassen dat ge u niet en mistoogt!

Anderen nog moesten 't uur raden; varen, nijpen zonder lachen; trekkebekken; piepen onder 't deksel en zoo voort werden al de panden afgeboet en 't geweld en de druistigheid groeiden al heviger.

De zwaarste stukken werden voor 't laatst gehouden en lange nog joelden de knapen en meiden dooreen ongestoord en vrij onder moeders oog die met een half woord, bedaarheid bracht als men dreigde over de mete te gaan. De meisjes waren verplakt van 't pootelen en kussen en ze schreeuwden van de deugddoende

pijn als een ongeschoren ruwe boerenwang haar 't teedere vel open raspte. Heur haren hingen los en wild rond het hoofd, ontknoopt en verwarreld als vernestelde spinnewebbe en haar wezen gloeide rood van de warme drukte; maar even snel en vlijtig blonken de oogen schalk weg en de armen zwaaiden altijd gezwind ten teeken dat ze nog niet moe waren. Ze verademden nu en dan, zaten bedeed over tafel en banken en zuchtten de goede ontlasting uit en bekeken elkaar om te betuigen wat overdanige leute ze hadden.

- Ei, weer aan den gang, 't wordt late! - 't Minnebrugje!

Het belangende spel hadden ze overgehouden om met 't laatste pand te sluiten. - 't Minnebrugje.

- Zuul Vramme's halsdoek! Heel natuurlijk ging de jongen naar Sanne; hij nam het meisje bij de twee handen en zoo gingen ze te midden de kamer tegenover malkander staan en de bende rondom ging aan 't zingen:

Daer staet een kasteel in Oostenrijk
 Het is zoo wel gecieret
 met silver ende roden goud
 en sware poorten sluiten het!

- Meisje wie zal de eerste jonker zijn?

- Fons! vroeg ze.

De kerel kwam vóór de geslotene poort staan en klopte en zong:

Daerin so woont eene joncfrou fijn
Die mi so wel bevallet
Ryc God mocht ic haer dienaer syn!
Ic soudese met mi voeren!

Hij werd binnengelaten in 't rondeken tusschen de geslotene armen; hij kuste Sanne twee keeren, kroop al den overkant uit en ging er nevens staan, en hij vroeg op zijne beurt een meisje.

En Elsje kwam zingende en deed wat ze voorgedaan zag - kustte Juul daar ze gesloten stond en miek een nieuwe poorte met Fons zijne handen. De anderen zongen voort en beurtelings kwam er iemand kloppen terwijl een andere gesloten zijn devotie deed en verder de reek voortvormde gekoppeld met 't meisje dat hij kiezen wilde.

De laatste aankomers moesten hunnen weg zoeken door al de poorten; de jonkers losten hunnen doorgang met de maagdekes te kussen en de maagdekes de jonkers en de dubbele hage groeide immer.

Zoo gerochten ze ten langen laatste elk bij zijnen minnaar van d'eene poorte door d'andere en stonden in lange, dubbele reek, de meiskes en de knechten geschrant rechtoreen en ze hielden de handen aan de vooruitgestrekte armen hoog op. En zingende kwam nu het eerste paar door de poorte die telkens toesloot en weer open ging als de deerne heuren kerel en de kerel zijn deerne gezoend hadden. Dat ging nu zonder zottigheid met een ingehouden kalmte op maat en stap met het oude liedje, in stil gaan en draaien, drie keeren rond met heffen en dalen van armen en buigende lijven die den doortocht mieken over de ouderwetsche minnebrug.

Daarmede was 't uit en kerjoel gevierd. Maar ze voelden zich zoo vast en goed gekoppeld dat 't jammer was om nu al te scheiden.

- Alzóó blijven wel! 't is verstaan, elk houdt zijn meissen, riep Max ineens, we gaan alzóó naar de kerke en te paaschen te gare trouwen!

- Ja... auw! riepen ze.

Vrouw Pauwels had versche koffie opgegoten en -: 't Zal deugd doen om uw zweet in te drogen, meende zij, zet u bij.

Ze kwamen nader, veegden de warmte van hun wezen en koutten luide van de schromelijke leute die ze gemaakt hadden van den

avond, als van iets dat lange reeds geleden is.

- Nu nog 'nen druppel branden, moeder, stelde Oskar voor. Ja, dat moest er nog bij. Klara kwam uit met de steenen pulle, een andere met de pan en suiker en de brandewijn klokte in 't koperen vat en werd boven 't vuur te warmen gezet. - En terwijl ze allen rond het dansend blauw vlammeken in de weerlicht verkleurd, elkaar stonden te bezien,

- Wat ik nu wete te zeggen, meende de boerin, 't is dat ge djente kerstvierders zijt! een heelen nacht joelen zonder een enkel kerstliedje of iets wat er op trekt!

- Een kerstliedje, ja!

En de drie dochters gingen nervenseen staan, de jongste in 't midden en ze zongen het oud gekende kerstliedje, 't zelfde van toen ze nog kleine meisjes waren:

Er is een jonge maagd gelegen,
Z'is van gratie zeer vervuld.
Hooft, wat zij heeft gekregen,
Eenen zoon, een vette smul.
't Was Jesus van Nazarenen,
Die zoo bitterlijk lag te weenen.
Sus, sus, sus, klein Kindetje, sus,
Uwen wille die was zoo dus.

.....

Sint Josef stond in benauwen,
 Met zijn hoedje in zijn' hand,
 Nevens onze lieve Vrouwe,
 't Was droefheid ten allen kant.
 En alwaar bij hem keerde
 En alwaar hij hem wende,
 Hij en zag niets als ellende.
 Sus, sus, sus

.....

Sint Josef die moest gaan zoeken,
 Barrevoets en zonder schoen;
 Hout en kolen moest hij zoeken,
 En het was zeer wel vandoen.
 En er was noch doek noch luiermanden,
 't Kindetje lag te klippertanden.
 Sus, sus, sus, klein kindje, sus
 Uwen wille die was zoo dus.

De gasten stonden daarbij te luisteren door de kamer hier en daar, moe nu en stil te wachten naar den drank.

Jef Kannaert hoorde een kreveling en hij stootte Vramme tegen den arm.

- Hij heeft het geroken, vezelde hij en wees naar den boer die achterwaards den zoldertrap kwam afgeklaverd. Hij was in zijn baai

en had zijn broek half aan en de pullemuts diepe over de ooren. Hij keek met verbijsterde oogen in de schaduw over den blauwen vloer die vol voetschribbels getrappeld en wit gesleept was, en verder door de verwarde kamer.

- Ja, 'k zou wel een druppel meêdrinken, mompelde hij en wilde aanstonds bediend zijn, maar de vrouw deed teeken dat hij wachten moest en luisteren naar 't kerstliedje. Dan bleef hij slaapdronken staan wrijven aan de oogen.

- Zaligen kerstdag, boer! Zaligen hoogdag! vader, wenschten ze van alle kanten. En iedereen kwam met zijn glazeken warmen drank tegen 't zijne tikken. Hij dronk er zijn drie achtereen en dan grommelde hij:

- Ziet dat ge aan tijden in de kerke komt, en vertrok weer op zijn sokken naar zijn zolder om 't zotte jonge volk in hun doening te laten.

De meisjes hadden haar kleeren en haarvlechten in orde gebracht en zochten haar mantels en mutsen in de zijkamer. De knapen waren ook gereed, hun versche pijp vunzde en ze hadden vesten en hoeden aan, gereed om te vertrekken.

- Zoo, Vrouw Pauwels, bedankt voor de viering.

- Komt wel thuis en in de kerke; ziet dat ge u wel duffelt, 't is koud, en ge zoudt er morgen de dood van doen, als ge bezweet in den vorst komt.

- 't Is nu al morgen, spotte Kannaert.

Op de werf was het nieuw gekakel en zoeken elk naar zijn liefste weerga om den weg te doen. - Al de namen werden dooreen geroepen en 't leed lang eer de stoet gemaakt was.

- Hier Sanne, hier Korlie, ge moet nu bij dien langpooter niet loopen hij heeft u heel den avond gevrijd!

- Ei, Leentje, waar loopt ge mijn jong, ik zal u zorge dragen dat ge in de sneeuw niet en verzinkt, - hier aan mijnen arm.

- Elk zijn zelfde meissen! riepen ze, we blijven bijeen, elk de zijne. De meisjes giechelden tot ze eindelijk vooruit gerochten arm en arm, twee en twee over den witten sneeuwweg ten dorpewaard.

z'En wisten van malkaar niet, elk was met zijn makker bezig en tevreden al omdat ze goed gekoppeld waren.

Dolf Derycke met Leentje Kannaert waren de voorsten, ze gingen zonder ommezien en zonder te luisteren naar 't luide gekakel van de achterkomers.

- Zóo zijn we goed!? riep Max nog over de reek, te Paaschen is 't trouwdag, we vieren hem allemale meê!

- Allemale meê! riepen ze. En in 't gaan drukte hij fel zijn Anneke bij den arm.

Door de eiken dreef was de gang, tusschen de zwartpootige eiken en door de opene balie kwamen ze op 't eenbaarlijk bloot, witte veld door den helderen maneschijn.

Sarelke was zonder iets te zeggen, op den uitersten boom geklommen en wierp een scherpschetterenden haneschreeuw achter de bende. De gasten keken om en loechen en herhaalden elk op zijn wijze 't hanegekraai en veel later hoorden ze van de andere hofsteden nog de waarachtige hanen nu die den roep herhaalden.

De boerenjeugd had ineens 't leven en geruchte herbracht in den stillen nacht en overal dichte en bij begonnen de hofhonden te bassen.

De zelfde mane zat nu scheefluikend te lachen in den alleenig stillen schalieblauwen hemel waar dezelfde sterren in vriesklaarte even vriendelijk pinkelden als fonkelende steentjes. De kalme feestleute van den plechtigen avond hing wijdheen over de wereld; 't veld was zoo inwit zonder spot of zwartigheid ievers en de boomen zelf, de oude, naakte boomen waren wit beijssel-

baard met schitterend stekelpriemsel tot aan de fijnste wiskes op de uiteinden. 't Was heel verre maar, ten dorpewaard dat de donkerte van den nacht verstoep zat in het zwarte eindergat. Al het vastduidelijke was weg uit de wereld hier, 't was om te wandelen gemaakt voor de zottebollende jongheid: een droomveld in wit met al het onnutte gedoe eruit, in eene oneindigheid van leute en gelach en 't was eten wat ze deden van de dikke strave koude winterlucht.

De sneeuw kriepte onder de schoenzolen en de weg en was van 't veld niet te onderscheiden. De eersten gingen op goed geluk vooruit in de richting die ze vanbuiten kenden. Hun schaduwen liepen bezijds scheuns uitgerokken mede. Eenigen vezelden stil onder malkaar, de hoofden dichte bijeen en ronkten om verder niet gehoord te worden. Ze keken zonder zien want hun wezen was zwart beschaduwd met één enkele glansstreep, die 't oogenspel gedonkerd liet; zóo te kouten ging het best en ze zegden nu alles wat ze te lang verzwegen dachten. Anderen loechen en tierden schendig luide naar gasten die verre vooren of achter waren: z'en vonden geen voldoende gesprek met de meid die ze bij den arm leidden.

Max was stil geworden en moe van den druistigen nacht; hij ging verstrooid in gedachten en voelde genoeglijk zijn meisje licht loopen aan zijn arm. Heure hand hield hij warm gevangen in de zijne en hij had er overdanig geneuchte in de dartele vingerkes te voelen spartelen, zacht tusschen de zijne.

Het kriebelde stil of kittelde en zoo beduidden zij onbewust elkaar wat ze teweten wilden geven en 't geen te teer was om met woorden te zeggen. De woeling en 't geruchte zat nog vol zijn hoofd en 't ruischte voort nog in de wijde ijle van den ronden winterhemel in den witten manesching. Hij wist niet dat zijn beenen op den vasten grond vooruitgingen en rondom werd het zoo vreemd en schoon als in een sprookje uit den kindertijd. De stemmen van de makkers en hoorde hij niet meer en binst dat Anna vertelde van de geledene leute en zottigheid en dingen van Fons en van Dolf en van Jan en van Sanne en Koralie, - luisterde hij voort naar de vreemde droomdingen diepe in zijn binnenste. De gloeiing van heur arm drong door zijn kleeren en de zwaai van heur rokken ging als een keerende dreeling tegen zijn beenen. Hij wist niet wel meer of 't Anneke was of Leentje of Klara of Sanne: 't was een

meiske, een meiske dat heel zijn eigen was, dat hij meêkreeg voor den eersten keer, en ze liepen getweeën door de reinen nacht, voor altijd nevenseen.

Hij trok haar naderbij gemeenstig en hij voelde zijn eigen vergaan in geweldige vlagen van opkomende genegenheid. Hij was ongerust en angstig voor dat nieuwe gevoel en zoo overmatig gelukkig en warm en hij moest het haar zeggen, stil in haar oore.

Dan klopten de zware schoenen van de voorste gangers op 't houtene brugje over de beek en dat sloeg hem opeens weer in de vaste tegenwoordigheid: op Vramme's kouter en hij was bij Kannaert en bij Derycke en al de andere boerenknappen; de mane zat helder en de lucht hing vol leute. Het koppel vóór hem waren luide aan 't snebberen en wachten hem ronkten zij op stap van den voetslag het liedje van den 'ouden Huzaar'. Als hij opkeek zag hij over al de zijwegels zwarte, geduffelde menschedingen die naar de kerke beenden - ze waren alleen niet meer, de nachtstilte was verbroken, en daarmede was de zachte maneteederheid weg en hij hoorde uit al het gesnebbber weer duidelijk de woorden die de kerels onder elkaar vermondde. 't Geen hij heel stil had meenen te

zeggen, 't geen hij wilde vezelen aan 't meisje nevens hem, hield hij weg, ze zouden 't allemaal hooren nu, en 't was zottigheid! Het feest was nog niet uit, de makkers waren er nog, vooren en achter en hij voelde drang om meê te doen weer bij de bende.

- Klaarken, waar zijt ge?! riep hij alover de hoofden.

- Bij mij is ze! wederriep Sarel Derycke.

- En gij Elsje?

- Ik, ik ben wel waar ik ben! en gij? en 't leutje jong beggelde luide heur lachlust uit; - hij verstond niet wat ze voort vertelde tegen haren makker.

- Z'en zal mij niet ontloopen! 't vogelke is gevangen! riep Fons naar achter.

Max loech luide mede en vezelde dan tegen Anneke, - hebt gij gezien hoe hij er heel den avond rond draaide?

- Hij heeft heur een zilveren ringske gekocht, overtijd, fluisterde 't meisje.

Onwillens begon Max in zijn eigen te beramen hoe 't zou vergaan in lateren tijd, eens dat ze al bij paren voorgoed bijeen en getrouwd zouden zijn gelijk hij 't gemeenstig ophad voor later: - Fons met Elsje, en Sarel met Klaarken.... Hij hield in en noemde niet voort

maar hij dwong Annekes arm tegen den zijne en hij voelde daarbij eene onvoldaanheid, - hij was afgunstig van die twee andere, en dan mijmerde hij en zag zijn eigen te wandelen gaan in 't hofdreefje met Klotielde.... en hij hervoelde weer de aaiing van heur wang tegen de zijne, - er overviel hem daarbij eene onlust om zijn eigene gedachten, hij voelde dat er hem iets ontbrak dat hij niet goed kon uitbrengen; de andere kerels had hij willen weg hebben, hij had er willen alleen zijn om alles te overgrijpen naar wat hij verlangde en nu mishagde het hem te zien hoe zijn makkers daar ook liepen met dezelfde verlangens, elk naar 't zijne en hij voorzag den tijd dat iedereen ging voldaan zijn en elk zijn eigen vaste leven ging innemen.... maar dat was nog zoo ver en zoo ernstig en hij schudde 't ineens allemaal van zich af en sprong weer in 't blijde jonge leven en de leute -: 'k zie ze allemale om 't even geern! besloot hij en neuriede 't deuntje van den knippeldans. In de verte stak 't kerktorentje tegen den hemel op uit de donkerte en door de lucht sloeg het fijn ronkend geklop van 't helder messekllokje. De bende sloot nauwer tegeneen en z'en spraken zoo luide niet meer, de meisjes nepen haar mantelken dicht en trachtten de

voorbijgangers te verkennen en zelve gedoken te blijven in haar duffeling. De drukte groeide alsaan hoe meer zij naderden en op het kerkplein, waar het volk ondereen stond te kouten, trokken de meisjes om den arm los te krijgen. Ze duwden een laatsten fermem greep ten afscheid en wenschten elkaar zaligen kerstdag. Dan scheidden ze uiteen.

De knapen gingen rechts, de meisjes links de kerke binnen en zochten door 't gedrum op hun gewone plaats te geraken.

Het geheele dorp, al dat beenen had, was opgekomen, 't joelen was overal uit en elk hield eraan om naar 't overoud gebruik, ter nachtmisse te komen. 't Kerkje was te klein en de menschen stonden tegeneen gedrumd de twee beuken vol. De kleeren waren doortrokken nog met den reuk van wafels, koekedeeg en lukken en de kennissen bezagen malkaar om te raden wàar ze 't verzet vertierd hadden en de levenslust van de eigen leute zagen ze in malkanders oogen. Ze vertelden wel een woordeken stil ondereen bij 't binnenkomen, maar de misse was begonnen, en de zware samenzang helmde blij plechtig op met 't orgelspel en belleklank. Al de keersen brandden, de groote vanen hingen uit en de pastor droeg zijn goudgeborduurde

kazuifel. Vooraan te midden het koor stond het kribbeken uitgezet en 't wassen kindeken lag met opene armen te glimlachen in 't goudgeel haveren stroo, en daarrond drie rangen gekleurde keerskes die brandden een gloed van pinkelend licht. De oude os en de ezel stonden er ook en de herders, de drie koningen en de groote vijfbekte goudene ster. De menschen drumden en reikhalsden naar 't feestig vertoog en ze deelden inwendig mede in 't verheugend geboorte-feest. 't En was geen misse lijk gewoonte, - daar lag iets nieuws iets vreugdigs, een groote zegevierende jubelleute en plechtigheid die samendeed met 't ongewone van 't mysterieuze middernachtsuur. De volle muziek klonk levendig door de stilte en fel sloeg de galmende gloriazang met een verwachting bij 't volk van nog iets schooners dat volgen moest. Dat was de zeldzame, éénmalige jaarlijksche gebeurtenis: de donkere misse blankspeierend van keerselicht en luid geschal: de Messias was geboren te middernacht en op klokkeslag twaalf consacreerde de priester in stilte, - de belle rinkelde alleen en de menschen voelden hun ziele krijzelen van diep innige aandoening en ontsteltenis. De zotbollige jongens en meisjes zaten nu ingetogen te wach-

ten, te luisteren, te bidden elk bij zijn eigen. De zoete wierook walmde boven hunne hoofden. De belle zelf rustte nu en uit die stilte groeide 't langverwachte kerstliedje. Een frisch kinderstemmeke rees alleen als een dun priemke rook op zijn eigen, zonder meêzang, kralend de fijne tonen als perels van helder water, rolden de duidelijke woorden één voor één:

Een kint gheboren in Bethlehem
verblidet alle Jerusalem.

Amor, Amor!

Quam dulcis est amor!

.....

Die sone die nam die menscheit aen,
die bi den vader comen can.

Amor Amor!

.....

Doe Gabriël die enghel quam
die joncfrouwe doe den sone ghewan.

Amor, Amor!

De misse-gang was opgeschorst, 't orgel zweeg en altijd welde dat stemmeken voort, bloeiend als een klaar stralend fonteintje uit prillen kindermond; vast omgaande, wazemde boven en onder meê met de klanken der heilige stemming, de verstandelijk vaste beteekenis van

de woorden die nu zoo eigen vlaamsch en gebruikelijk uitkwamen gemengd in heel de heilige welgekende gebeurtenis: de teedere kerstenheid van het heilige Koningskind.

Een brudegom uut synre cameran rechts
ghecomen sonder jammeren.

Amor, Amor!

.....

Si leiden in een cribbekijn,
des ewigen vaders sonekijn.
Die os ende die esel die hebbent gheweten
mer dat dat kint is Jesus gheheten
drie Coninghen kwamen uut Oostenlande
ende brachten mit hem haer offerhande.
Si ginghen daer te samen in
ende groeten dat nieuwe Kindekijn.
Die Enghelen songhen doe der tijt
die herderkens waren mede verblijt.
Al mit den Enghelen willen wi singhen
ende laten onse herten in vrouden springhen.

En de zware mannenstemmen herhaalden 't den laatsten keer daverend met volronkenden orgelstoot:

Amor, Amor!

Quam dulcis est Amor!

't Was al te gauwe uit en gedaan; de messe vorderde weer met gewonen zang nu en de menschen droegen de deernis omdat 't nog eens voorbij was voor een rond jaar.

Ze voelden nu eerst de koude en stampten met de voeten op den grond. Dan ruischte er een rumoer van ontlasting, een breede ademhaal door 't volk; de stille ingetogenheid was weg voor 't ander einde van den hoogdienst. En nauwelijks als de pastor den laatsten zegen gegeven had, sleepten de achtersten naar buiten en heel de drom stroomde t'eenegader meê en puidde ten deuren uit met geweld en haaste.

Op het kerkhof bleven de jongheden staan troppelen in den maneschijn, ze loechen onder malkaar en beraamden iets stille in verdoken doening. Ze bleven wachten met 't oog naar 't portaal en als in zwarte manteling de meisjes uitkwamen, dan straalden hun oogen vol wilden lust. Dat begon met stuiken aan elkaars ellebogen, en fluisteren. Ze trokken zich nog meer achteruit.

- Daar zijn ze! wacht! laat ze buiten komen! ze zijn daar!

Z'hadden haar heel den nacht gevrijd, zoete woorden in haar oore gefluisterd, z'hadden ze

zacht en gedwee aan den arm en jaloersch op malkaar gekeken met kwade oogen, vechtensveerdig. Maar nu dat ze mannen ondereen, daar stonden, waren ze weer ineens de druistige knapen en 't was of 'n hadden zij nooit geen meissen gekend of genaderd; nu waren 't vreemde dingen geworden waarop ze hun overdadig geweld met leute wilden botten. Eenigen stopen reeds en hielden de handen gedoken achter d'anderen hun rug. Maar de meisjes wisten het, ze kwamen mijde naar buiten, overkant loerend onder haar mantelkap en ze dromden al om gedoken te blijven en beschut. 't Was tijd. Een eerste sneeuwbal zoefde door de lucht en speersde open in de donkere vrouwenbende, - dat was het teeken tot den aanval. Nu begon er een algemeene grobbeling op den grond en op 't zelfde gedacht ging er een ketsende witte striemflickering van kruisende booglijnen door de maneklaarte over d'hoofden, en luide geschreeuw en gelach, een kriemeling van duizenden witte ballen die overal neervielen en open spetterden met doffen pofslag in witte ster op zwarte mantels. In eksterschetterend gegiechel en gegil stoeiden de meisjes 't kerkhof af tot aan de poort. En daar keerden de stoutste zich om, grepen in een

grabbeling handvollen sneeuw op, kneedden ze in één wrong en gooiden met vluggen mik den harden bal in de kerels hun wezen. En dan voort, in één vlucht zoodat de mantels over haar hoofd zwierden als zwarte vlerkslagen, tot ze buiten schot, weer kakelend ondereen, getweën, gedrieën, gearmd, blijde vertellend den gang hernamen over het wijde sneeuwveld naar huis.

De kerels veegden de handen droog, ze bloosden van inspanning en gingen nu luide koutend hun Kerstdag vieren in de herbergen rond de kerk.

De heerd lag vol vlamme schieren en de koffie geurde al smakelijk. De weerdinne liep door het gewoel om iedereen te bedienen en de kerels bleven daar pijpen rooken en kwanselbieren en spelen tot de klare dag geboren werd; dan gingen zij naar huis wat slapen.

Den voormiddag door was er veel begankenis op 't dorp. De klokken luidden gestadig en de jongens gingen en keerden met groote vollaardkoeken de armen vol en mieken veel getier. Te noene was elk weer stil in zijn huis en verder te lande was het aleven doodsch en verlaten. De hoven stonden toegesmoord in de grijze lucht, overdekt met sneeuw, verre vaneen zonder

zichtbare wegen om ertoe of af te geraken.

Achter hun noeneslaap vonden de jongheden het te eensch op hunne hoven en weerom geleersd, trokken zij verschgemoed uit, malkaar gaan zoeken en samen naar 't dorp.

Ze begonnen in de eerste herberg en bleven ondereen in stille gezelligheid aan 't spel of aan 't kouten over peerden en zomerzaaite. Later in den avond gerochten zij verder en er kwam nieuwe drukte en geweld. In de groote kamer van 'de wapens van Vlaanderen' waren ze bezig met de kegelbolle. Hun vesten waren uitgespeeld en de armen zwaaiden vrij en los in de witte hemdsmouwen. Ze zwenkten en bogen met zwakke lijf, gehurkt op één been, overhand om de bolle te schieten. Ze loerden, riepen hun vreugde of tegenvallende luide uit, - veegden de krijtschreven en herbergonnen telkens den boom was afgespeeld. En Lietje de dochter, het schoone jong, wrikkelde daar lachend tusschen met de volschuimende pinten bier op haar schenkschaalken. Maar de groote boerenkerels waren één-bezig en verslonden in 't spel, ze reikten verstrooid naar hun glas zonder op de bruin-blinkende oogen acht te slaan en waren evengauw weer ernstig aan 't volgen den loop van de bolle. De kegels

ratelden en nieuw geschreeuw van de winners als 't een goede slag gelukte. De lamp hing weeral te branden en de andere nacht begon zonder dat er iemand op lette en de oude boeren zaten rond de groote potstoof te luttan aan hun pijp en wisten ook van geen naar huis gaan. Verder speelden de liefhebbers elk aan zijn tafel, gevierden, stil met de kaarte en de laag bedompte kamer was vol volk en rook en geruchte, nog langen tijd.

Als de verliezers 't spel opgegeven hadden, ging Max Vanneste met de Kannaerts en de Kraaynesten nog een laatste pinte pakken in 't stadhuis en daar scheiden ze stil om elk naar zijn bedde te zoeken.

- En nu is de Kerstdag weer voorbij, merkte Zef. Maar morgen hadden ze weeral een mesdag te vieren en bij al 't gewoel en 't geruchte dat nog in hun hoofd ronkte, voorzagen zij reeds al het vertij dat ze nog te verdoen hadden: Nieuwjaaravond, Driekoningen, Verloren Maandag.... En gerust en voldaan, gewend aan de groote leute van den windertijd gingen zij stil en gemoedelijk door den nacht, naar huis.

- 't Was heel gewoon vergaan, lijk alle andere jaren, dacht Max bij zijn eigen maar dat vrouwvolk bleef hem nu in den kop hangen:

Sanne en Lena en die spotachtig, fijngulle oogen en roode wangen van Elsje en 't fijne Klaarken.... hij zag ze keeren en gaan te Pauwels in de keuken terwijl hij hier alleene liep over de sneeuw en hij wist niet wat ze hem schelen konden nu nog of waarom hij jaloersch was en benijdde dat er een andere jongen de handen aan stak. En hij vervolgde met tragen stap gaandeweg al kijkend, zijn eigen schaduw vóór zijn voeten op de sneeuw. Hij monkelde om de nadeugd van al die dingen en dan verveelde hem heel de boel en hij schudde 't weg. Met één zwong deed hij in gedachte de ronde over al de hoven van de streek waar de meisjes nu van hem te droomen lagen. En hij monkelde in eigen tevredenheid omdat hij Max was en overal gezocht werd en leute miek en spartelde in heel die veelwendige genegenheid van ongestoord en onbekommerd jong leven.

Hij was de schuurpoort al binnen en op weg naar zijn peerdstal. De beesten bliezen den fellen asem uit en de kerel voelde de warmte tegen zijn koude wangen tintelen.

- Ho, oh! Cesar!

Hij dreefelde tusschen den sliet en hun lijf en ging in de kribben tasten, dan wierp hij achteloos en haastig de kleeren af en kroop

donkerling te bed. In 't neerliggen voelde hij een frommeling van papier tusschen de lakens en als hij 't betastte vond hij dat 't een brief was. Hij sprong er weer uit om te zien, maar de mane was beneden 't venster gezonken en de moeite wilde hij niet doen van de deur te openen en Max duwde den brief in den broekzak en kroop weer in bed.

Hij lag nog wat te raden naar wie hem nu mocht te schrijven hebben, - dacht aan een spotternij van een meisje ergens,.... dan zocht hij naar iets om den tijd te dooden morgen en bindien waren zijn gedachten weer bij Anneke dat hij leidde op het witte sneeuwveld in de mane, en zijn duimen draaiden het zilveren ringske dat ze aan den vinger droeg. Z'en zegden alle twee niets, ze waren zooverre van 't dorp schielijk in een ongekende streek, in een avond, een wonderen avond en dat hij al keek om te weten, hij kon heur wezen niet verkennen: 't was Anneke niet, 't was een ander, een vreemde en medeen werd hij verlegen en angstig; heuren arm durfde hij niet houden noch lossen, hij wist geen woord te zeggen en liet zich gedwee meëleiden zonder weten waar naar toe, door den avond, den wonderen avond.

Maagdekensminne

In den vroegen, donkeren winteruchtend sprong Anneke haastig uit haar warm bed. Met een onbedachten zwaai smeed ze de armen open en sloeg ze weer toe, kruiselings over haar jonge borst, nijpend in driftig, gedroomde omhelzing. De handen hielden en praamden heur eigen lijf, altijd houden om de deugd niet los te laten. De joel van eergister leed nog altijd, en door al 't geen zij erbij gedacht en gedroomd had, was het tot een hevigheid in heur hoofd vastgegroeid en die nieuwe kostelijke lucht hing haar kamerken vol met een kriezelende innigheid: dat was een eigen wereld waar alle menschen met de oogen lachen, malkaar omhelzen, vrij en wandelen gearmd al vezelend de liefelijke dingen, de kronkelende wegelkes langs. Heel dien nacht met de liedjes en spelen waaraan ze nog altijd voort-

spoon en de gebeurde dingen, deed zij herkeeren met altijd nieuwen lust en 't kostelijk gedacht dat laaide als een zonne daarboven: heur verlangen naar Max dien ze geern zag, lange, heel heur leven lang, maar nu eerst wetelijk en openkennelijk sedert ze samen voor den eersten keer gewandeld hadden. Ze beet op de tanden en keek in de duisternis in heur eigen overvloedig geluk. Dat was voorbij, maar 't zou weerom komen, 't was te herdoen nog vele keeren in de gelukkige toekomst en intusschen wist zij 't vast, voor haar alleen, weggesloten.

Heur armen hingen los en ze keek altijd naar de beelden die ze zelf tooverde op den donkeren grond. De wereld, de wegen, 't was allemaal geanderd, opgefrischt in blank zoo nieuw en de menschen mieken minninge over 't werk t'allenkante; hunne armen speelden over elkaars lijf en 't ronkte als in een mierenest van de vele liedjes. Jules en Sanne zag zij staan in den lommer achter de haag gedoken ergens en ginder over 't blakke veld in den wind liep Elsje stoeiend achter Fons.... heur kamerken wijdde uit en omsloot het heele dorp vol zomerlucht en zondagavondse schemering en Max stond hooge alleen en deed zijn lied weer-

galmen zoodat ze van ver heel duidelijk de wagende woorden volgde.

- Anneke, waar zijt gij, mijn jong? had hij gezegd, - ze wist het plaatsken nog zoo juist waar hij het uitgesproken had. - Anneke, ik en gij newaar! Dat aaide haar als een zachte dreeling. Zijn wezen, zijne oogen - 't was wel hij die daar lonkte en loech altijd her en nooit moe, zoo loos, zoo lief....

Dan voelde zij de bibbering die over haar leden liep en dan eerst werd ze gewaar hoe zij daar stond, rechte en wakend te droomen in haar blank hemdeken en vergeten was heur kleeren aan te doen, en dat moeder geropen had. Het viel haar nu te binnen dat vader naar stad moest met 't pachtgeld en de jongens moesten aangekleed worden, - vandage was 't tweede Kerstdag.

Heel heur bezigheid, door den loop van de dagen der toekomst voorzien, die anders 't ernstige van heur leven uitmiek, was nu nuttelooze bijzaak sedert dat nieuwe groote gedacht in haar hoofd woonde, en al wat ze doen moest leidde naar dat eenige doel, dat haar uitsluitend aanbelangde.

Zij sprong haastig in haar rokje, speelde donkerling haar jakje aan en knoopte haar borstdoek vast en kwam loopvoetend de trap neer.

- Max, zou hij vandage niet komen? Zou ze hem zien? - Vandage was ze met moeder alleen thuis en in den achternoen mocht ze naar 't dorp. Zeere gerobbeld nu en haastig aan 't werk.

- Dag moedere! 'k heb mij wat overslapen, 'k lag zoo vast. Heur handen grepen al om 't gerief te kante te doen en heur voeten staken reeds in de kloefen die bij den heerd stonden en nu met de lanteern en de akers naar den koestal. Heur stap danste licht over 't stroo en ze deed de inzen rinkelen; 't was te vroeg nog en te stil om te zingen maar houden moest ze om den ruischenden vloed binnen te dwingen. In den stal was ze weerom zoo goed alleen en warm; ze stak dichte de deur toe, ze koutte en vleide de bonte koe en de bruine en begon te melken. De drang om haastig te werken en gauw gedaan te krijgen worstelde tegen heur eigen gemoed dat wilde lam blijven om stil te zitten zinnen gelijk waaraan. Hoe het kwam en wist ze niet - 't en was vroeger nooit gebeurd - maar heur handen vielen stil in den schoot, heur voorhoofd leunde tegen den balg van de koe, de spenen voelde zij mollig tusschen de vingers, ze bleef wakker maar de tooverij hield haar vast als 't prinses-

ken in 't slapende woud en de jongens en meisjes dansten en sprongen daarrond en zij zelve was wandelend over 't besneeuwde veld in den nacht....

Onbewust was zij weer aan 't herhalen al de woorden die hij gesproken had en de hare en 't andere deed zij erbij in gedroomde samenspraak en ze momkelde bij 't inbeelden van zijn glimlach en schoone oogen.

- 'k Moet voortdoen, werken, dwong zij weer, moeder mag 't niet weten..., en 't dubbele melkspon stroelde in den ketel, tusschen haar opene knieën.

- En mijn hertje ging van dinge-dinge-don... Elsje had het gezongen, het looze meisje met haar vranke oogen. En zij bedacht bij haar eigen hoe zij zelve was aan haar zeventiende jaar, en dat ze toen geen jongen durfde bezien. Een wonder dingen was 't: van al de joelfeesten vroeger en had ze niets behouden, 't was zoo gauw vergeten als gebeurd en dan was er Max ook bij geweest en al de anderen. En nu en kon ze 't uit haar hoofd niet krijgen, daar en was geen woord, ze wist zuiveruit al hoe ze gedaan en gekeken hadden en ze kon het herdoen en laten weerkeeren waar ze wilde, beeldelijk alsof 't voornieuw gebeurde. Ze

voelde nog den forsigen greep van de mannenpalmen die haar licht als een pluimken optilden en ze wist wie er zijn pand gelost had met een kus op haar wang: ze hoorde 't nog kletsen. De kleinste dingen daarbij van handeling en gebaren en de woorden die luide uitgeschreeuwd of rakelings langs haar oore gevezeld hadden met de vier muren daarrond van Pauwels keuken met al 't kateil, de koperen sulferbus, de horlogiekast en de zaadzakjes aan de balk - 't hoorde al tot éenzelfde ding in de goede lucht van wafelbak in de klaarte van de lamp... en buiten ook was de manelucht zoo eigen en wonderbaar.... Nu voelde zij hevige deernis en spijtigheid omdat 't voorbij was en ze wilde weenen om de eenigheid van heur eigen afgelegen huis zonder geruchte of leute en voor 't eerst kende zij de verdrietigheid en verveling van den klaren dag die over haar droef bestaan en werk en handel komen zou: een dag uit het doffe verleden. Als Max vandage toch kwam, nu had hij wel tijd en de weg wist ze zonder beletsels. Ze raapte een stroopijl op, beet er een eindeken af en - als het naar mij wijst zal hij komen - ze liet het vallen en herbegon zoolang tot het pijlken de gewenschte waarheid voorspelde. Dan snapte

zij heur akers op en ging lustig voort naar elders waar er te werken was.

Binnen in huis was het wakker bedrijf al aan gang. Boer Demeyere stond zijn leerzen te borstelen, de boerin wrocht aan de koffie en de drie kleine knechtjes en het jongste meisje liepen half gekleed maar vol blijde verwachting omdat ze meê mochten met vader naar stad en ze raasden ondereen wat ze gingen koopen en meêbrengen en bezien. Anneke moest nu volhands helpen wasschen en aankleeden en gereed maken voor de reis. Het zwijnsvleesch en de boterhammen werden in een grooten zak gestopt, en de twee witte ganzen werden van den polk gehaald en in de kevie gesteken. Tusschen halen en gaan en door 't geruchte van de jongens besprak de boerin met den boer de ernstige dingen die moesten gezegd worden aan den huisheer. Ze overtelden alletwee opnieuw de geldstukken open op tafel, de groote ronde zilverlingen en de zingende klank in 't tellen en verheugde hen niet; ze wisten allebei hoe lastig het bijeengegaard was en dat ze de meeste helft hadden moeten afleenen - ze waren mijde om 't te handelen en beschaamd nu dat het daar open lag. De ganzen gerrekeelden met uitgerokken hals en trappelden

rond in verwondering van hun vreemde opgeslotenheid. De jongens stonden gereed met hun gepelde wisse en den draagstok en ze staken stukjes van hun boterham door de gerren van de kevie naar de twee vogels uit deernis omdat ze nu weg moesten.

- De menheer gaat ze dooddoen en opeten, zegden ze vezelachtig ondereen.

- Waar is mijn mutse, Anne? - Is 't al bijeen?

- Hebt gij wel geëten? want 't is verre te gaan. En op een anderen toon vervolgde de boerin:

- Zeg het hem maar ronduit, hij zal wel toegeven, als hij 't weten wil, kan hij wel rekenen dat 't zoo niet blijven zal, 'k ben er ziek van, iederen keer die betaling valt.

De boerin drukte op haar woorden en daarbinst bond zij hier een halsdoek vast en trok daar de oorlappen neer van de jongens hun muts.

- God beware u, vader, riep Anneke.

Dan vertrokken zij, de boer met zijn vasten stap en de jongens blij als losgelaten deugnieten pikkelden om achter te kunnen met de groote mand en de twee waggelende ganzevogels tusschen hen.

De boer was een tijdeken nog onder den

indruk van de overwegingen zijner vrouw; hij ging zwijgend al kijkend over 't schemerende winterland en overlegde hoe hij 't den pachtheer zou zeggen. Maar welhaast kwam zijn gewone kommerlooze stemming weer boven; hij koutte met de jongens die blijde taterend door de sneeuw liepen en daar hij van verre Pauwels tegenkwam, groette hij luide.

- Vroeg al erop uit? riep de boer en Meyer lustig weer:

- 'k Ga ne keer naar de markt en medeen draag ik de kroonen naar den heer! en hij sloeg op den zak waar de beurs met zilverlingen zat.

- En twee vette gansvogels! loech Pauwels.

- Ja, dat hoort erbij, we moeten den duivel soms een keersken luchten!

Voortgaande werd hij almeer overtuigd van zijn ingebeeld geluk: er waren wel een paar koeien dood en de oogst was niet te best maar zijn goede boerin zorgde toch altijd dat er eten was 's noens, ze miek de dingen alleen wat zwarter om hem temeer in de rieme te houden, - en 't ander wilde al goed voorwaards, te uitkomende zouden ze wel een beter jaar krijgen en wat was er dan eigenlijk te vreezen of te duchten? 't was maar dat domme geld dat er altijd te kort was - dat

een mensch toch altijd die domme waar behoeft en dat ze altijd ontbreekt, meumelde hij en terwijl luisterde hij naar 't gebabbel van de jongens die dooreen vertelden van 't geen ze te zien verwachtten in stad.

Thuis verrichtten de boerin en de dochter haar gewone uchtendwerk in stilzwijgen. De koeketel dampte door de keuken en de regelmatige slag van de melkkeern klutste met draaienden haal. En uit de duisternis klaarde de dag in oude gewoonte en vaagde de doezeling overal uit de hoeken in vasten stand en daarmede ook smolt de nieuwe toovering in herwordende werkelijkheid van ernstige bezigheid en drukte die te doene stond, zonder meer.

Maar de ongewone stilte bleef er in huis als eene ongehoorde zeldzaamheid omdat de rumoerige jongens weg waren. Moeder was bij haar eigen bezig en Anneke liet ook haar gedachten vrij en wrocht voort zonder lust naar sprake of geruchte.

De keuken werd opgekuischt als 's zondags als er geen buitengewone bezigheid is en dan ging het meisje buiten heur stalwerk doen. De helderheid was opgekomen en de werf lag wijd in 't zelfde schitterwit onder de maagde-

lijke winterzon die trage oprees in de effene lucht. Buiten de hekkenpoort liep het witte veld in ronde eentoonigheid en als Anneke opkeek zag ze over heel de streek geen mensch die te naargange kwam; hun hof lag in een uithoek, van de wereld afgezonderd buiten den lig van weg of wegel zonder huis of woonst in den omtrek. De sneeuw was nooit zoo wit, zoo zondagsch, zoo glinsterend in de zon en op den blanken grond speierde al wat er op stond zoo sterk als kleurbrokken vast geschilderd, de huizekes zoo vertrouwelijk en eigen witgedaakt en de schamele boomen befringeld en bezet tot tenden de takken bestoven en berunseld al den bovenkant met wit en glinstering.

Hoe wel, hoe wonnig was 't nu om loopen over de vervaagde wegelkes in 't sneeuwdoms heel omgeven van zonne, met een rokske van schreiënd blauw en een jakje van lachend rood - hoe gei om zelve die kleurige vlekke te zijn en te loopen in 't vrije veld, met dansenden zin en heldere oogen te zwemmen over die reine wereld en geern gezien zijn overal van menschen die monkelden omdat 't feeste is. De dag werd een nieuw ontsluierd wonder met eene geheimzinnigheid die te raden zat nog van versch geluk. De twee goede koeien, de

zwijnen en kiekens waarom schaterden ze niet meê in de groote leute, ei? hoorden ze Anneke niet zingen en werden ze niet blind van de zon op de sneeuw? 't Was om te dansen of zot te worden, luide uit!

Rijpe krieken zullen wij trekken
en de groene laten staan!
Schoone meiskes zullen wij vrijen
en de leelijke laten gaan!

Moeder riep al voor 't noeneten! was 't nu reeds noene geworden? wie wist het, waar was de tijd naartoe? haastig nog eerst gestrooid en de kribbe met hooi gevuld.

Aan tafel vertelde Anneke uitvoerig hoe ze gedanst, gezongen, gespeeld en gejoeld hadden te Pauwels; van Max zijn schoone liedjes, dat zij samen naar de kerke geweest waren en dat hij vandage ging komen, hij had het gezegd. Als ze 't al verteld had begon ze weer op een nieuw. Nog nooit van haar leven hadden ze zoo veel leute gemaakt, en Nieuwjaarsavond waren ze allemaal gevraagd te Kannaerts. Moeder luisterde dat goedmoedig af, en vroeg er nog een en ander bij en Anneke kwam los; 't ging zoo wel om vertellen nu ze alleen in huis waren.

Als 't weerom afgediend en 't gerief schoongemaakt was, zette moeder en dochter zich bij 't venster aan tafel te naaien.

- 'k Weet wonder hoe vader bescheid zal worden, vandage, of we zullen afslag krijgen; 't is nu al twee jaar naareen dat we slechte vruchten hebben - of we wat land erbij kregen - 't zal toch eens tenden zijn dat geld vragen, en dan.... we pachten veel te duur, we moesten Drieschens' doeninge gepacht hebben, daar was 't beter, maar te hoog om te bespringen.

Ze waren weer in de eigene keuken bij de loopende dingen vóór dien grooten muur, in den ouden stand gesloten: 't gedurig werken om boven te blijven met vrees en verdreiging van slechte dagen. De boerin haar ernstig hoofd bleef op haar werk en ze zegde de woorden traag die niet verder en gingen dan tot Annekes ooren, - de zware slagen van werkelijkheid die zoo vreemde waren aan alle leutedingen en aan 't verzet van ginder ver in dien anderen kring. Elders leefde 't genot en hier keerde 't in zurend gezaag, in lange stilte die heerschte en woekerde al jaren tusschen de muren vergroeid met de vliegespotten en 't rookzwartsel aan de balk en de blinkende wanden - een

wegend leed dat verzwegen gedragen werd 't jaar rond en uitbarst en besproken werd daar de twee einden weer aaneen moesten gebonden worden en de uitkomst, de som van 't opgebrachte gegaard naar stad moest gedregen worden om 't nieuwe te beginnen met vooruitzicht van herkeerend lastig scharrelen. Anneke wist het zoowel als iemand, ze kende al de tegenkomsten en de zwaarte van 't leven; ze wist van heel bij hoe en vanwaar het geld bijeenkwam en wat er telkens te kort schoot, en zij ook en vond niet waarmeê het te beteren of hoe het zou uitloopen; maar ze was zoo jong en daarbuiten leefde en bloeide er een andere wereld, die sedert gister volop open lag; 't eigen huiselijke en raakte haar niet, ineens was ze vreemde geworden in den eigen kring omdat het elders beter en vroolijker en luchtiger was... en de jongen die haar beminde was haar duurbaarder dan heur eigen huis. Hij ziet me geern! herzegde ze gestadig en dat was de tastelijke kostelijkheid die haar bovenal gelukkig miek. Daarbinst moeder haar woorden traag afwond en zuchtte, genoot zij van de zondagsche rust en van de eigen gedachten die zij bijhield: de belofte van een nieuw leven, een zonnigheid die loech in de toekomst, die heel haar hoofd

verlichtte en helderheid uitstraalde overal waar ze keek. Zij vervolgde de knapen die nu lustig op 't dorp mesdag vierden, dat hij... gaande over de baan aan het meisje dacht dat ver te lande met hem bezig was.... Ze keek weer door 't venster maar hij kwam nog niet.

Achter een eind zwijgens begon Anneke weer van heur eigen dingen te vertellen, om moeder te troosten; al 't andere zou wel effen geraken, van zelfs, 't hare was nu verweg 't bijzonderste, der bestond maar dat op de wereld, 't overige lag buiten in derf donkere lucht; de zonne schong en in haar hoofd huisde de jeugd als een lang einde geluk waaraan ze rechts begonnen had; 't schitterde al den blijden kant in hevig leven met schokken vooruit en groote gebeurtenissen van d'eene vreugde op d'andere. Moeder en had het haar nooit geleerd of gezegd -: waarom had ze 't verdoken gehouden tot de openbaring er vanzelfs kwam? Die schoone bloei van 't leven achter den onwetenden kindertijd!

Wat hing er in de lucht die 't ineens zoo goed miek overal, van waar kwam die liefde, de wondere liefde die 't al overschong als een groot licht? Buiten, al d'andere menschen, de jonge knapen, de meisjes vermondde het mal-

kaar, z'en spraken geen ander woord, 't lag in hunne oogen, de liefde! wat was er buiten dat? En de liedjes vertelden er al de zoetigheid van. Ze zouden met tweeën gearmd door de wereld gaan, wel gezind en voor alle woord malkaar de dingen zeggen met een duw in de hand, een greep in den arm en de leute lezen in malkaars opene, heldere oogen. Wat of wie kon hen deeren in de zee van manesching! Die wereld was er, grijpelijk, z' hadden er gister door gewandeld, 't zelfde veld lag er nog, en Max was de jongen die haar zou vergezellen. Z' had hem zoo van bij in 't wezen gekeken en zijn schoonheid deed haar nu nog krijzelen van geluk en heur hertje poppelde omdat hij voor haar alleen was en omdat ze al de andere meisjes afgunstig wist en nijdig om zijn vasten keus. De andere meisjes ook hadden elk haar jongen waarmede zij uitgingen en verkeerden om er later mede te trouwen. Tot nu nog had ze daar tusschen geloopt, 't was nog altijd onuitgesproken, half en half, met wat oogenspel tusschen hem en haar en de vriendinnen hadden maar nu en dan met een loos glimlachje zijnen naam in hare ooren gefluisterd. Moeder of niemand en wist er iets van en dat was de nijpende deugd, de scherpe zoetigheid die hun

woordelooze verstandenis zoo kostelijk miek. d'Anderen bleven daar buiten en ze droegen het geheim hun's getweeën nog weiger gedoken met een mijde schaamte. Maar dat duiken zelf was zoo lastig, 't was nu zoo goed als ze bijeen zaten zij en moeder en 't lag haar zoo opperst om 't uit te bellen. Ze trippelde en tastte met woorden daarrond zonder 't rechtstreeks aan te raken.

- Moeder, daar en komt niemand binst dat we alleene stil zitten,... Max had gezeid van te komen. En nog een stootje verder, met de deugd van 't gevaar en de benieuwdheid om te weten wat moeder zou zeggen als ze 't ronduit openbaarde.

Maar moeder en merkte niets van al haar ongeduldig gesnepper, al 't gezegde viel dood tegen haar ernstig gepeins; z' en vermoedde niets, heur naalde trok den langen draad en heur wezen en oogen waren op het werk en teekenden de gestadige zorg en de kammernis van de tegenwoordige dingen. Ze zaten zoo dichte bijeen maar heur gemoed was heel verschillig en als de woorden van weerszijden zonder weerklank uitgepraat waren, lieten zij elk alleen haar gedachten gaan in stil zwijgen.

Heel de dracht van een jaar werkens was

vandage weer onvoldoende gebleken en voor den derden keer was er geld moeten bijgehaald worden om het tekort in te vullen. Heel de zorg voor 't volgende en 't achtervolgende, met angst van voorvoelde nieuwe tegenslag of ziekte - al dingen die gebeuren konden - en de jongens. Dat leed al zooveel jaren, wat krasseling, wat stadige reeks van spannend werk zonder ziende uitkomst van beternis. Alle behoefte aan leute of overschot van 't overnoodige was lange dood bij haar. 't Beulen voor den kost was voor alle menschen gelijk, al 't andere was ijdele wind om jongens te paaïen die 't leven niet kennen. Van 't verleden naar de toekomst liepen heur gedachten - van toen ze zelve 't spelende meisje was tot nu, waar heur eigen jongens 't leven zouden ingaan en dat overzag ze in één greep als 't: eeuwig komen en gaan van alle dingen. Wat later zouden ze groot worden en weeral zou ze dan moeten zorgen om hen, hebbelijk bezet, te laten uitvliegen op eigen vlerken, juist zooals vader met haar gedaan had, toen ze Meyer trouwde, zonder te weten wat trouwen en leven was, met het nuchtere vooruitzicht van 't gegaarde geluk te genieten, maar 't was haar deerlijk misvallen!... d'Eene noodwendigheid

en verbeidde d'andere niet, als de ziektezorg gedaan was begon de geldmezerie - met altijd bijblijvende vrees van nog erger dingen die te wachten stonden. Door den sleeptrek van haar jaren had ze geleefd vol hoofdgebreek en zorg zonder te weten wie 't haar aangedaan had of dat het anders of beter kon uitvallen. De gebuurs, al de menschen uit den omtrek hadden 't niet anders belegd en waren wat beter of wat slechter, erdoor gegaan maar altijd met dezelfde inwendige kruisen verdoken in den huishoud, maar die ze toch op hun wezen en doening bij haar eigen ondervinding vergelijkend, raden kon.

Anneke wist het wel, z' had allang de verdrietige zagedingen gehoord maar ze geloofde er niets van. Heur oogen blonken door de halfgelokene wimpers en ze wist haar witvellig wezen blozende frisch en jong en gezond. Heur hertje danste op een karreken en haar naald, het vlijtig stalen ding, wipte vlug, duikelde en dook in en uit het laken van het koddig kinderkleedje: een nieuw vestje voor broêrke. En hoe zeere heur naalde liep, haar gedachten snelden rapper den tijd vooruit, het liedje aan 't dichten van een eigen bloeiend leven waar ze, verdrukte schaap, gescheiden

werd van heur lieven minnaar en opgesloten verre alleen te zuchten zat. - Moeder noch vader en hadden er willen van weten, maar z' had hem eeuwigen trouw toegezworen en hij doorworstelde de wreede gevaren, zwom over, kapte de ketens los, weerstond aan den zang van de minnen waarmede zijn ouders hem wilden doen paren voor geld. 't Was alom een harrewar van rampen en geweën maar de liefde bleef er echt en vast als in de oude liedjes en de oude boeken met prenten vol ridders te peerde en maagdekens in hooge torens; - en dan kwam de belooning van hun beider standvastigheid, want 't was een blijendig spel en alles liep uit op een groot feest en 't bleek evenwel: ze waren voor elkander geboren!

- Hij is daar! waarachtig.

Zij hield den schreeuw binnen en boog over heur werk om de blozende wangen te duiken en haar blijdschap.

Schoon lief vanwaar komt gij getreden,
Schoon lief vanwaar komt gij gegaan?

De zang zat in zijn stap en 't klaarde alwaar hij ging.

- Hij is daar! hij is daar! ging het gedurig in haar binnenste en ze liet haar hertje kloppen

en lonkte naar moeder die heur beroerte niet merkte....

Maar seffens keek Anneke weer op; ze loech hem tegen door het venster. Max, hij kwam al dansend over de bloeiende sneeuw gegaan. Ze had al gevreesd en getwijfeld, maar nu was hij er, de deur ging open en 't werd er seffens heel helder en blij, hij bracht wat zonne m^ee van buiten. Moeder zag het niet, al het lachen van hunne oogen en ze stonden bij malkaar en spraken alsof 't een gewone boerenjongen was die over gewone dingen komt handelen. Hij kwam tot bij den heerd in warmte en vroeg achteloos, waar boer Demeyere was en dan voort in denzelfden toon over wat anders, maar de woorden zongen aleven schoon in Anneke's ooren en ze glimlachte gedurig zonder te weten waarom. Tusschenin werd met een enkele spreuk den verleden joel herdacht maar Max scheen 't gebeurde al wat vergeten en hij keek over haar hoofd als ze hem de wonderdingen wilde herinneren.

- 't Is omdat moeder erbij is, en ze meende vast dat hij gekomen was om haar iets in 't stille te vertellen.

Hij zegde het haar niet, maar hij was er, hij stond daar, ze zag zijn wezen, zijne oogen

en schouders en al wat hij sprak scheen haar spelenden zang en zij hield haar ongeduld in.

Als hij met vrouw Demeyere gedaan had, ontstak hij zijn pijpje en ging.

En Anneke nam den korf met turksch koorn en was mée de deuren uit. De haan met zijn waaienden steert en de zwarte en grijze hennen, de kat, een mande met loof, 't blonk al in eigen sterke kleur op de sneeuw in de zon en de kiekens kwamen geschormd en de musschen en de meezen naar den regen van goudgele graantjes die tikkelden in open gezwaai.

Ze gingen samen tot aan d'hofpoort.

- Waarom moet ge nu al voort?

- Bah, 'k en weet niet wat gedaan op zulke dagen, 'k ga naar Oskar zien.

- Max, 't en is nog geen uur uit mijn gedacht geweest.

- Van wat?

- Den avond te Pauwels; w' hebben toch leute gehad!

De jongen glimlachte.

- 'k Heb er heel den nacht van gedroomd.

Max stond met de handen in de zakken en keek haar in de oogen zonder iets te zeggen.

- Zie 'k heb een brief gekregen, en hij

haalde 't verplooide papier dat hij bij toeval gevoelde, uit den zak.

- Van wie? van wie?

Hij liet haar 't opschrift lezen.

- Kent gij de penne?

- Toe, laat zien, smeekte ze en greep er naar.

- Handen af! En omdat hij haar plagen wilde, weerhield hij haar blauwkoude hand met zijn warme vingers en hij loech in heur smeekende oogen.

- Max, is 't van een meisje? toont hem mij! en ze neep en wrong aan zijn zwaar geslotene vuist.

- Wacht. Hij ontplooidde den brief en liet haar lezen maar hield met den duim het handteeken gedoken. Heur oogen overliepen in de schriftreken maar heur zin was zoo gejaagd dat ze niets van den inhoud opnam, ze moest en wilde vooral weten wie er naar Max schreef en ze praamde voort met hare onmachtige vingers om dien zwaren duim weg te krijgen.

- Toe, Max, ze smeekte als een kind dat weenen gaat. Toe, Max, 'k en zal 't aan niemand zeggen, en ze keek met drukkelijke oogen naar hem op. Met een onverschillig gebaar liet hij haar den brief heel en gansch.

- Tot ziens, loech hij luide en vertrok.

't En lustte haar nu niet meer zoo haastig den naam te lezen, ze dook 't papier in haren borstdoek en keek heur Max dankelijk na, zoolang en zoo dikwijls hij ommezag in 't voortgaan.

Dan kroop zij in 't wagenkot en van daar in den aardappelkelder met de deure toe zoodat het half donker was en dan las zij 't handteeken vanonder:

- Pharaïlde Mullie.

Pharaïlde! en medeen stond het meisje dat ze kende, in hare tegenwoordigheid beeldelijk vóór haar en heel in een ander wezen nu, omdat ze naar Max een brief durfde schrijven. Ze voelde heur herte kloppen alsof ze zelf een misdaad beging omdat ze nu buiten recht in heur handen hield en weten ging wat Pharaïlde geschreven had en nu was zij heel geslegen van 't verschot dat haar zoo ongelooflijk blij miék: den brief had ze van Max gekregen, niet dievelinge gestolen - hij had hem gegeven om te lezen en te houden! Ze wachtte nog om de deugd van heur eigen gedachten tot de nieuwsgierigheid wakker kwam.

- 'Lieve mijnheer Max! stond er vanboven en dan las ze in één haal, gejaagd en zonder ademen:

- 'Binst gij warm te slapen ligt zit ik

wakker aan u te denken met de pen in de hand omdat ik u zoo geern zie en dat ik er niet van slapen kan en altijd van u droome, dag en nacht en 't doet mij pijn omdat gij niet weet hoe ik u bemin. Zij hebben mij niet gevraagd naar den joel te Pauwels omdat zij jaloersch zijn van mij. Maar gij staat in mijn herte geplant als een boom in de aarde, als een beeld in mijn ziel en ik denk altijd aan u en zonder u zou ik het graf ingaan. Lieve Max, als gij mij een beetje bemint zou ik zoo gelukkig zijn. Gij zijt er voor mij op de wereld geschapen en al de meisjes die naar u lachen meenen het niet gelijk ik. Mijn oom wil mij doen trouwen met Fernand van den Molen omdat hij rijk is maar ik schrijf om u te zeggen dat hij mij niet zal krijgen. 'k Stierf nog liever de wreede dood. Ik heb zelf geld genoeg. Lieve Max, wij zouden toch zoo gelukkig zijn samen op een hof om te gare te boeren, als wij er geen vinden, zouden wij een splinternieuw bouwen. Kom morgen of zondag om te zeggen of gij mij wilt ik wachte vurig. Slaap wel ik ga van u droomen. Uw beminnende altijd voor 't leven

lang Pharaïlde. P.S. Ik heb u nog veel te zeggen, ik weet wel hoe schoon gij vieren kunt en zingen en leute maken zonder mij met Anna Demeyere en al de andere meisjes van niemendalle te Pauwels heel den nacht.'

Dat laatste werkte als een naaldeprik in Annekes vel.

- Die leelijke wittekop, dat zwijnshoofd! ha, Pharaïlde Mullie! Ze herlas de reken die, zwart op wit, zoo stout over het papier stonden. Zij ging het uitschateren, maar medeen kwamen er gedachten boven van angst en haat: Pharaïlde, heur eigen vriendin, nu kende zij haar bloot als eene nijdige heks, die met haar geld wilde kwaad doen en haar Max ontrooven! Ze voelde eene koude die haar handen deed klutsen. - Maar 't waren allemaal leugens! wie kon er Max geerne zien?! en hij geloofde er niets van ook! anders had hij den brief gehouden. En nu hield zij hem! Hij had hem verachtend weggegeven om Pharaïlde bespottelijk te maken. Dat was haar deugd en dat moest ze vertellen aan al de meisjes van 't dorp.

Spoedig nu, ze dook den brief onder haar jakje - 't was tijd om naar 't lof te gaan. Ze ging zich aankleeden. Boven op haar kamerken danste de vreugde overal op. Had ze niet ge-

kregen, plots, gevonden 't geen heur levensdagen lang moest gelukkig maken! In een wrong was ze weer beneden en den brief droeg ze op haar hert.

- Moeder zou ik niet best thuis blijven als ge alleene zijt?
- Ga maar, jong.
- Max is naar Pauwels, wat moet hij daar gaan doen?
- De jongmans loopen van hier naar daar, wederzei moeder.

Anneke bond haar schoenen vast en ze meende dat 't nooit van Max uitverteld was.

- Ze hebben hem overal even geern.... Klarke Pauwels draaide er heel den avond bij, - en Sanne Kannaert wilde hem altijd voort doen zingen. En Elsje was er nijdig om.

- Elsje is nog maar een kind.
- 't Is gelijk moeder, ze ziet hem geern! z' is jaloersch van heur zuster.
- Meiske, meiske, ge ziet hem zelve geern! 'k hoor het.
- 'k En doe, 'k en doe! verweerde Anneke in haastigheid, maar den derden keer wilde 't loochenend woord er niet meer uit; ze stoop dieper en dook haar blozend wezen in den schoot. 't Was eruit, moeder wist het en als ze

durfde opkijken, was ze moeder niet kwaad, ze zag goedig verwonderd.

- G'en moet het niet afliegen, g'en kunt het niet verduiken, 'k heb het al eer dan gister gezien, eer dan ge 't zelve en weet.

Anneke wist niet waar zich duiken. Z' had willen roepen, jaa 'k moeder, 'k zie hem geern! maar ze zwegen alletwee.

Ze was gekleed maar wist niet hoe voortgaan nu. - Heeft hij u al van iets gesproken? vroeg moeder ineens.

Dat viel als een slag in de stilte; wie meende dat het al zoover en zoo ernstig was? zoo nakend?

- Neen hij, moeder, niets!

- Hoor, meiske, pas op. 'k En zeg u maar dit: als hij u van entwat spreekt en eer ge voor goed aan 't vrijen gaat, als hij u vraagt, moet gij hem wel zeggen dat ge niets en bezit, dat ik niets en hebbe om u mête te geven, dat hij u moet nemen voor uw schoone oogen, zóo en bedriegt ge malkaar niet en 't en is dan niet te weenen later.

- Maar moeder! - de tranen sprongen haar uit de oogen, en haar keel was toegenepen.

- Moeder, 'k en peinze daar nog niet op, 'k en denke aan geen trouwen nog, hij ziet mij geerne, maar 'k blijf hier, bij u thuis en zal u nooit

verlaten. z' En wist niet wat haar zoo blij miek en teenegader zoo overvloedig weenen deed.

- Toe, toe, troostte moeder, we kennen dat geern zien en dat thuis blijven! ga nu maar voort, we zijn nog zoo verre niet. Maar pas op.

Anneke droogde haar tranen af, ze loech door haar bekretene oogen en ware 't niet van 't geweldig hertekloppen, ze had willen zingen over de zonnige sneeuw, luide zingen. Ze moest denken, vele denken -: 't gene waarvan ze altijd in heur eigen gedroomd had was nu uitgesproken, en 't scheen niet onmogelijk met Max! en ze wipte vlugvoetig over de begane wegelkes. Nu was hij naar 't Sperrenhof en ze verlangde om te zien of Klaarke met haar zusters zouden in de kerke zijn. 't Was nu vast en ze voorzag het gebeuren: hoe Max heur 't woord kwam vragen en heel 't verdere verloop, in een heerlijken zomer vol groen en warmte; 't leven begon nu nog maar, de wereld lag wit open zoover ze zien kon, en ze moest de oogen nijpen van de felle glinstering. Wat groetten de menschen haar vriendelijk en de goên dag galmde in heller klank door de vlijtig vriezende winterlucht.

't Was in den witten wintertijd,
Hoepsa, hoepsa, falderidera!

Al over de witte wegelkes
Kwam zij gegaan, de lieve meid.

Annekes mantel was de éenige vloekzwarte vlek op het sneeuwveld, en ze wist de fleurige kersouwkes staan wikkelen in haar muts boven op haar hoofd. Dat heur eigen wezen zoo blijde blonk en wist ze niet, maar de groene vensters van de huizekes, ze keken als oude kennissen, zoo zindelijk en net vandage was 't al, zoo licht om gaan. Ze dacht zich een jong moederke reeds met een eigen gezin, en Max die thuis zijn pijp rookte en met de jongens speelde. Later, later, - daar wachtte de toekomst heel onduidelijk en ver.

- Dag, Nette, we gaan samen den weg.

- Anneke!

Ze begonnen gaande, te halen en te geven al wat er nieuws was te bespreken al onder gebuurs.

Van elders nog, op alle wegen kwamen andere menschen en de groeten kruisten en de klap ging verlaan en luide tot aan de kerkdeur.

't Klokske was al uitgekleet en de vespers begonnen. Er was veel minder drukte dan te morgen, 't mannevolk was thuis gebleven. Anneke lonkte rond waar ze heur vriendinnen zitten

wist. Leentje en Sanne waren er; Gusta en Martje ook en achter 't Sint Annabeeld zaten de drie meisjes van Pauwels. Anneke verkende ze langs achter van waar ze zat en voelde 't nu goed om te bidden: omdat ze bij Max niet gebleven waren. z' En luisterde niet wat er van 't auter naar 't oxaal weg en weer gezongen en georgeld werd, maar door haar gebeden liep ongedurig, het verlangen om te vertellen wat ze al wist.

Achter 't lof kwamen ze bijeen in 't portaal, ze staken 't hoofd thoope en begonnen zoo gauw te vezelen en stil te lachen. Ze wisten een vinnige spotreden op al wat ze zagen, plaagden elkaar met de jongens die voorbijgingen; ja, er was nu niemand te veel bij - meisjes ondereen, ze vertelden stil hun innige geheimen, fluisterend onder de kap van haren mantel. 't Moest al hersproken en vermond worden, wat er in de vieringen met kerstavond op de hoven gebeurd was, wie hier, wie daar geweest was en de kleine, groote dingen die ze vernomen hadden van den gaanden en komenden man in den loop van den dag, nu babbelden ze 't uit al overeen. Ze gingen in zwarten troffel voort door de dorpstraat, maar zoo gauw buiten de huizen, gingen zij breeder open en koutten luide dat 't klonk, en als er iets bijzonders tusschen liep

bleven ze staan in een rondevan temidden de sneeuw, om 't goed af te handelen.

- Meiske, wie er kwaad op ons is! Pharaïlde Mullie, ik weet het van Klara Verlinde.
- Omdat ge ze niet gevraagd hebt?!
- Ze zegt dat we allemaal jaloersch van haar zijn!
- Kan ons niet schelen! lachten ze.
- Op Nieuwjaar-avond vragen wij ze bij ons ook niet.
- 't Zal op u vallen, gekte Sanne tegen Anneke, als ze te weten komt dat ge met

Max geloopt hebt!

- Ben niet benauwd! Anneke had willen meer zeggen maar ze hield het binnen.
- En hoe is 't met Juul? Sanne.
- En met Fons, Elsje!
- Zeg, Anneke, Max heeft van u gedroomd, hij heeft het aan mijn broêr verteld.

En hij is 't u ook al komen zeggen, we weten het wel.

't Meisje verweerde zich, maar ze waren jaloersch van haar, ze zag het aan hunne oogen en dat deed haar herte kieuwelen.

- Weet ge waar hij nu is, Klara? hij wacht tot ge thuis komt. - Waar? vroeg Elsje en 't meisje werd ineens vuurrood.

- 't Is om aan Oskar te vertellen hoe geern hij u ziet, schreeuwde ze.

Ze gingen voort en wisten 't overige te vezelen, getweeën, gedrieën elk van 't geen hij liefst hoorde, lachredens van jongens die zot te vrijen liepen, wat ze gezegd, beloofd hadden en daar werd ook veel kwaad gestookt van de vriendinnen die er niet bij waren. Aan den kruisweg moesten Sanne en Leentje links op.

- 't Is bij ons te feesten Nieuwjaaravond! riepen ze ten afscheid, ge zijt allemaal verwacht.

- Wie gaat er zijn?

- Al 't zelfde volk. Tot ziens, zonder meer.

- En bij ons de weergunste, op Driekoningen, riep Anneke, zeg het aan de broêrs.

Eenige meisjes bleven nog wat staan aan den knok in de sneeuw en Anneke met Maria, Max zijn zuster, gingen dan samen nog een eindje denzelfden weg op.

- 'k Weet entwat! vezelde zij.

- Wat? vroeg Maria benieuwd.

- Aan niemand zeggen, Max mag niet weten dat ik het u verteld heb.

- Loop, wat is 't?

- Pharaïlde heeft hem een brief geschreven!

- Wat staat erin?

- Weet niet.

- 't Doet, ge weet het. Zie, wilt ge van mij een heele handsvol brieven hebben? Albrik schrijft er mij twee, drie te weke en ik ben daar niet weiger op. Ze tastte gauw in den zak maar Anneke hield haar tegen.

- Ge moogt dat niet toogen, da's biechte!

- Bah! hij moet ze maar niet schrijven, en daarbij 'k en versta er niets van en 't geen hij klapt ook, 't is lijk uit een boek geschreven en 't rijmt - die schoolmeester is fel geleerd. Ze haalde bij geluk een briefje uit den zak.

- Als ik uw beeld zie zweven in 't zilver manebeven! las ze en loech het luide uit, - dat komt uit een liedje; hij wil me dat doen van buiten leeren en hij geeft me vreemde boeken te lezen ook.

- Ziet ge hem niet geerne, Marie?

- O, ja 'k, hij geeft en koopt me al wat ik vraag - dat ringske hier is ook van hem - maar 'k lach er wel mêe; hij is zoo eenhandig: 'k en zou op straat niet mogen gaan, en tegen geen jongen mogen spreken en hij moet weten al wat ik doe en waar ik ga,....

- Dan gelooft hij toch dat ge hem gern ziet?

- Ja, dat is genoeg, maar als er een andere komt.... Nu verkeer ik met Miel Fleters, hij moet loten nu en als hij erin valt wordt hij

soldaat, peins eens Anneke, 'k en zie niets liever dan een soldaat, en te kermis, als hij in verlof komt, dans ik met hem - een soldaat met sporen en savel, ze zullen staan zien de andere!

Anneke bekeek haar vriendin ongeloovig-

- Hoe kunt ge dat?

Maar Maria loech om Annekes simpelheid.

- De jongens zien op verre na zoo nauw niet om ons te nemen en te laten staan, dat is al maar leute! Neem, wilt ge brieven hebben? hier zijn ze. g' En draagt er toch geen woord van m^êe - hij peinst nu dat ik een witte zwane ben! en al zijn verdriet staat erin omdat ik thuis pand gespeeld heb en dat onze koeier mij gekust heeft! Maar wat schreef Pharaïlde nu aan Max? - dat ze hem geern ziet?

Anneke stak de brieven weg en vertelde wat Pharaïlde schreef maar verzweg dat ze 't geschrift op haar droeg en gekregen had.

- Wacht tot ik haar zie! loech Maria.

- Ge moogt niet!

- Zeker, zeker! z' En zal toch nooit geen jongen krijgen met haar leelijk hoofd.

Navond Anneke. Ze gingen elk zijnen weg en Anneke al denkend aan dien wonderen schoolmeester die zijn haar in lange krullen liet groeien en

wandelde door 't veld in den avond; ze voelde een innige bewondering en eerbied en medelijden voor den jongen, omdat zijn meisje zoo ongevoelig was. Ze haalde de brieven uit, vertraagde den stap en bleef seffens heel stil om te lezen. z' En begreep niet goed wat erin stond maar raadde uit dien vreemden droom van woorden dat Maria onzeggelijk bemind werd en ze las en herlas en bleef erop staan mijmeren zonder te weten nog waar ze stond. Het waren ongelijke stukjes papier in sierlijke krulletters met veel werk van een fijne penne getrokken in blauwe, groene en roode inkt. Ze keerde één voor één en las en trachte te begrijpen:

- 'Ik heb heel mijn leven gezocht en gezocht naar de dingen die verleden zijn en verlange hopeloos naar 't gene nog komen moet in gedurige triestigheid omdat gij mij geen troost wilt schenken!'

Ze keerde er een ander, in rijmreken:

'O lief, wiens liefde in mij zoo vierigh brandt
Gij, die in 't herte zoo diepe sijt geplant
En zoe vast gehevesticht duer der trouwen bandt.
Uw wezen playsant
Moet ic ontbeeren.'

Al meer en meer ontroerd, keerden de bladjes in hare vingers, 't was als een tale die ze in haar eigen verkende van iemand die haar nog zóo gesproken had:

- 'Ik dwaal van hier naar ginder over de wereld zoo zacht als de ommevang van de maan!

- 'Gisteren heb ik uwe bruine oogen gezien die mij zoo diepe bekeken, wees toch niet wreed, 't heeft me heel den dag zoo gelukkig gemaakt! In mijn hoofd was het dan als een lichte lentëuchtend in reine ruimte van krikelaars in bloeie.'

Ze loech van geluk en van blij verschot en stond dan weer te mijmeren op dat kleinere briefje:

- 'Waarom kunt gij mij niet gelukkig maken? Is uw ziel niet diep genoeg, kunt ge niet denken van den ernst mijner brandende liefde?'

Wat was dat? gevoelde ze zelve niet àl wat Marie ontbrak en wat hij in haar zocht, bezat zij het niet? en Max, waarom schreef hij haar geen brieven? als hij haar zulk een briefken schreef! ho! dat zou haar gelukkig maken! Met een haastige beweging stak ze al de papieren weer in den zak, blij om den onverwachten schat, dien ze thuis her en her bekijken zou alleen op haar kamerken, en dan had ze gewild dat de brieven van Max waren en aan haar geschreven. O,

dat was een wonder! en als ze opkeek, zie, rondom was het al deemsterig geworden, de zonne was weg en 't blauw werd te boenen in de lucht waar ze gezonken was en over de sneeuw, stond haar eigen schaduw teêrblauw in den manesching. De nieuwe vorst deed 't kraken overal waar ze tord.

't Stalwerk wachtte en ze ging haastig, met de mijmering bezig aan 't geen ze daar even geleerd had, met een gevoel van flauwe treurigheid om de stille eenzaamheid die lag op de dingen van den wordenden winteravond. z' En begreep niet hoe Maria alzoo met heur liefde speelde en zoo luide spotten durfde op den blooten weg, met die teedere dingen die hij haar geheimelijk schreef om gelukkig en diepe, zorge te dragen.

Langs de zaveldreef ontmoette zij nog enkele menschen; een trosselke jongens liepen en slieden lustig waagarmend op de ijsgrachtjes en verder nog hoorde zij 't slepend orgelspel van Philemon. Ze luisterde wat en ging weer haastig dan, al volgend het liedje zoover ze 't hooren kon. En ze dacht daarbij aan dien jongen nu, aan Philemon die altijd thuis bleef, die met geen enkel meisje verkeerde en zong en liedjes speelde alleen bij zijn moeder; - en verder nog op

veel andere menschen die hier rond, elk in hun huizeken woonden en leefden zoo gelijk en zoo verschillend, elk in eigen doening.

Van aan 't hofgat al hoorde Anneke groot geruchte in huis en ineens werd ze wakker uit haar mijmering en blij: vader was weergekeerd. De jongens waren in volle doening, z' hadden elk een nieuwe haren muts en vellen wantjes en ze gaven elk hun deel van de feeste die ze meêbrachten, aan hun groote zuster. Ze vertelden overhaastig en luide wat ze gezien hadden in stad. Vader zat zijn voeten te drogen bij den heerd. Anneke ging naar den stal en met die bezigheid keerde heur gemoed weer in de gewone doening: zij was kind van den huize, in bedrijf en de lucht en omgeving van alle dagen en 't andere schoof in de verte weg, voor later. 't Eigene van vader en moeder belangde haar meest en ze wrocht wakker voort. Achter eten vielen de jongens omver van den vaak en Anneke deed ze boven in hun bed.

Beneden zat vader zijn gevaarten te vertellen van de reis. 't Huis was nu weer stil met de ernstige drukking in de keuken der begane gebeurtenissen.

- Hebt ge 't geld afgegeven? vroeg de boerin.

- Neen-ik, maar 'k meende 't wel tien keeren uit te halen en naar zijn kop te gooien! De helft zat in mijn broekzak. Als ik al onze ongelukken verteld had, begon hij op te spelen: hij dacht dat ik geen cent meê en had en dreigde met verhuizen - d'anderen zijn blij om te betalen! meende hij. Hij is een geldhond, - ne keer dat we niet betalen kunnen, vliegen we vierkante buiten, 'k ben dat zeker: hij en heeft niet meer hert als den steen hier onder mijn voeten! Maar als hij geld zag beterde 't gauw, hij werd beleefd en viel als de wind: hij deed de ganzenvogels naar de keuken dragen en beloofde de jongens drinkgeld als ik de andere helft zou betalen.

Meyer lutte wat aan zijn pijp en zweeg.

- g' Hebt hem gezegd dat 't voor bin' drie maanden was?

- Nu, 't besonderste is: we kunnen nu vlas koopen voor den winter en tegen den uitkomende zal 't iets zijn - we hebben de kalvers dan, en 't gezwingelde vlas zal een goeden prijs gaan: hij weet toch dat we goede pachters zijn en ons beste doen.

- We moeten nu trachten behendig te leven, meende de boerin: we kunnen een knecht sparen en zelf wat te meer werken en geen nuttelooze onkosten doen; - 'k zou ervan ziek worden

altijd met die vreeze liggen tegen de pacht valt, en de schaamte moeten lijden van bij elk endeen te moeten geld vragen....

Meyer knikte instemmend, klopte zijn pijp uit en stond op om te gaan slapen. 't Geen Anneke zeggen ging hield zij in omdat 't haar dacht onpassend te komen nu. Met een wederzijdschen goên avond gingen zij ter ruste.

Het meisje stond lange te droomen met 't lampke in de hand en lichtte haar wezen in het spiegelken. Ze monkelde naar heur eigen klaarblauwe oogen.

Buiten over 't veld, over d' andere hoven, hing de heldere lucht en de onbekommerde lust van het leven, daarin huisde de leute en luide gelach; maar hier voelde zij het dof en dood met angstig wachten naar 't geen worden ging den dag van morgen. Waarom mislukte 't hier al wat ze begingen? Ze wilde weg naar ginder, buiten dien kring, naar elders: daar behoorde heur jong gemoed, de jonge knapen trokken haar zinnen weg, die gingen er gul en breed door, zonder schromen...

Maar die drang kampte tegen haar eigen wezen, zij had medelijden en bleef eigen bij vader en moeder en haar dutskes van broerkes... ze zag ze zoo geerne! 't Was al zoo vast ineen vergroeid, zoo bloedeigen - God, moest het een

van hen slecht bekomen, ze had zelve liefst het leed te dragen. En als Max haar halen kwam? - Die twee dingen stonden tegenover elkaar: ze hoorde de knapen in leute en zag heur vader wroeten om heur en zijn eigen boven te houden. Daarbinst deed Anneke trage haar kleeren uit en ze wendde zich zacht en warm in de lakens en ze deed haar avondgebed om een goede uitkomst voor die twee belangende levensdingen te verkrijgen. Met de warmte kwam ook de goede wellust weer boven en 't ernstige van de stellige dingen verging. Ze hield haar eigen lijveken omarmd en deed weer al het gebeurde rekewijs vooren komen. En beeldelijk bouwde zij voort en droomde in een heerlijke toekomst.

- Max, Max, wat hebt gij toch aan mij gedaan dat ik u zoo geerne zie?!

Als vader nu mée gelukkig en welgezind werd, dan was de eenige zwarte vlek weg. Ze zinde op alle middels om dat kwaad te weren... en Max werd eindelijk de sterke redder die met één zwaai al de verlegenheid weg hielp, en de droom verging in het jonggetrouwde leventje op het zonnige dorp vol vlaggen en wimpels, die wapperden vol kleur in den effen loopenden wind.

's Anderdaags zat Anneken weer buiten op den beetenhoop, de groote wortels te schrepen.

Vader was uit achter vlas en nu wachtte 't meisje alleen naar een gunstige gelegenheid, om aan moeder te vragen 't geen haar op het herte lag.

De zon zat er weer helder op de sneeuw als een aardigheid en de lucht was dikke, frisch en koud. De haan kraaide, de hennen keesden en de kat miek zotte sprongen in 't sneeuwstof. De slag van gisteravond was al zooveel keers gedraaid en herkeerd en haar lustige jonge zin had er al de zwartigheid af gedaan; 't andere lag blij voor de hand en zoo goed was het liedje om zingen:

Meiske, meiske wilde-gij -
 in eigen huizeke, meê met mij -
 Boerinneke fijn -
 Mijn wijveke zijn!

Nog vier dagen en 't was Nieuwjaar, en nieuwe viering met wafels, koeken en vollaards!

Moeder kwam buiten en er was niemand anders op 't hof die 't hooren kon.

- Moeder we zijn ontboden te Kannaerts op Nieuwjaar, dan is 't onze beurt, wie gaan we vragen voor Driekoningen?

Moeder keek een stonde versted.

- Maar zijt ge waarlijk zot, Anna? Weet

ge niet hoe we zitten? Geen cent mag er noodeloos weg en ge wilt vieringe houden.

- Dat en kost zoo veel geen geld, moeder.

- Horkt hier, dat moet uit zijn met al die zottigheid, er is hier te werken en thuis te blijven, en bovendien, de eerste die nog komt uw hoofd verdraaien vliegt buiten, nu weet gij 't voor goed! Ge zult wel bijtijds uwe beurt krijgen.

Dat was in de opene lucht met duidelijke strave woorden gezegd.

Eerst keek Anneke rond om te zien of 't niemand gehoord had, dan bleef ze met de oogen neêrgeslagen neerstig aan de beeten en hield haar gedachten bij.

Ze was als een koppig kind en miek ineens besluiten die vreeselijk vast, heel heur leven gingen veranderen.

Met den slag was het uit, allemaal uit; 't was voor haar niet weggelegd, - ze gaf dadelijk toe aan moeders wil; ze verstond het en weerde zich niet om iets aan haar ondoorgrondelijk ongeluk te beteren: 't en kon niet anders.

Heur levensvoornemen was medeen gemaakt: de dagen mochten keeren nu, trage of haastig, ze zou den tijd doorleven onverschillig, thuis blijven en werken met zorg van 's morgens

tot 's avonds, en ze zou de dagen laten keeren en de lange avonden en gesloten blijven en doen alsof de slag alover haar hoofd was weggevlogen - niemand mocht het weten of zien.

En zij hield het vol, beter dan ze 't verwacht had: heur binnenste gemoed was dood en uitwendig was er niets te zien van haar verdriet; ze speelde met de jongens, zong en liep vlugvoetig over 't hof; ze was nooit vermoeid of verdrietig en niemand en merkte dat er iets gebeurd was, dat ze iets vermoord of begraven had en dat het altijd wentelde en bovenwelde om altijd weer onder geduikeld te worden. Maar 's avonds in haar bed liet ze haar tranen loopen, daar was ze van niemand gezien en ze ontspande haar gemoed zonder te vragen waarom of wat haar zoo overvloedig weenen deed en ze weende voort om de eigen deugd, het leedvermaak van heur droefheid, reden en lucht te geven. In 't stille mijmerde zij op de briefjes die ze van Marie gekregen had en ze keek naar de letters en liet zich meêdrijven met den zin naar 't gedroomde tooverland.

‘Mijn zielken gelijkt een wonderschoonen hof met bloemkes al in bloeie, waarin mijn meisje wandelt’ zij las er 't beeld van den stillen, jongen schoonen schoolmeester, die altijd in 't

halfduister over 't dorp wandelde, en dat mengelde met het beeld van Max, den stevigen boerenzoon met zijn ronden forschen kop en sterke leden en ze wisselde hen alletwee tot er maar één was dien ze in stilte, ongeweten wilde beminnen zonder hoop, maar voor altijd... Dan opende ze bij nacht somwijlen haar vensterke en stond in de koude en keek over 't donkere veld in de richting van de andere hoven waar de leute en 't plezier aan den gang was. Afgunst, medelijden met haar zelf, razernij op iets dat ze niet grijpen kon, overweldigde haar in keerend geweld en als zij moe van droomen, weer lam en onmachtig daar stond, klaagde zij in 't stille haar ongeluk tegen de boomen en vertelde hen van haar liefde, haar eeuwige liefde...

De sneeuw bleef er nog lange op 't land, 't nieuwe jaar was al ingezet: Driekoningen had men gevierd overal, in den nacht liepen de kerels al zingend over den weg. Te Meyers was er niemand geweest, moeder had rijstpap gemaakt en wafels gebakken en Anneke had met de jongens gespeeld en gezottebold in de keuken.

's Zondags achter de mis vertelde haar Marie heel 't verloop van die lustige avonden; Anneke luisterde benieuwd, maar stelde geen enkele vraag om er iets meer van te weten en Max

noemde zij niet. Ze keerde zonder naar iemand om te zien, naar huis, naar 't geen ze aanzag als heur gevangenis. Daar was ze opgesloten heel de week, verre van de menschen en van de drijfgedachte die geen stond uit haar hoofd ging, kon ze aan geen levende ziel gewagen. d' Anderen waren zoo belust en bedaan in eigen vermaak; de vlucht van de leute snorde zoo stormig voort, dat niemand merkte waar 't geestig Anneke uit den kring verdoold was.

Om heur eigen troost beet ze gedurig aan dat beetje geluk waarvan ze geproefd had - 't was zoo schoon begonnen maar seffens afgekapt, zonder genade of geduld. En als ze niets meer vond om van te leven in 't tegenwoordige, dan paaide zij haar zelve met te wachten naar den tijd die alles weer in orde zou brengen later. Marie Vanneste bracht haar af en toe de leesboeken die ze van heur schoolmeester kreeg en heele zondagen en 's avonds laat soms, zat Anneke die wonderdingen te verslinden, heur herte klopte om die gebeurtenissen en waar zij een zin vond die haar bijzonder ontroerde of een regel die met potlood onderstreept was, bleef ze daar lang op turen en trachtte te weten waar dat ergens in haar leven zelf was voorgevallen.

Bij de andere kostelijke dingen die ze verdoken hield, had ze een ouden almanak en daarop teekende zij uit haar geheugen, met potlood, de dagen en tegenkomsten die als bloemen van geluk in haar herinnering stonden. Ze verkende de beteekenis van elk kruisken en daaraan wist ze welke dagen zij Max ontmoet had en hoe hij haar in de oogen keek in 't voorbijgaan. Bij vlagen herleefde het genoten geluk, ze herzag duidelijk de deemstering nog van dien avond toen ze met hem over de sneeuw liep en dan kon ze niet gelooven dat hij haar vergeten zou - hij zou komen, daar was tijd nog, z' hadden een leven lang om te wachten.

Eindelijk sleet de sneeuw weg van de velden, ze was bevuild door 't lange liggen en teerde stilaan in den grond. En de veie, vochtige eerde liet weer haar bonkige bruine ongeschoftheid zien. De zon hief hooger en de wind bracht nieuwe warmte mêe en de eenigheid van de donkere avonden keerde in lange einden duidelijke dagklaarte. Zoo zaan herbegon het buitenwerk weer: de lucht straalde van den gestrooiden mest, het trage verkeer veranderde in druk gerijd en medeen was de wintertijd vergeten. Met de nieuwe helderheid was al het droomzachte geheimzinnige uit de lucht, boomen en menschen

stonden weer vast afgelijnd en duidelijk in hun dagelijksch doen. Er gebeurde niets meer tenzij 't gewone werk en 't leven liep lijk de wolken in de lucht zonder dat er iemand opkeek of dacht aan minninge of meisjes, of lust of genot.

De drukke bezigheid sloot alle mijmering weg en heel 't verledene van den winter was voorbij en lag als een vergeten ding in de verte, een oude droom die gespeeld had in een andere wereld als een historie uit een boek van den zolder; 't was als een afgesprokene uitspanning, een zotternije die men uitgevonden had omdat er niets anders te doen viel in den wintertijd. Nu was men weer beraden en menschelijk geworden. Overal liepen de knapen op 't land, ze dreven de peerden, trokken zelf de rol of gingen met vasten stap en smeten met vollen greep het zaad rondom hen. En de meiden stonden gestopen daarbij, raapten het onkruid op en gingen en keerden den vollen dag lang. Anneke zelf had nu gedurig de handen vol; bij dage waren er twee zwingelaars op 't hof die gedurig hun koppel berdelwielen deden snorren en daarbij lustige liedjes zongen, vader was opgeruimd omdat alles goed ging en door 't drukke gaan en keeren was er nieuwe gezelligheid en kalme blijdschap in de keuken. Zij voelde 't goed nu en innig op de eigen doening. Zelden nog,

bij enkele vlagen kwam heur jonge lust nog boven naar de menschen van buiten, met nieuwsgierigheid naar 't leven van elders en drang om daarbij te zijn.

's Zondags in de lange achtermiddagen bleef zij alleen en dan zag ze soms Albrik, de jonge schoolmeester, zijn rilde gestalte die door de velden wandelde met een boek al lezend. Ze vervolgde hem als een belangend verschijnsel, en dat was haar het eenige grijpelijke ding uit den eigen gedachtenwereld van vroeger - een levende beeld uit de boeken die zij gelezen had.

En als ze dan met Maria van de kerke naar huis keerde was er van al die innige dingen geen sprake meer: ze leefde in een andere lucht. Anneke vroeg haar een nieuw boek te lezen en daarin zocht ze opnieuw en altijd her, heur eigen beeld te verkennen in 't verkeer van die minnende paren die beeldelijk levend werden op de bladzijden van het boek dat ze in de hand hield.

In de weke waren de boerenkerels niet meer te spreken, hunne zinnen stonden op het werk en 's zondags reden zij te peerde, nu dat de wegen open waren, den wijderen omtrek af, al de dorpen rond waar ze de mooiste meisjes wonen wisten en thuis vertelden zij van het

genotene verzet. Maria babbelde dat al uit en Anneke kreeg alzoo stilaan de overtuiging dat er geen standvastigheid was in de knechten, dat ze verlaten was en zij voelde 't hertzeer omdat 't zoo gauw uit was 't geen ze zoo vast meende dat voor goed ging meêgaan.

Waarom waren ze zoo ongestadig? en waarom deden zij haar dat wreed verdriet aan? Vroeger had zij zelve zoo dikwijls gehoord en gelachen met meisjes die van haar minnaar bedrogen en verlaten werden, zonder ooit te denken dat zij zelf er eens de deernis van dragen zou. Dezelfde menschen zag zij heel anders nu: altijd in strave bezigheid en niemand die sprak nog of geloofde aan 't gene waarvan de lucht vol hing. Al die liedjes waren als zooveel leugendingen, ze waren gezongen geweest en weer vergaan zonder dat er iemand de dracht van de woorden gewogen had.

En de wentelende dagen en de keerende zomer groeide en dreigde daarover te draaien en mede te dragen al wat zij zelve van 't genoten en gedroomde geluk nog geloofde. Philemon speelde alleen zijn liedjes nog, maar niemand luisterde ernaar en de deernen gekten ook met den schoonen schoolmeester waar hij wandelend traag over de velden voorbij ging. Anneke alleen bezag

hem van verre in stille bewondering; hij kwam tot aan het hofgat soms en sloeg dan een zijwegel in en vertrok met slependen stap al den overkant.

In die opkomende vlagen van weemoed en droomerij troostte zij zich met heur eigen beeldrijke gedachten en ze mijmerde aan den Max van haar eigen schepping dien ze liefhad en bleef beminnen... en zij verkeerde ermede op de wegels der oude gebeurtenissen door dat vreemd schoone dorp waar ze al de menschen wonen wist, twee aan twee gehuisd lijk dien avond dat ze gekoppeld over de sneeuw gelooopen hadden.

Haar jongen hield zij schoon en ze beloofde haar eigen hem nooit te vergeten maar ze zou 't verdoken houden, er van genieten alleen. Ze geloofde soms nog dat hij weerkeeren zou, dat hij haar niet vergeten kon. Maar als 't werkelijke weer boven kwam, als ze nog eens vernam dat hij elders minninge gemaakt had, dan schiep ze lust in haar eigen leed en ze treurde inwendig als de verlatene maagd uit het schoone lied, - ze zong en al wie het hoorde, meende dat zij zong uit vrije hertelust zonder dat ze lette op de woorden:

'k Ben gansch alleen en hopeloos op aarde
De wreede dood ontnam mijn teergeliefde....
En nu rust hij alin het duister graf
Onder de roos - onder de bloemen.

.....

En op een ander al treuriger voois:

Wat heb ik toch misdreven?
Wat heb ik toch misdaan?
Dat gij tracht al naar mijn leven,
En mij doet het graf ingaan!

Het zomerlief

Al op eenen nacht werd de geweldige wind geboren. Hij kwam aangerold uit de verholen, donkere diepten van de lucht en vulde den hemel ineens met zijn zottebollende overmacht. Het was geen vervaarlijke verwoestende wind als te najare, toen hij komt tempeesten en met snokrukken, de daken aframmelt, de boomen omverre kletst en kwaad uitricht en de boeren schade zoekt te doen overal, neen, 't was de groote, jonge reus die zich vermeijen komt en wanwere en koude met breeden zwaai de lucht uitjaagt en meëbrengt de luwte in 't land! De zwijnen tierden - die zien den wind en zijn er bang voor, - maar de boeren bleven gerust te bedde liggen -: 't is de zotte wind, zegden zij, hij speelt, de zomer komt! en ze lieten hem vrij begaan.

Stroelend in snellen stroom kwam hij effen geloopten ten zuiden uit, noordewaards weg over

't land, zoo ijzig was de vaart dat 't geluchte ervan daverde en dan, met een zoem en een zucht, viel hij nêer alsof 't nu ineens uit en gedaan was met rennen; 't bleef stil een stonde, maar verder duikelde hij weer op, miek een vreezelijken tuimelboom en keerde stroomopwaards in averrechtsche vlucht om zijn eigen asem, de eindelooze luchtvlage uit de bane te pletteren. Met bolle rukken spetterde en float en siste 't nu holderdebolder in fijne snoeren gedeeld, gebroken, verwarreld, ontredderd in gekappeld kluwen uiteen al de vier gewesten! 't Rumoer leed een stonde, tot een puffende slag de zijdasems weer gaarde in één breeden stroom, die in gelijken haal de lucht doorreed de noorderpoort uit.

De wakkere wind! Al spelend liep hij voort, scherend over den vlakken grond, duwde de overeenrollende luchtgolven lijk zeebaren in bruischenden stroom den heuvel op, waar ze openspetterden uiteen en opgezogen werden in een gat zonder grond. In één wende was hij er weer, sterker dan ooit, loeide in plotse razernij, gierde als een zwaaiend zweepsnoer met fijn sissend gepiep, wringelde nijdig als een slang in dansende woede en huppelde voort in watersprongen met bezijdsche keerwervels; voort met grof donderend gedommel en weg

al knorrend en zuchtend. Elders snuisterde hij en blies met zot plezier in de jonge boomen en streuvelde de breede kruinen open. De boomen, ze weerstonden nog, hielden strak de stammen gespannen maar hij stootte erin met een dommelend gedreun van gebarende gramte tot ze gewillig bogen voor zijn fellen tocht, tot de spillen kriepten en 't overal ruischte en buischte met vervaarlijk rumoer van loovers en takken; en de fiere langschachtige boomen, ze wrongen gedwee als zwakke wissel links en rechts. Dan liep hij alover hun kruinen heen met een sissenden fluitgil die galmde als een zotte schaterlach. Hij schoot op als een pijl en plofte en tuimelde keer op keer met zulk een jolige razernij alsof de lucht vol brieschende rossen liep en vol tierende dronken ruiters. Dan kwam hij met bedaren geschoren langs den grond en ging verder rommeling en bommeling maken en rimpels slaan in 't watervlak van de beke en woe-woe roepen onder de steenen brugge en door de klokgaten van den toren. De katten op joelrol stietten aldoor de schelle schreeuwen of lagen te klagen overhands zoo gemartelde kinders het kunnen, weg en weer naar de uilen die bliezen door den vereend, spokigen nacht. Met den dag en beterde 't niet, de

narigheid was weg maar 't schermen en schieten ging al luider en plots daarin kwam de zon opdansen en klaarde 't al in kleisterende schittering. De wolken waren hagelwit en voeren gejaagd in drie hoogten, rechts en links, elk in eigenen tocht voorbij. En de waterbleeke goudspietsen ketterden daardoor met keerende schaduwen afgesneden die liepen over 't speierwit en schel groen van huizen, land en velden.

Ei, wat een prille lust het was van lichtspel en beweging in dien nieuwen uchtend! Al wat er stond en leefde was vol blank; 't loech en giechelde al mée met den lach van den wind, - de kalvers liepen kop omhoog en zwaaienden steert in de weide rond en de felle waaiaards stonden nu zienling, de lichtgroene kruinen opengesperd, zonder te weten alwaar gewend of gewaagd. Al de molens hadden 't wezen naar den wind met opene zeilen die roef-ronkten op piepende assen, rap lijk spouterwielen die winken in gejaagde drukte met al haar armen. En 't klokske van 't dorp had een anderen zang, elke slag was er nipte uit of zoo vlug ronkte 't rond op de dansende baren die 't opengalmden en meedroegen in fijn trilgeluid over de lucht.

Amper waren de jongens op en ze liepen en

stoeiden al over de stikken met touwen en draad en staken de lucht vol bonte waiers en kleurige draken. In een haai en een draai hadden de bengels hun houtjes getimmerd, geklopt en genageld, oude pikken gekromd en in de krikelaars en op de daken waren de houten mannekes vastgebonden die aanhoudend draaiden het klipperend getik van kleine klabettermolens. De menschen, de groote gedaagde menschen kwamen buiten met hun ernst en gedoe van alle dagen, maar de wind loech daar al mée als een gekscherende zot -: hij omwarrelde ze, blies, en willen of niet, ze moesten erbij in 't spel. Hij miek ze zoo schamel, zoo kleintjes, zoo onmenschelijk belachelijk. Ze werden al achter voortgeduwd, onwillens moesten ze loopen en grabbelen in de lucht als hij hun muts van 't hoofd sloeg; ofwel hij duwde ze tegen 't lijf zoodat ze dobbeltoe moesten steken om vooruit en houden om op de been te blijven. Hij miek geruchte en gerammel dat alle stemgeluid als een ijdel asemke gesmacht bleef en ondommelijke ruisching miek in de menschelijke ooren. De statige boerinnen die van de kerke kwamen werden aan den draai haar rokken en mantels langs achter opgeschept en de wind roefelde erin en deed ze wapperen hooge boven haar

hoofd en daarbinst stootte hij haar mutsen opzij zoodat ze geen handen vrij en kregen om haar dracht in orde te houden. En aan elken hoek van de straat ging het zoo schurde dat ze stilhouden moesten tenden raad en daar loechen ze naar malkaar met betraande oogen en schreeuwden de eene de andere in de oorbuizen: hebt gij van uw leven zulken wind geweten?!

Maar op 't blakke veld was het een leventje! Daar had hij vrijen weister om te bommelen en te tuimelen. Geen vogel durfde er zich wagen maar de knapen stonden er vast in en lieten 't geruchte om hun hoofden suizen; de peerden gingen op huppelstap, de ooren schichtig en zwierende manen, gereed om hun wildheid uit te slaan met de hoeven in de lucht. En de meiden liepen mête met de wisselwendende schaduwen die draafden over de zonnigheid van 't land en ze loechen, de jolige deernen, ze hadden haar verheugen om den zotten wind die in haar rokken sloeg en haar lijf als met handen beduwde en stootte en worstelde om haar plat en omme te krijgen. Heur haren speelden verward in kluwen rond het wezen en 't zoefde al achter en al vooren zoodat ze 't niet wagen durfden rechttop haar werk te doen.

De Kannaerts zaten neergeflokt in lange reek op den vlaschaard. z' Hadden haar borstdoeken om het hoofd gebonden en de tippen lieten zij wapperen kronkelfletsend als vaantjes achter haar weg. Ze zongen duchtig maar de galm werd haastig meegevoerd wijds en zijds.

- Tot zondag! riep Vramme de boerenknaap die den ploeg dreef door zijn aardappelveld.

Zij hieven allen gelijk het hoofd en 't galmde veelstemmig naar hem tegen:

- Tot zondag! den ommegang!

Wat hij nog weder riep en verstonden zij niet meer. Een stuk lands verder trokken drie meiden met bolle heupen en gebogen lijf, de rol over 't geëgde reuzelende land.

De drie dochters van Pauwels met andere deernen van 't hof, wrochten in de jonge beeten. Ze stonden pal geschoord op de rijzige beenen en schreepten met de lange houwen 't onkruid van tusschen de planten. En wat de wind al duwde en drong, zij hielden stand. Haar rokken waren tegen de beenen geplakt en zwadderden achterwaards open en los. Met de schouders drumden zij 't geweld tegen en loechen luide met blozende opene wezen in de frissche lucht. De zon speelde in haar verstrevelde haren een goudkrans om haar hoofd. Ze lonkten vrij rond

en deden gebarens haar werk, maar zij wisten al wie er doende was ommelands op het veld.

Fons Kraaynest ginder; wagende wijduit met de armen zwaaide hij de zeisen door de snijtarwe en eer hij een nieuwe bende begon, tierde hij tusschen de handen:

- Tot zondag! naar den ommegang!

- Ja! 'w! schetterden de meisjes en ze zwaaiden de houwen in de lucht.

Derijcke's volk wrocht in de suikereien, Koopmans in 't vlas, Demeijers.... overal rond en Max Vanneste stond te wiegewagen op zijn egge en dreef de merrie over de nieuwe zaaite.

- Tot zondag! Tot zondag!

Overal weerklonk de groet als een algemeene blijde afspraak, de lustige schreeuw, als eene uitnoodiging naar 't joelende zomerfeest. En werkend elk ondereen, bespraken ze den uitgang; ze plaagden elkaar met den knaap of de meid die ging meegaan en gekten de dingen nu lustig uit die ze ernstig niet zeggen durfden.

- Hebt ge al een makker? vroeg er eene meid aan Elsje. - Aan Klaarken moeten we 't niet vragen, dat is bijlange gekend!

- Wie? niemand! weerging het. - Ik ga er alleen naartoe en kies zelf wie me aanstaat.

- Ja, we weten 't wie ge u kiest!

- En wie er u vragen komt!

- Is Max al geweest?

- Max is naar Sanne geweest; Max loopt overal! 't is niet moeilijk om achterhalen.

- Maar Sarel komt wel!

't Meisje monkelde.

- Ik blijf thuis en ga nievers, zei Klara.

- z' En wil het niet geweten hebben, viel Elsje ondeugend in, maar zij droomt er alle nachten van, en ze grijpt me dan bij den kop en vezelt van: Max, lieve jongen.....

't Was tijd dat ze vluchtte, alle twee stoeiden ze over 't land en sloegen met de lange houwen naar elkander.

- z' Is jaloersch! moet gij hem zelf hebben?!

Jules, Flippe, Fons, Jan en Hector, al de boerenzoons werden vernaamd en besproken met galmend lachen en schreeuwen daartusschen.

Er wierd geen ander woord gerept en de ruchtige babbeling liep altijd over den uitgang van zondag, heel de weke lang. Bij haar zelf verwachtten ze wie de makker zou zijn. En boven de hoofden, hooge over de velden zat de zonne, volrond te warmen;

- de zomer was gekomen!

Overal veranderde het aanschijn der dingen.

Gauw nu moest alles opgeblonken en ver-

nieuwd worden; metsers en schilders z'en wisten niet waar eerst, al de muren moesten nieuw in fonkelwitte kalk en groene en rood herkleurd, 't moest alles van opper te onder gekuischt, geschuurd en gewasschen worden. 't Wit linnen wapperde dagen lang tusschen de fruitboomen in den boomgaard, de bloemhofjes waren gerakeld en gewied en op het plankier lag 't geschuurde koperwerk te gleisteren in de zon. Het water stroomde overvloedig over de vloeren en de bezems wreven lustig tot de tichels boenende rood in de witte voegen bloosden. Door al het haastige bedrijf klonk de ruchtige zang en 't gesnepper van 't doende vrouwvolk, ze waren blijgemoed want ze wisten hoe men bezig was in 't dorp met haar nieuwe kleeren te maken, haar nieuwe zomerkleeren: het bloeiende rood-en-blauw met linten en perels! En wat hadden ze al niet te bespreken van de leute en de doening die ze op voorhand met volle deugd gevoelden!

De knapen die van den bakker of van den molen gereden kwamen, wisten t' huis te vertellen hoe 't ginder op 't dorp al overende in beweging was, - dat er aan ieder huis een schilder zat en dat Mon het haantje van den toren met fonkelnieuwe goud beplakte en dat 't vaantje er al bovenop te wapperen zat en

de groene mei; dat 't overal rook naar koekebrood en taarten en dat de tenten er al stonden en de peerdjesmolen rond de kerk. 't Verlangen om dat alles te zien, daarbij te zijn als 't zou in werking komen, verdraaide al de hoofden: ze hoorden reeds de muziek en zagen het volk en zij zelf daarbij wandelende arm in arm, elk met zijn afgesprokene in groot vertij en leute.

Den zaterdag in 't valavond als 't peerd op stal stond en hij zelf geëten had, drentelde Max tot aan de hofpoort.

- Ge gaat erop uit voor 't zomerlief om morgen? riep hem een boerenknecht, in 't voorbij gaan.

- Bah, ja, Free, maar 'k en weet nog niet goed al waar!

- Ah, jongen, daar zijn er genoeg die zullen mée willen met u. En plots op iets anders vallend, voegde hij erbij op een ernstigen toon:

- 'K kom uit den meersch, Max, 't gras groeit gulzig, 't is schoon om te zien.

- Een goede zomer te wege! riep Max en hij keek rond over de streek, stak de handen in de broekzakken en wandelde onbedacht voort door de eerdestraat, alwaar hij belust was. Zijn drijf was verlegd in den laatsten tijd - waarom en vroeg hij niet - maar

den weg dien hij vroeger vanzelfs en zoo geern beging, keerde hij nu weerhertig den rug, - dáar scheen het hem nu derf... en hij ging nu meest al den anderen kant, daar stonden de boomen beter, de graszodem langs de gracht was er groener en de holde eerdestraat zelf - hij wist niet hoe of waarom die sleepte neerloop hem zoo aantrok - of 't daarom was? - maar de lucht van den komenden zomer hing er vrijer boven, 't was er verder gegroend, warmer - en hij wist er andere menschen te ontmoeten. De zoele wind woei hem mêe, stak hem geleidelijk vooruit. De dagen werden al vrij lang, zie daar wrochten de menschen nog in de beeten.... dat ik Sanne ging vragen voor morgen.... of Martje van Kannaerts.... en hij dacht aan dien zelfden avond van andere jaren, toen hij, heel lang geleden, om Pharaïlde ging, toen hij nog zot was van haar! Lange geleden dat - en ook aan al de vele andere meisjes die hij sedertdien gevrijd en meegedaan had naar den ommegang en hij herdacht al de leute van die dagen, van die zomers.... die nog te herdoene waren.

- Goên avond!

Ze riepen het allen die hem tegenkwamen en ze monkelden en raadden dat hij er opuit ging.

- Wat ferme jongen wordt dat! hoorde hij zeggen.

Hij wandelde over 't Hoogveld op Vromants land, door den wagenweg en daar hoorde hij van ver en herkende de bende van Pauwels die van 't land naar huis keerden. De meiden en dochters stapten welgemoed al lachend, ze zwaaiden het alm, de borstdoeken los in den vuist; haar handen en voeten waren besmeurd met klijteerde van 't land en haar wezens waren blozende rood van den straven wind en haar oogen blonken van ingehouden lust.

- Klara, zie daar komt uw lief! hoorde hij eene meid en Klara gaf haar een duw in de lenden ten antwoord.

- Hij komt u vragen voor morgen, loech de meid terwijl ze den tweeden slag ontsprong.

Max groette in 't voorbijgaan en de snaterende bende dweerschte hem; ze keken nog om en vezelden halfuide dingen en loechen eeuwiglijk voort.

Hij sloeg den zijwegel op tot aan Kannaerts hof maar ging de poorte voorbij en keerde langs een ommeweg terug naar Pauwels. 't Was in hem opeens veranderd -: 'k en vrage Sanne niet, zegde hij en zijn gedachten waren gevallen op Klara zonder dat hij wist waarom,

onbewust nog dat hij d t meisje geern zag en in haar beminde al de andere meisjes die hij kende. Hij hoorde van ver weeral den gullen lach galmen en 't menigvoudig geruchte en geloop over 't hof; de meiden stonden op de werf, kuischten de houwen af en plaagden elkaar of liepen verlaan aan haar bezigheid.

- Waar is Oskar? vroeg hij aan de eerste die hij zag.

- In den stal bij de peerden.

Hij ging en vond hem niet, maar bachten de schuur liep hij onverwachts op Klara. Het meisje bloosde ineens, keek hem met de opene bruine oogen aan en zette den ketel melk op den grond dien ze aan de hand hield.

- Wilt ge ons kalvekes zien? vroeg zij en ze monkelden beiden omdat ze aan elkander zagen dat ze op een ander ding peinsden.

- Ge moet ze zien, 'k ga ze bestellen, 't zijn schoone. Ze nam heur ketel versch gemolkene melk weer op en ze gingen beiden in den stal. De twee poetjes kwamen bij geschormd en staken den muil in den aker tot over de neusgaten en slorpten in de warme melk. Max betastte de beestjes op den rug als een ernstige kenner, en hij knikte bevestigend. Klara bleef staan kijken en als den aker was leeggedronken

hieven de kalvekes tegelijk den kop, bliezen 't vocht uit de neusgaten en ze lekten malkaar den witten baard - de witte melk van den snuit. Klaarke greep lachend heuren aker mêe.

Hier heb ik u goed, meende Max en binst ze nog kikkerde van 't plezier met haar poetjes:

- Wilt ge morgen mijn zomerlief zijn? vroeg hij vastberaden.
- Ze bezag hem in de oogen met den lach nog en de schalkheid in het wezen.
- Gaat ge naar den ommegang niet?
- Zeker.
- Komt ge bij mij?
- Bij u of bij een ander, zei ze plagend, maar ze knikte.
- Gaat Marie ook mêe? vroeg zij hem seffens daarop.

Dan stak Elsje haar hoofd van achter den muur en ze riep al lachend:

- Max, en gelooft haar niet, ge zijt de derde, en ze belooft maar altijd rond hare ooren!

En lijk een bliksem was het snuggere spook al weg en niet meer vindelijk.

- Is Kraaynest u misschien al komen vragen?
- Neen hij; wat ge gelooft - z' is zot, ze heeft zelf al afgesproken met Derijcke en Kan-

naert op 't land - heel de week, met al die haar vroegen.

Op 't hof kwam hij bij Klotielde en bij andere meisjes en bleef er kouten over 't weer van morgen en den uitgang.

Ze waren hem gewend op 't hof en de meisjes hadden hem geern omdat hij haar plagen kon en altijd leute miek. Hij was nu weer bezig met elk meisje haar vrijer te noemen en plots in 't drukke van zijn verhaal, werd hij al achter vast gegrepen en de oogen toe gehouden. Hij voelde een meisjeslijf tegen zijn rug duwen en d'andere in ronde riepen:

- Wat belooft ge? Raadt gij 't, morgen moogt ge met mij dansen!

- Elsje!

Hij had de oogen weer vrij en zag het snaaksche spook dat vluggelings wegsprong maar hij ving het aan 't wagenkot en greep het bij de wangen en gaf het een wribbeling.

- Max, komt ge met mij morgen? vroeg ze terwijl hij haar wezen nog tusschen de handen gesloten hield.

- Ja 'k, beloofde hij zonder aarzelen.

Met een wrong worstelde 't meisje zich los en ging blij bij de andere lopen zonder nog naar den kerel om te zien.

De boerin kwam roepen voor 't avondeten en Max wandelde 't hof af.

Voorbij Derijcke's vond hij 't volk bij de poorte in den gerskant luide aan 't kouten.

- Ha, daar is Max, hij zal 't u zeggen! riepen ze.

- Wat is uw gedacht? - Mathieldeke wil dat de meisjes maar eens in haar leven oprecht geerne zien en dat de eerste liefde alleen de beste is.

- Wat kan ik daarvan weten?

- Ja, als ge een meisje spreekt van liefde, dat gij ervan houden moet, en er mée trouwen! riep Mathielde.

Max loech luide mede met de andere knechten.

- Ik, ik zie àl de meisjes geerne! beweerde hij. En ze moeten maar doen gelijk ik.

- En wie zou er jaloersch zijn en vechten?

- O, voor geen meisje ter wereld!

- Toe, Max, riep Koralie, vertel ons, wie er uw eerste meisje was...

- Mijn eerste meisje?

- Ja, de eerste waarmee gij verkeerd hebt...

- Ha, dat is lang geleden, vraag me naar mijn eerste muts.

- 't Doet, gij weet het nog wel. Als we naar school gingen hadden we elk een jongen

in 't komen en in 't keeren en binst de klas schreven we briefkes...

- Ha, ja, loech Dolf, ik ging met Fientje Vromant.
- En gij, weet-ge nog wie er uw alderliefste was? vroeg Koralie aan Max.
- Ja, met u heb ik nog gegaan!
- En dan hebt ge met Pharaïlde geweest! spotte Leonie.
- Ja, en met veel andere, met allemaal, geloof ik!
- Weet-ge 't nog dat ge lijf om leven vocht voor haar, tegen Kraaynest?
- We waren dan nog jongens!
- Maar Pharaïlde en was geen jong meer als ge haar nog beloofd hebt haar nooit te vergeten?
- De knapen beloven dat altijd en overal! maar ze vergeten het eerste en onthouden het laatste.
- Maar de meisjes en vergeten het niet! beweerde Mathielde.
- Waarom verkeert ze dan met Pol, Vergote's boever?
- Omdat gij ze laten zitten hebt, dat doet ze nu om heuren oom te plagen, maar ze wil u niet vergeten, zei ze nog gister en ze meende dat gij ze gingt vragen, voor morgen.

Max schoot in luide lach.

- Z'is zot, z'is zot! riep hij, zwijg me daarvan! Inwendig wreefde 't hem altijd met dat leelijk schepsel geplaagd te worden, overal.

- Als ge nu een paar woorden tegen iemand spreekt, is 't al verkeeren bij u.

- Een boerejongen moet ten minste drie meisjes hebben 's jaars, beweerde Jan, zonder deze nog die hij zitten heeft op 't vreemde, anders hoe zouden we leute hebben? Daarom is ons jong leven!

- En daarbij kan er wel éene zijn die de liefste is en blijft, meende Sarel, die nog niets gezegd had.

- Ja, ge zoudt de andere hooren! ze stellen u wetten, binden u elken zondag om mée te gaan waar zij willen en als ge een ander meisje zoete bekijkt is er ruzie - een vrijer is een ongelukkige jongen, beweerde Jan droogweg.

Al de meisjes stooven op om het geval te bestrijden of te verdedigen, ze kekkerden en loechen al overhoop.

- Alzoo is 't, Jan, tierde Max.

- Is 't waar, hebt ge Klara gevraagd voor morgen? vroeg er een werkmeisje schalksch.

- Wie zegt dat? vroeg hij.

- Iemand die 't weet.

Sarel rechtte 't hoofd, hij raapte zijn beenen uit de gracht en stond op.

- We zullen 't morgen effenaar zien, beweerde Koralie. g'En zult toch alleene niet gaan?

- O, neen-ik, loech hij, dat ware veel te verdrietig!

Sarel ontstak zijn pijp en wandelde den eerdeweg op naar Pauwels toe. Max bleef nog wat luisteren in den hoop. De eenen vertelden voort haar geheugenissen van eerste liefde, anderen zaten afgezonderd den uitgang van morgen te bespreken en vertelden wat ze wisten van de verschillende afspraken. Als Max op weg was naar huis hoorde hij nog achter zich de bromstemmen en 't meumelen der knechten met de snebbering der meisjes in den laten avond. Hij droeg onbewust het geluk van zijn schoone jongheid in het hoofd. Hij overdacht al die dingen uit zijn eerste jeugd, en wat al leute hij voor zijn eigen gemaakt had! Hij kreeg nu medelijden met Pharaïlde, 't arme schaap, die 't zoo gemeenstig met hem ophield, maar hij gooide 't aanstonds weg - ze moet maar zoo simpel niet zijn! - En dan kwam hem plots het gedacht -: zie, Sarel, is naar Pauwels om Klara of Elsje te vragen, en hij loech in zijn knevel, want dat kon hem nu niet schelen; - en hij dacht

weer aan al de appels en de centen die hij, jongen zijnde van zijn eerste lief gekregen had, zonder haar ooit iets terug te geven, en hoe ze zot liep achter hem.... en wat hij haar al levende leugens opgevest had, het simpelhoofd!... En hij keerde weer op den tegenwoordigen avond, en dacht aan Klara en Elsje en op zijn makkers en hij raadde voor elk met wie ze zouden afkomen en hij voorzag al de leute en 't vertier van morgen.

- Ik heb er voor mijn deel genoeg, meende hij, ik ga met allemale dansen! Zijn voornemen was in 't algemeen zooveel mogelijk leute te maken en aan niemand vast te zijn.

De nacht en voerde geen verandering in de lucht en de rust was over 't land gevallen als achter een gewonen dag.

Te Pauwels hadden de dochters en meiden nog lange werk om alles klaar te krijgen en als de meiden eindelijk elk al haar kant weg waren, gingen Klotielde en Klara en Elsje ook boven naar haar kamer. Ze waren nog niet te vermoeid en bleven nog wat tateren stil ondereen.

In het opene hof, in den omgang met het volk leefden de drie meisjes luide, gemeenzaam en vrij, ze plaagden elkaar en riepen voor al wie 't hooren wilde, malkanders geheimen, goed en kwaad. Maar daarbuiten hadden zij toch haar

eigen, innig samenleven waar zij zich als gezusters ondereen, de eigen gedachten vermondten die van niemand vreemds mochten gehoord zijn. Oskar zelf was uit haar kring gesloten. In het opene bedrijf waar ze heel den dag in leefden, hadden zij maar één toevlucht, één afgesloten plaatsje waar ze alleen konden zijn en afgezonderd van 't lawaaiige vertier. Dat was boven op haar groote slaapkamer; dat was haar van kindsbeen af zoo eigen, daar was het zoo innig en stil 's avonds, daar stond de kast met haar beste kleeren en ze hadden er elk een eigen koffertje waar ze de kleine dingen in verborgen die niemand mocht zien. Van door haar venster hadden ze 't uitzicht over den boomgaard, in de kruinen van de appelaars met den breeden waterwal erbachten. Hier, langs den muur stond haar bed waar ze als jongens te zamen gedroomd, verteld en verlangd hadden van 't eene jaargetijde naar 't andere. Bij dage hadden zij weinig tijd en kwamen zelden naar boven, maar 's avonds achter het lastig buitenwerk deed het haar deugd daar bijeen, nog wat te zottebollen en als ze moe waren van spelen en vechten, werd er dan besproken 't geen binst den dag was voorgevallen, 't geen er moest gevraagd worden aan moeder, in stilte. Al haar verdriet, al haar

vreugde - 't geen ze den openen dag voor de meiden verdoken hielden - werd dan uitgehaald en gevezeld in bedde onder haar gedrieën, en 's anderdaags en wist er niemand van 't geen ze hier gezusterlijk beleefd hadden.

Alzoo had Klara nu ook haar dingen gespaard, ingehouden en als zij zich aan 't uitkleeden waren bij 't licht van de keers, begon zij tegen Elsje:

- Meisje, zei ze, weet ge wel dat ge nog te jong zijt!.. dat gij beter uwe tong wat korter moogt houden bij 't volk; 'k en wil niet dat ge nog mijn naam noemt of mij plaagt met Max! - En als ik moeder was ik zou u die manieren wat afleeren, ge vergeet dat ge nog een nuchter kippen zijt - overjaar waart ge nog in school, in uw kort rokken met uw haar op uw schouders... en dat durft nu al meekouten als een volslegen vrouwmensch, van vrijen en van jongens!... 'k En durfde er nog geen bezien, aan uw jaren.

Elsje stond met de opene panden van haar jakje in de vuisten, sprakeloos te wachten en heur oogen keken verbaasd maar de glimlach bleef halfspottend op haar lippen en ze gebaarde geduldig te luisteren naar de vermaning van haar oudere zuster die nu voor de aardigheid ineens wilde de ernstige spelen. 't Was de eerste maal

niet dat ze dat lesje kreeg sedert haar schooltijd. Het nuchtere kind was zoo plots uit die wereld van aangeleerde deftigheid, in 't ruchtige boerenleven gevallen en medeen had zij met haar schoolkleederen, ook al 't bedeesde van de stille doening weggegooid en in enkele dagen had ze 't nieuw leven afgekeken en was erin gesprongen als in een roes en meegedaan in de zotternij en 't bradde geloop van haar zusters op 't opene hof. Ze kende al de boerenknappen en wist geen verschil tusschen den zoon van een pachter en een jongen koeier - ze waren haar al even goed; en ze plaagden en speelden met 't vluchtige spook om ter meest - Elsje alhier, Elsje aldaar! Elsje overal. Waar heur zusters liepen wilde zij erbij en alzoo was zij ongemerkt in 't prille van heur jeugd, al meegeteld als volgroeide deerne en met haar kraaistemmeke mocht zij alles zeggen, dorst zij alles doen wat aan andere zou misstaan hebben. En zij liet zich door haar zusters nergens achteruit duwen of versteken waar er leute te maken was. Ze wist dat ze overal aanzien was als het zondagskind en dat er niemand op haar kon kwaad zijn.

- Is 't uitgespreekt? Is 't àl? riep ze lachend en in een greep van zotte lustigheid had zij haar zuster met de handen vast en wribbelde

haar wangen. - Klaarken, 'k zal brave zijn, het nooit meer doen en 'k slape van den nacht bij u!

Ze hadden maar twee bedden voor haar gedrieën en zoo liep Elsje van 't een naar 't andere, bij die of gene zuster slapen waarmede zij 't best wilde bevriend zijn voor 't oogenblik.

Klara pruilde nog wat maar voelde haar weerzin vergaan en seffens daarna waren zij aan 't ketsen en spelen bijeen en aan 't lachen in bed tot Klotielde riep dat ze moesten stil zijn en haar laten slapen.

- Klara, als ik zoo oud ben als gij en volgroeid, vezelde Elsje, dàn zal ik leute maken, o, 'k verlang al! Maar nu zeggen ze altijd dat ik nog te jong ben.

En de lang verpoosde zondag, de ommegang begon lijk anders, als een gewone voorzomerdag over 't land. De wind had zijn fellen adem uitgeblazen en daar woei in effen loop, een zoele tochtje door de lucht, rechts genoeg om 't levende ongeduur gaande te houden en te bewegen al wat wikkelen kon buiten. De zon ketterde vroeg van tusschen de witgetopte wolken en gooide een blindende helderheid alom. In de verte stonden de boomen pal in ongewone stilte, klaar groen en versch tegen de lucht en ze vingende de zon in de hooge kruinen. Dichterbij stonden zij statig te

wuiven hun hooge koppen en daartusschen negen de jonge twijgen genadig wiegewagend over en weer op den adem van den wind. Beneden tintelde de dauw op wijde velden over de halmen, in stroelend glimmende kroezeling van gestadig heffen en dalen in dezelfde richting, drijvend als onder een loopenden schijn van helder vloeiende water.

De versche witte gevels klaterden in 't oosterlicht, al vroeg vlogen de groene luiken open en in elk lonkend ruitje brandde een goudkleiter tusschen de witte ramen. Zoo gauw galmden de klokken luide haar blijden trippeldans, het babbelend zilverspel door de ijle lucht ten teeken dat 't feestezondag was en van overal kwamen de boeren in deftig zwartlaken jas, de knechten zwartblinkende versch geschoeid en waar de meiden en boerinnen in troppeling te naargange kwamen, was 't een wappering van fladderend blauw en rood met den bloeienden lach van bebloemde mutsen en waaiende linten en spelende flikkering van gouden en diamanten juweelenpracht. Ze kwamen t' eenegader naar de mis, keerden weer met kennissen en magen elk naar huis bij de zwaar beladen kermistafel om duchtig noenen.

Maar seffens achter eten begon eigenlijk de

uittocht naar 't dorp, de vermaarde ommegang. De kerels van ver en van bij waren er op geluimd en vertrokken al vroeg; ze waren afgesproken ondereen en wachtten elkaar af in de herbergen onder den weg.

Ze moesten 't zomerlief gaan kiezen of gingen enkel om de leute in 't drukke verkeer met makkers, omdat iedereen er naartoe ging. De meisjes hadden het ernstiger op, ze hadden langer werk om haar beste kleeren aan te krijgen en gereed te geraken. Dan zetten ze blijgemoed uit met tweeën, gedrieën of in lange reken hand in hand elk met zijn kennissen. En over de straat werd het een aanhoudend verkeer met gelach en geroep van altijd nieuwe bijkomers. De menschen kwamen vóór hun deur zitten om de feestgangers te zien en mieken bemerkings op al wie voorbij ging. En verder van den weg, in de weide zaten de jongens en de kleine meisjes geflokt lijk bloemkes te lachen en riepen naar de voorbijgangers in effen gelijken toon: breng ons feeste mête!

- Daar zal volk zijn! riep er een kerel naar zijn gebuur die te rooken lag over zijn halve deur.

- En 't weêrken helpt erbij! Een klaar zonneken en niet te warm!

De boerenzoons van te lande hadden het fijn beleid, ze hadden een woordeken in haar zusters' oor gevezeld en waren vertrokken. Ze wisten alzoos waar elkaar te vinden.

- Juul gaat in 'de Groene Kevie' achter ons wachten, vertelde Sanne aan haar zuster, laat ons zeere gaan, anders zijn ze voort te Derycke's.

Marie Vanneste kwam haar in te halen en Mathielde stond ook al gereed aan 't hofgat om te vertrekken. Ze kwamen al in ronde bijeen staan.

- O, Sanne, daar heb-je een djent kleed, wie heeft het gemaakt!

- Het gaat goed.

- Zijn dat uw nieuwe oorbellen?

Ze moesten elkaar bekijken en bekeuren, ze zegden luide haar bewondering en hielden haar meenste inwending. Ze waren allen 't meest tevreden met haarzelf en de bende vertrok met groot geruchte in een speiering van kleurige kleedij. Ze schenen veel grooter nu, dan binst de weke, ranker in haar lange rokken en haar leden teekenden vol en rijzig in de gesnoerde kleeren; haar wezens waren blozend welgezind en de oogen straalden vol lust. In 't gaan verdeelden zij zich in groepjes elk bij

zijn eigen vriendinnen en ze vertelden elkaar geheimelijk wien ze gingen vinden en wie er veranderd was van jongen en al 't geen ze gehoord hadden en wisten en afgezonderd, gedwongen te lange verzwegen hadden binst de weke. - Ei! riepen ze lustig en snebberden gezamenlijk naar Philemon, Ei, wat doet ge daar alleen, ga mee met ons! - Ik zal uw zomerlief zijn!

De groote jongen zat in zijn tuintje tusschen de boonen en de zonnebloemen bij zijn bietjes en hij monkelde onnoozel en schudde van neen.

En voort ging de vlugge meisjesbende al lachend. Ze kenden al de huizen onder den weg.

- De Blinde Gaai; - De jonge Liefde; - De blomme van 't Land; - 't Huizeke van Pleizanse. Ze lazen al de uithangborden van de herbergen. - In de Roode Dahlia! - Overal kwamen er kennissen buiten, gingen er kennissen binnen, en in de gelagkamer dreunde het van 't lustig geruchte.

- Is 't waar dat Max Klaarken gevraagd heeft? vroeg Mathielde aan Sanne Kannaert.
- Ze zeggen 't. Weet ge waar Hector u moet vinden.
- Zij gerust. - En Anneke Demeijere komt ze vandage niet bij?

- Wat zou ze nu nog komen doen?

- Wel er zijn jongens genoeg, ze zou er altijd één vinden.

- Sanne, als Hector achter een andere moest lopen, 'k en zou van m'n leven geen jongen meer bezien, dat is éens of ánders bij mij, meende Mathielde.

- O, dat en staat zoo nauw niet; 't en is maar leute meest altijd, als ik Juul niet en vinde, dans ik met een ander.

- Marie, is uw schoolmeester niet mête? vroeg Leonie. De twee meisjes gingen afgezonderd langs den weg.

- 't Is àf met den schoolmeester, loech ze, hij heeft me gevraagd of ik wilde thuis blijven vandaag, en 'k heb hem gezeid dat 't uit was, dat ik met Tuur Kraaynest afgesproken was, en hij heeft mij eenen brief geschreven: hij gaat zich van 't leven helpen! - 'k heb hem gezeid dat hij zijn dichtjes aan Anneke Demeijere zou zenden, die houdt alzoo van stille dingen.

Of het waar was dat Pharaïlde nu met een boever verkeerde en wist ze niet en wie Max nu eigenlijk vrijde, ook niet, daar was ze minst in bekommerd.

- Dat is lijk het hem invalt, merkte zij.

Van weerkanten den weg stonden de olmen-

boomen en hun bolle kruinen staken 't groen in lange kronkelende streep gedubbeld vooruit in een ronden zwaai door de lucht gezweept, langs den draai van den weg, over 't land naar ginder waar de huizen bijeen en 't dorptorentje hoog zijn vaandel liet wapperen op de naalde. 't Was een lust om ertusschen te wandelen. De klokken hoorden zij nu bimbommelen en de meisjes voelden zich meegaan hoe nader hoe meer, met de verlangde lustigheid van de aankomst.

Meisjes alleen, meisjes getweeën, meisjes met haar broêr of haar jongen, meisjes op haar beste allemaal en lachende, snebberende, gichelend en vroolijk verlaan in den gang en blinkend de goudene oorbellen tegen de vuurroode bolle wangen. Boeren er achter en boeren er vooren in aanhoudenden drom en roerende vlotte, gingen af en toe voorbij.

Maar Fons en Max en Sarel en Jan die te loeren zaten bachten de kijkwre in de Liefelijke Bijeenkomste, en verkenden in al die menschen de verwachte bende niet.

Telkens er luider lachstemmen aankwamen, keken de kerels naar buiten op straat. Ze noemden de voorbijgaanden bij den naam of bij hunne aardigheden. Intusschen vroegen ze

nieuwe pinten, rookten aldoor hun pijp en lieten zich 't wachten niet verdrieten.

- Daar zijn ze! riep Jan Derijcke. Ze klopten op de venster en Jan was al buiten.

- Hier, mijn snelle bie! mijn suikerblomme!

't Is om u dat ik kome, mijn zomerlief! en hij leidde zijn Gusta bij de hand naar binnen. Al de anderen kwamen bij en elk beschonk die hij 't liefst zag. Martje, Mathielde, Koralie, Lenonie....

De herberg was ineens roerende vol volk.

- Waar zijn de andere?

- Ze komen achter.

- En de Pauwels, Klotielde en Klara?...

- Die zijn vooren met Dolfiene, we vinden ze bij de kerk.

- En nu vooruit!

De meisjes gingen eerst en de knapen kwamen achter in twee reken heel de breede straat vol. En pratende al over haar schouder d'een naar d'andere, gingen zij haastig om toe.

Ze schenen wat mijde nog om in open klaren dag bijeen gezien te zijn of onder den klap van de menschen te komen.

Daar de straat opentrechtterde tusschen twee reken huizen op 't plein vóór de kerk, was 't één zwart stroomende menschenmenigte die

voortwoelde tusschen de witlinnen daking van kramen en kermistenten. De vlotte van 't volk, de zwerm drong al in dezelfde richting naar de opene kerkpoort en drumde daar om binnen. Over heel het kerkhof breidde de brobbeling open. Daar gingen de dorpers biddend den ommeegang met ontblootte hoofd, den weg langs, van 't een kappelleken naar 't andere. Op de opene plaats, in 't gras tusschen de grafheuvels en kruisen zaten de ongelukkigen, de lammen, de blinden, de kreupelen en mismaakten hunne ellende te toogen en ze hielden een bliken pintje uitgesteken om aalmoezen; hunne luide smeekreke, hunne hulpklachte galmde met de roezemoezige ruisching van de biddende ommegeangers over de kroppende menigte in de zwaar wegende ingetogen stilte van het kerkhof. Al het lachen en feestgeruchte was hier uit; de voeten sleepten drummend voort, schoven in bende over 't witte zand van den wegel en elk trachtte gemeenstig zijn devotie te doen en was met zijn eigen bezig en men luisterde of hoorde 't rumoerig feestgeruchte niet dat al over de hoofden tot hier toegalmde.

In elk kapelleken was er een weedom verbeeld en de wassen keerskens brandden spokkerend bleekflauw in 't zonnelicht vóór de

getraliede deurkes. En daarrond zaten de dorpelingen bestoven en bezweet, de armen open, met prevelende lippen, geknield in groote menigte.

En voort galmden de smeekroepen, luide, schrill of somber meumelend - een gestadig herhalen van dezelfde klacht op alle tonen: - hebt medelijden, hebt compassie, hier met een armen blindeman! met een schamele gebrekelijke! met een ongelukkige al tien jaren van 't gezichte van den schoonen dag beroofd! ongelukkig geboren met rampen begaafd!.... en de centen tikten dapper in de blikken schaaltes.

En voort sleept de drom de kerke rond. In den hoek aan den kalvarieberg was het een schorming rond het kraam waar het waslicht te koope stond en de bedegangers die hun keersken kregen, trachtten dan door de opene poort met den stroom in de kerke te geraken.

In 't portaal was de spanning geweldig, elk wrocht met schouders en armen en duwde de eenen om buiten de anderen om binnen, door de zwaar drukkende lucht van bezweette wezens en warmen adem. En dan ging het bij snokken in strooming vooruit met duwen.

Te midden, op hoogen troon van planten, bloemen en eene ontelbaarheid van brandende

lichtjes, stond het kostelijk Lieve-Vrouwbeeld in grooten tooi. De menschenzwerm stond daarrond geperst; ze drumden altijd nader, dreefelden langs de stijlen voort door de zijbeuk en wachtten de beurt af om in 't midden, in 't omhein, het beluik van de heiligdom, te geraken. Telkens er één zijn godsvrucht begaan had wilden zij met vieren in de plaats komen. Ze ontstaken haar lichtje op den kroonkandelaar, vielen op de knieën en kropen al biddend de drie kringen rond het beeld. Dat geleek een gedurig draaienden stroom, een gestadigen keer van de geknield kruipende menigte met altijd nieuwe bij- en aftredenden in gepraamde drukte.

Elk had iets te vragen, 't zijne te bekomen of te beloven voor 't huis, voor de jongens, de beesten of de vruchten, - al de ongelukken, al de rampen en mezeries werden hier in 't stille en in angst genaamd en aller oogen smeekten met deemoedige simpelheid het mededoogen af van de rijkgenadige Ons-Lieve-Vrouw. De oude wijven, kinders, meisjes, vaders en zonen, heele huisgezinnen, elk moest zijn ommegang kruipen - dat was het ingegroeid, eeuwenoud gebruik dat ze aangeleerd en altijd gezien hadden. - De heilige Maagd verzocht dat van hen.

Het was een opgelegde, dwingende plicht

geworden, het eigenlijke doel, de oorzaak van den feestelijken uitgang en geen leute mocht er gemaakt worden eer de oefening gewetensvol en gemeenstig volbracht was.

- Zijt ge erbij gerocht? - Hebt ge gedaan? Hebt ge die, of die niet gezien? vroegen de uitkomenden aan malkaar. - Is er plaats om te kruipen?

Niemand kon in bende of bijeen blijven, elk zocht voor zijn eigen gedaan te krijgen en buiten over 't kerkplein moest men trachten de kennissen terug te vinden en wachten de een naar den andere.

Met een ontlastenden zucht kwamen de knechten uit de vlotte van 't volk en liepen zoo gauw hun keel gaan spoelen in de eerste herberg; ze wachtten achter de meisjes niet.

- Die zullen we wel vinden, meenden zij.

Twee stappen verder, net als met een lijn afgescheiden, hield de ingetogen devotelijke stilte op en was het feest aan den gang.

In wirwarrenden veelzang speelden orgels en trompetten en de kramers schreeuwden over 't volk den naam van hun goede waar. Alhier, aldaar, rechts en links, 't was al nieuwigheid en kleur en wapperende vaantjes en wriemelende beweging en 't boerenvolk doorboorde

in wagenden zwerm met en tegen stroom, tusschen tenten en kramen die aaneengereekt de nieuwe straten vormden op het dorpsplein. De zonne stooftde boven de hoofden en klaterde op 't menigvoudig feestgepraal, het mingelmangelende, wimpelende gedoe van speelgoed en koopziende menigvuldigheid.

De peerdjesmolen draaide schijverend rond, de witte kant en roode frinjen wapperden en de zilveren schilfering tintelde in 't aanhoudend draaien boven de houten peerden die stokstijf aan hun ijzeren stang, de ronde meeliepen. Daarop zaten de gasten scherrelbeende en zwaaiden met de armen naar de meiden die achterover geleund zich lieten rondzwieren in den wellust van het walsende orgellied.

Te midden op een verhoog stond Free de gekende liedjeszanger nevens zijn wijf en de luisterende menigte daaronder om 't nieuwe lied te leeren dat hij meebracht.

Het schip *Den Zwartten Haan*
Dat er van Sluys is afgevaren.
Recht naar de meirsche kant
Waar er veel turken waren.

De boerenmeisjes stonden met open mond en

volgden de wreede lotgevallen van de vloot drie-en-twintig klauzekes lang en ze weenden mede met Free die meewarig den droeven voois afdeunde.

De kerels liepen voort vol ongeduld op zoek om iemand te vinden. Hoe wonder de verrassing in heel die bende vreemde wezens - met een uitroep liepen zij op malkaar en gingen gezamenlijk verder. - Ei, Max, dáar, zie, de twee uit 't Sterretje - twee blozende bolronde meiden die ze verleden zomer ook gevonden hadden en er leute mée gemaakt; - Hier schoon zomerlief, kom met ons. En ze reden een ronde op den molen of gingen in de schommelschuitjes die aan lange ketens zwierelend de lucht invlogen. In den drang van het druistige getier verloren de lachende gezellinnen weer en evengauw ontmoetten zij andere kennissen om nieuwe leute te maken.

- Kijkt e keer dàar!

- O, de wegloopers! Ei, Mietje. Bij de kramen vonden zij Jan Derijcke die een zilveren kruisken kocht en het Gusta Kraaynest aan den hals hing. Daar liep Max bots op Elsje en 't deed hem overdanige deugd die onverwachte tegenkomst en hij hield het lachende meisje bij de hand om het niet te verliezen. En buiten 't grootste gedrum gevochten zijnde liep hij er pertig

mede aan den arm en ze kwamen een nieuwe bende in 't gemoet: Sarel Derijcke met Klara, Dolf met Leentje en de andere meisjes in bende.

- w' Hebben overal naar u gezocht!

- Hier hebben wij ze!

Nu bleven zij zoo goed mogelijk bijeen en gingen er op los om alles te zien, koeken te koopen, vaantjes en al 't gene wat ze malkaar een half jaar beloofd hadden.

Elsje knikte welgezind heur vriendinnen goên dag, preusch als ze was aan de hand van heur grooten, schoonen jongen.

- Kijk, dàar, Pharaïlde, riep er entwie. De dikke deerne was in bonten tooi met een grooten hoed op den vlasblonden haarbos en ze droeg eene vuurroode dahlia op 't hooge van de borst, die er bovenop bloeide en uitstak als een dreigende vuist. Ze ging zonder ommezien boud en vrank aan den arm van haar boerenknecht. Al de meisjes stonden stil omdat ze nu zagen wat ze van hooren zeggen niet gelooven wilden.

- Max, ge zijt áf! loechen zij.

- Kom, kom, vooruit!

Het gedrum en getrappel verergerde altijd, overal moest men stilhouden bij kennissen of voor een gesloten kring van menschen.

Uit een zijstraat kwamen van de omliggende dorpen de jonge kerels bij benden indruischen, ze waren arm en arm en zongen hunne aankomst luide:

Wij zijn de jongens van den bui-ten!.....

En uit eene andere richting, een andere bende wildemans bots erop.

Hier zijn de kerels vol plezier
Die zoo geerne zuipen
Die zoo geerne zuipen
Het schuimende bier!

Dat wervelde al dooreen in bonten hoop, elk zocht voort te geraten door de weerhoudende menigte zonder doel of zonder te weten alwaar, voort maar, ploegend in de smachtende hitte, en boorend stroomop in altijd eenbaarlijke leute en kikkerende lachen.

In de herbergen en kon er ook niemand uit of in. Tafels en stoelen 't stond alles buiten onder de boomen volzet en bij den disch was er geen middel om aan bier te geraten. In de groote gelagkamer, bezijds zat de speelman en daar dansten de koppels achter de opene vensters in de koelte.

- Laat ons hier gaan in de Zwane, stelde Fons voor. Ze keken rond naar elkaar en zagen dat de groote helft van 't gezelschap weer verdoold was.

Ja, ze wilden dansen, de meisjes, daarom waren ze gekomen. De speelmannen zaten op het verhoog en bliezen den draaienden dansvoois, dreunend door de kamer. De koppels schijverden zwaaiend rond en langs de muren zaten dezen die moegedanst waren, te zweeten en te blazen.

In een vlucht had Sarel Derijcke, Elsje bij de leden en was er mede weg eer Max 't gezien had. 't Meisje snapte heur nieuwen makker in de armen en weg waren ze, in de warreling van de draaiende koppels. Maar achter den eersten dans kwam Elsje weer bij Max en nu waren ze vast en voorgoed samen, wezen en wezen lachende. Hij voer weg in een dronken roes met het slanke rijdsde meisje bij zich zoodat hij anders niet meer zag of hoorde. De stoeiende dansvoois dreef hen voort in warreling en de knapen rond hem hielden hun meiden vast omsloten en ze wentelden dooreen met trippelenden draai in lichten pas, den wijderen haal van den keerenden kring rond de kamer. De lustigheid kwam op en de gloei

kleurde al de wezens; roef, snorrende voort de rokken open met licht spelend getrappel, gesleep, gespouter in bedwelmende vlucht op mate van zang en woelend gerucht dat bruischte in de ooren. Zij 'n zagen de eenen de anderen niet en lieten zich gaan tot 't uit was en ontspannen eindde om met nieuwen moed den anderen dans te hernemen.

Eenen keer dat Max zijn meisje liet schieten om te verasemen, was 't vluchtige spook in andere armen gegrepen en weg zonder ommezien; dan zocht hij achter Klaarken en als hij ze nog altijd met Sarel aan 't flikkerdraaien zag, snapte hij een vreemde boerendeerne en danste ermede. Hij deed ze schrijveren met een groeiende razernij waarin hooren en zien verging, de schichtige walsvlucht, tot ze beiden hijgend op een stoel langs den muur neervielen. 't Verveelde hem dat de anderen niet moede werden of uitscheiden wilden, dat er geen meisje naar hem kwam en 't hinderde hem dat Sarel Derijcke daar in zoo'n weeldige aanhoudendheid bij Klara bleef, en haar beheerde zonder te lossen of een andere te nemen. Dan kreeg hij opeens die nieuwe belustheid: hij vergat de deugd en 't genot van Elsje, keek er niet meer achter, maar bleef staroogend

loeren vol afgunst op den glimlach van Karel - hij wilde hem zijn meisje afdoen: - zij is de mijne! gromde hij en wachtte tot 't weer uit was. Hij zag hoe de kerel haar een pinte bier bracht, maar Karel scheen zich om geen nijdigen oogslag te laten stooren en als de trompen weer aanzetten, lieten zij de beurt niet voorbijgaan en sprongen samen lustig weer in.

Max wilde niet meer kijken, hij ging bij den disch staan, alleen, en daar overviel hem onwillens eene onzinnige misnoegdheid. Tusschen zijn neergedoken wenkbrauwen plooidde de diepe rimpel en hij zocht waarop zijn wreveligheid uit te werken. Hij werd ineens boos om al de luide leute en geruchten rondom hem. Hij staroogde op de menschen die bij tafel hun koeken aten en met gretigheid en harde beten hun droogvisch vaneen scheurden; hij keek hoe de vrijers stil en afgezonderd in de hoeken bijeen zaten hand in hand zonder spreken en dan begon hij ineens te denken en zijn eigen te verwijten: dat Klara zijn zomerlief was en dat hij haar hebben moest, terstond.... maar hij bleef staan nog in een weerzinnige lamheid - waarom bleef ze zoolang bij dien zelfden kerel, als ze 't gister beloofde de zijne te zijn? De voeten sleepten altijd door en de muziek joeg

ze sarrend voort.... Dan kwam Hector bij hem - Max, zei hij, dat is een meisje om mée te dansen! en hij wees naar een blauwoogige, blonde deerne - dat is als een paling in uwe armen! Maar Max keerde weerzinnig het hoofd. Elsje trok aan zijn schouder; heur blozend, verhitte wezen, haar verkluwend wilde haarbos en de vinnige straal van haar oogen met den schamperen monkellach joegen ineens heel zijn gramte weg.

- Wat doet ge hier, alleen?

Ze trok hem bij de hand en zoo gauw omarmd, zochten zij eene opening om in de ronde en dansmaat te komen. Hij voelde toch weer den lust om het ranke, ronde kind dat hij omsloten hield, dat draaide en zich optillen liet bij elken zwaai, plooibaar als een wisse zoo licht en zoo jong en haar schalkblijde oogen keken hem zoo dicht bij zijn wezen; hij liet zich meegaan en draaide, draaide, en zijn armen sloten haar al vaster zoodat heur voeten geen grond meer genaakten. Maar daarbinst was hij altijd met dat andere bezig: zijn oogen zochten een koppel aan 't ander einde der zaal en als de dans uit was liet hij Elsje en ging naar 't venster waarbij Sanne en Lena te praten stonden. Terwijl Sarel om een versch glas bier was ging hij bij Klara en sprak haar beslist:

- Ik en gij nu, me meisje!

- 'k Ben al zoo moe, Max, zie hoe ik zweet!

Maar ze moest mede, zijn arm omgreep hare leden en òp! ze waren weg te gare. In nieuw geweld draaide hij en in 't keeren van de dansmaat voelde hij 't meegeven van heur lijf als een levende vuur die hem voortjoeg in de ronde. Hij wist niet hoe of waarom hij nu gerust en voldaan door de kamer zwierde maar hij hield zijn overwinning in de armen.

- Nu en ontgaat ge mij niet, gij spook! Heb ik u gisteren niet gevraagd mijn zomerlief te zijn? Hij vezelde haar in 't oor al wat hij vinden kon en 't meisje liet het haar wel bevallen, ze loech vriendelijk en beaamde al wat hij zegde.

- Waarom moest ze dan eerst tegenstribbelen? - De meisjes, men moet haar pramen en dwingen, meende hij: die haar 't botste geweld aandoet is liefst gezien. En als zij wilde staken om te rusten, - nog een enkelen keer, zegde hij. En dan zetten zij zich nevenseen langs den muur en binst de anderen vóór hun voeten razend rondtrippelden, bleven zij lustig kouten met de roezende muziek rond hun hoofd.

Ineens kwam Sef Kannaert binnen gestormd en zwaaide met de armen en riep:

- Ze slaan op ons volk! de Muntenaars!

Op den stond lieten de kerels hun meissens los en liepen achter Sef naar den Tuimelaar.

In de herberg was de verwoede worsteling aan den gang; 't volk kwam bijgelopen en de meiden vluchtten tierend naar buiten; Hector hield een kerel in de armen genepen en in een hoek zaten drie Muntenaars op Jan en Dolf. De armen zwaaiden en de vuisten sloegen met vloeken en razen en op den grond ging de wenteling tusschen tafels en stoelen en rinkelende glazen. De nieuwe makkers sprongen erop en als de vreemden zagen dat ze overmeesterd waren, vluchtten zij langs de achterdeur weg.

Fikken Koopman gerocht weer op de beenen, hij hield den gescheurden hemdeband toe en de anderen kwamen errond staan om te hooren hoe 't gekomen was.

- Ha! ze zijn weg, de nietweerds! en hij zocht om er nog een te vinden. Hij snapte naar zijn adem en begon te vertellen. - Ze kwamen ineens binnen en wilden zich maar ons meissens bemeesteren! in zijn gramschap wilde hij er weer achter.

- Neen, jongen, nu niet, t' avond vinden wij ze wel.

Als de veldwachter binnenkwam was het

ineens uit, ze trokken de vergramde vechters mée naar de Zwane. De meisjes hielpen hen overlappen en bedaren.

- Kom, gaat ge nu vechten; we gaan liever dansen!

In één wrong was de stoornis vergeten en de vreugde hernam. Met 't binnenkomen zag Max hoe Karel zijn Klaarken weeral bij de handen optrok en mée wilde in den dans; hij schormde er ineens naartoe en in de hevigheid nog van zijn opgejaagd gemoed, greep hij den kerel in de lenden en stootte hem bezijds.

Karel snapte zich om en daar stonden de twee makkers gereed voor elkaar met gelokene vuisten en kwaad in de oogen te zien.

- Zij is de mijne nù! riep Max en hij zou haar niet lossen. Maar Sarel meende het zoo kwaad niet, hij ontspande ineens zijn wezen en loech: - Zijt ge gemeenstig jaloersch, dáár neem ze maar. Hij snapte 't eerste 't gereedste meisje en was ermede weg. Niemand en had gemerkt dat er iets haperde, elk was met zijn lief en 't geruchte overbuischte 't eene door 't ander.

- Waarom hangt hij zoo heel den dag aan u? vroeg Max.

- Wel, maakt ge u daarvoor kwaad, hij

mocht wel een beetje dansen, hij en had geen andere, en nu is hij bij Sanne, - wat zal Jules nu zeggen? - hij kan nu daar tegen de ballen lopen! loech ze en heur handen duwden vast in Max zijne armen.

Max was zelf beschaamd om zijne haastige oplopendheid, maar 't had hem zoo verveeld en opgehitst ineens... Nu hield hij zijn meisje als een kostelijk ding dat hij gewonnen had en niet meer verliezen zou.

Van de Zwane gingen ze naar den Olifant; vandaar in den Verliefden Koekoek en in de Vlasblomme en ze draaiden er onvermoeid altijd nieuwe ronden. Ze wandelden daarna gearmd door de woeling van volk tusschen de kramen om wat te verademen en hun zweet te laten indrogen. De meisjes mochten kiezen en koopen al naarwat ze gadinge voelden, de boerenzonen betaalden breedgevig elk voor deze die hij aan de hand hield. En weer zonder verbeiden gingen zij aan den dans en mieken minninge aan de tafels langs den muur onder 't drinken van schuimende bier.

De bejaarde bedevaarders waren intusschen naar huis en de straat gerocht allengskens vrij voor de jongheden. Ze trantelden rond van hier naar daar, al de kermistenten binnen, gingen op den doel schieten om 't meest pijpen kapot,

reden op den peerdjesmolen en gingen rond den liedjeszanger staan elk met een blad in de hand en neuzelden mede den nieuwen voois:

De Mei is voor het paren
 Voorwaar het best geschikt
 Men ziet het alle jaren
 Dat zij 't jong volk verkwikt.

.....

Onderwijl verliep het zomerfeest en de meiden en boerendochters begonnen elkaar vragend te bezien om te weten hoelang ze nog te loopen hadden voor den avond. Ze kregen nu elk wat ze verlangden: een zakspiegelke, een zilveren ringje, een fleschje reukwater, de zakken vol mokken en spekken en z' hadden gedanst gedanst! - en nu was het ook zoo lustig om hier te drillen over en weer in de koelte. Maar van langerhand dunde de menigte, de zon was reeds achter de huizen en moeders dwingende blik en 't wachtende stalwerk kwam in 't gedacht tusschen al de bedrijvigheid van zang en leute.

- Nu moeten we gaan, meende Klotielde. Elsje wilde nog blijven en de andere meisjes ook wilden nog niet gelooven dat het al uit was.

- g' Hebt nog al den tijd, de koeien kunnen wachten vandage, zei Kannaert.

Ze stonden nog wat te draaien tusschen dwang en lust en eindelijk wandelden zij traag nog een enkelen keer langs de kramen. Ze konden er niet toe besluiten om nu al te vertrekken en bleven lanteren en lutsen en zien op malkander zonder spreken. 't Was nog een langen weg te doen en onder 't gaan konden zij nog veel vertellen aan elkaar. Maar de roes van woeling en geruchte hield hen tegen om in den drukken draai van 't volk te blijven.

Effen buiten 't dorpsplein was de stilte al en de eenigheid die verdrietig was om zien van hier in 't blijde gewoel. Maar er moest ook een einde aan komen, de meisjes wilden weg en nu begon het moeielijke van den uittocht en de beslissing tot den keus van de koppeling. Binst dien laatsten gang door de kramen drumden de knapen stil, zonder van hun inzicht te gebaren, elk bij 't meisje waarmede ze wilden naar huis gaan en ze loerden naar elkaar hoe de uitval zou zijn bij de anderen en ze vezelden dan hun oordeel stil, met slimmen oogslag en halve woorden aan hun geburin. Elk vond welhaast de zijne: Oskar liep nog te zoeken en dan snapte hij Martje het

jongste meisje van Kraaynest bij den arm. Max stond een oogenblik tusschen Elsje en Klara en dan ging hij zonder dubben bij Klara en nam ze bij den arm, zonder uit of om te zien naar de anderen. Elk stond gereed en gekoppeld om uit te zetten maar op Elsje en had er niemand gelet. Ze bleef alleen achteruit, half gedoken en keek met donkeren blik van de anderen weg.

- Elsje, kom hier, riep Fons Kraaynest en hij liet tewege zijn eigen meisje loopen maar Elsje keerde weerwillig den schouder weg.

- Elsje, kom hier bij mij! riep Max en hij bood haar den anderen arm maar 't meisje riep inzichtig omdat Max en Klara het hadden gehoord.

- Ik moet niemand hebben, ik ga alleen, en ze volgde tusschen de anderen zonder nog naar iemand te luisteren want ze riepen van alle kanten:

- Elsje, Elsje kom hier!

- Ze ziet mij geern en wil het niet geweten hebben, dacht Max in zijn eigen.

In heur gemoed was er plots een misnoegdheid, een kinderlijke triestigheid gekomen omdat ze heur bedrogen vond, omdat het tegen haar gedacht was uitgevallen zonder dat ze ooit vermoedde dat het zóo kon vergaan of eindigen; ze

had gelachen en meê gevierd zonder aan 't verloop te denken of aan het einde. En dan als ze zocht naar reden waarom 't verdriet haar in de keel kwam, vond ze niets waarop het te boeten, - ten was niet anders dan een redeloos grillige gramte op heur zusters, - op de jongens en op Max, een oorzaak die ze heur eigen niet bekennen wilde en ze stak het op den avond, op de triestigheid van den langen weg en terwijl gromde 't in heur gemoed:

- Waarom moest hij dan met mij dansen als hij met Klara vrijde? en daardoor wilde zij hem beschuldigen van al de gedachten die hij door zijn doen, onbewust - maar inzichtig, beweerde zij, in haar had opgewekt. - Wat scheelt mij hem, wat heb ik met Max te doen? ik ben veel te jong en hij loopt van hier naar ginder! zei ze gedurig in haar eigen. Ze vond het belachelijk en zot van al die groote kerels die lijk betooverd, al zoetelend liepen elk bij een meisje - en ze schopte met heur schoone schoenen in 't zand, gaf niets meer om heur fijne kleeren die ze achteloos slepen liet en ze verlangde om t'huis en in bedde te zijn en te slapen.

- 'k Ben moe, laat me gerust, deed ze met een snauw naar Sarel Derijcke die haar plagen kwam.

De schreeuwen en orgels verstierven allengerhand en de paren gingen in stilte elk bij zijn eigen langs de olmenreek en in heel den langen gang van den aftocht was er maar hier en daar een druistige kerel die den lust behield om luide zijn liedje te zingen. En dat galmde dan ook zoo wijd in den avond zoodat 't iedereen op verren afstand hoorde. Drie, vier gasten die tierden:

En wij hebben maar één jong leven
Een jong leven hebben wij....

of de verdoolde eenlooper in een zijwegel tusschen de velden:

Hare schoonheid
die mij verblijdt
is zij!
Hare wangen kleurig rood,
'k Bemin haar tot de dood.
Zij heeft een mondje klein en fijn
- schoone engelinne -
Zij moet de mijne zijn!

Max volgde de reek, geleidelijk met Klaarken aan de hand zonder op iets te achten.
Hij was al ver tusschen de twee olmenreken

als hij gewaar werd dat ze op gang waren huiswaards; 't was of hield hij een vluggen vogel gevangen dien hij altijd houden moest en nooit tam en zou krijgen en daarom dorst hij aan zijn geluk niet gelooven.

Hij had haar zooveel gezegd en herzegde 't nog altijd: dat hij niet slikken kon hoe goed ze hier alleen liepen en hoe geern hij haar zag en dat 't voor altijd was! - En leute hebben wij gehad, newaar Klaarken!.... 't Meisje deed niets dan lachen en met hare oogen minnelijk in de zijne kijken.

Voór hem, langs de boomen overzag hij al de makkers die doende waren lijk hij, met hun meisje aan den arm, dichte nevenseen en ze gingen voetje voor voetje om den weg lang te maken.

Voór en bezijds en bachten kwamen er andere koppels die al in dezelfde richting stil naar huis gingen.

- Pol, 'k heb ze mêe! riep hij vroolijk naar een kennis bezijds en hij toonde het meisje dat wipvoette lichtjes aan zijne hand.

't Was alles om ter kostelijkst wat er rond in den avond gebeurde, hij liep er door zonder iets te zien, verlaan dat hij was om uit te vertellen den overvloed van zijn geneuchte. Hij

hervatte hare hand en vond altijd dingen om haar te doen lachen. Dan greep ze hem vaster bij den arm, leunde heur kopken achterover en de witte tanden blonken gezond telkens ze uitbarst in galmenden lach. Dat was zoo gemeenstig nu onder hen, hij voelde zich zoo vast eigen met haar en zoo goed alleen; al d'andere meisjes van heel de wereld waren weg en dood en hij liet zich meegaan in die blijde betoovering zonder aan iets anders te denken.

Maar binst hij zoo druk aan 't kouten was en heur oogen in de zijne blonken, gevoelde hij toch den indruk van de wonderdingen rond hem; hij vermoedde dat er iets gebeurende was in dien avond, dat er iets omging, iets nieuws zat in de kruine der donkerende boomen en dat deed hem aan als: het interden, het begin van een geluk dat hij niet zwelgen kon of overkijken en hij zocht om te raden van waar het komen mocht.

't Was het uur dat de koeien moe van liggen in de hitte van de weiden nu rustig weer aan 't grazen gaan met de koelte. De boomen stonden stil en in de lucht was dezaamloosheid zoo ongewoon achter al dat woelig bewegen in den laatste dagen. De vruchten waren bedauwd en de wijde goudgele koolzaadvelden geurden als een zaligheid

in de lucht. De hemel zat witgedopt vol bleeke wolle wolkjes en verre stonden de huizen om uit te gaan in de zachte deemstering die alles omwond in een doezeling van zoete teerheid om nooit te vergeten.

- 't Is de eerste zomeravond, de meie!

Zijn arm had hij rond haren arm, zijn éene hand hield hare vingeren en met de andere speelde hij aan den schuifsteen over het gouden ketentje aan haar hals; hij voelde de ritseling van de schakeltjes bij 't schuiven en hij deed voort alsof hij met zijn eigen goed, achteloos aan 't spel was. Ze spraken niet meer en gebaarden te luisteren naar 't geen de anderen zegden.

Maar bij zijn eigen overdacht Max heel dien zomer met al 't plezier dat nog te verleven stond, al die uitgangen en de schoone, lange zondagavonden en de kermis.... dan begon het al in de ronde te dansen, hij kon zijn eigen vreugde niet meer houden en wilde ze uittieren. En medeen kreeg hij vrees of het wel te grijpen was, of 't hem niet ontloopen zou, hij wilde nog eens weten, ze moest het hem weerom vast beloven, afspreken dat ze wel voor altijd de zijne bleef.... Het meisje loech van langs om luider maar wilde met geen middels, gemeenstig gelooven aan al zijn beloften.

Wie had er gemerkt dat z' er al waren? dat de molen al voorbij was, dat ze over 't brugje gestapt hadden en moesten scheiden ginder aan den ommedraai?

Met een onbedachte beweging liet hij den arm gaan om haar leden en hield haar nader gesloten omdat hij 't zoo seffens ging moeten laten schieten. Klotielde met Zef Kannaert stonden te wachten naar de anderen die twee en twee toenaderden.

- Zoo, zondag naar 't Linden-kapelleken?

- Ja.

- En dan naar Knok-kermis?

- Ja.

En zoo voort noemde hij al de feesten en uitgangen op, die hij niet tellen kon en Klara knikte altijd van ja. Hij kon 't niet uitdenken haar een enkelen uitgang te missen. Hij speelde met het zilveren ringsje aan haar vinger en:

- Tot zondag.

- Tot zondag, herhaalde zij stil.

Bij dat wordeken zinderde er iets door zijn arm, hij wilde iets herkennen.... dat hij nog gehoord had; hij zocht om het met iets anders te vergelijken dat hij kende - ze had iets in haar stem dat hij vroeger - wanneer was het? - en al zoekend kwam hem

dien nacht te binnen van verleden winter als ze gejoeld hadden te Pauwels - maar wat betrek was er tusschen toen en nu?

- Mijn beste, lief zomermeisje, aaide hij.

Maar ze sloeg hem duchtig op de handen als hij haar te vrij omarmen wilde. De voorsten stonden in bende te wachten om elkaar goên avond te zeggen. Hij liet haar los.

De meisjes hadden nog veel te vertellen ondereen en ze riepen nog van verre haar groeten naar malkaar als ze elk al zijn wegel naar huis gingen.

- Zeg dat ik kom, riep Oskar naar zijn zusters. - En ik ook. De knapen bleven nog wat staan en kijken. De drie van Pauwels gingen pertig nevenseen, Elsje in 't midden; en Marie ging mêe met Sanne en Leentje langs den zelfden weg, de andere waren al ver en men hoorde nog altijd haar blij getater.... Max zag hoe ze gingen, wel voldaan, lichtvoetig en al om 't even welgezind, naar huis.

Dan kregen de kerels ineens haar ruwe lustigheid weer,

- Waar gaan we? Ze wilden alhier, aldaar, elk wist waar hij 't meeste leute te verwachten had en de avond moest kostelijk verdaan worden, 't was ommegang.

- Naar 't Sterreke!

- Ja! - 't was wel verre te gaan maar 't was schoon weer, z' hadden het beloofd aan de drie vroolijke dochters van aldaar af te komen en d'een en d'andere van de kerels had wel in 't stil eene afspraak met een boerinneke die ook langs daar moest naar huis komen. Max was mêe in de bende en ze loechen en koutten al ondereen luide en riepen alhier en alginder, elk het zijne naar de huisgangers die alleen of getweeën stille langs de boomen gegaan kwamen.

Fikken Vramme kwam achter en zong zijn liedje luide dat 't helmde:

En zij was jong
En ik was jong
En gij kunt wel denken hoe het gong!

De kerels stormden binnen in 't Sterreke als in eigen huis; de drie bloeiende dochters waren op haar kermisbeste en vroolijk gezind en veel jonge dorpelingen zaten in de hoeken bij hun zomerlief of draaiden rond den disch. Ze waren verhit en opgewonden door de lustigheid van den dag en ze wilden ervan genieten een goed stuk in den nacht. Ze gingen ondereen aan 't spel

of zongen en dronken al aan goede pinten bier.

Max en de Kannaerts en de andere makers vierden mede en mieken minninge nu overhand of t'eenegader, met de lachende meisjes en d'andere boerendeernen die nog overbleven. De lustige bedwelming overwon hunne zinnen en ze taterden al wat er eerst boven kwam, luide om hun eigen sprake te hooren in 't algemeen gerammel en gelach.

Zij en wisten zelve niet goed, of dachten er niet aan hoe late het mocht zijn, maar ze gingen arm en arm over de straat en neurieden zacht alhier aldaar een liederstuk dat hun onwetens in den kop nog ronkte.

- We hebben toch leute g' had, danig veel leute, wauwelde er een. Ze spraken bij hun eigen voort zonder antwoorde te verwachten of te krijgen en riepen luide goên avond naar de boomen langs den weg en de koeien in de weide en naar de late, verachterde wandelaars.

Max liep alleen over de eerdestraat en hij wist niet waar d' andere kerels hem verlaten hadden; hij zag aan de komende helderheid in de lucht dat 't bijna dag werd en verkende aan de koorstukken dat hij op den goeden weg was naar huis. Hij wist nog halveling in zijn ont-

houden van een groot geluk en voelde een ongewone blijheid rond zich en hij wilde erin slaan met de armen en alles overgrijpen.... al de dingen van dien schoonen dag. Hij loech in zijn eigen, dacht aan Klaarken, aan Elsje en aan Nette uit 't Sterreken en wat hij al verteld had heel den avond en hoe ze gelachen hadden, vrij g'hertig gelachen met al wat hij zegde; hij zag heur oogskes lijk vlasbloemkes blauw en 't wit van heur tanden en hij wilde 't meisje in de armen grijpen, zoo allemachtig schoon en pertig was het!

- Tot zondag! Ha! nu had hij het - de gelijkenis die hij niet vond met dat andere meisje, nu zag hij heur wezen duidelijk: 't was op kerstavond in de mane, met Anneke over 't sneeuwveld, dan hadden ze ook zoo schromelijk veel leute gemaakt - en dat was nu al zoo lang geleden en er was sedert dien al zoo veel onbesuisde leven en zondagen voorbij en erover gereden, dat 't al door zijn hoofd gevlogen was.

- Anneke, waarom was Anneke daar vandaag niet? en hoe had hij aan haar niet gedacht? Maar d'andere meisjes mieken meer leute, ze loechen luider en gingen gewilliger mêe.

- God, jongens, wat een lustigheid was het

te leven, te zwemmen als een visch in 't water, van hier naar daar - alle zondagen nieuwe kermis en nieuw plezier en binst de weke op het opene land! De vruchten die van weerskanten den weg stonden, ze groeiden lijk zot. De bedauwde koornauwen sloegen hem in 't wezen en... boer Vanneste beredderde 't al! zij, de jongens, waren de jongens van plezier die voor niets te zorgen hadden!..

Hij praatte nog wat in zijn eigen en deed zijn best om vasten stap te houden. Hij neuriede een stuk van een liedje dat ze ievers rond hem gezongen hadden, binst den dag:

Daar zijn er drie
Die ik geerne zie
Liza, Trinette
Liza, Trinette
en Rosalie!

De voois speelde voort in zijnen kop en die 'drie', dat waren voor hem nu al de meisjes van 't dorp - Elsje, Sanne, Leentje, Anneke, Klara.... zooveel dat hij ze niet tellen kon en hij zag ze staan en lachen, eeuwig lachen:

Liza, Trinette
en Rosalie!

De jongens, de makkers en boerenknapen kwamen er ook bij om leute en minninge te maken heel den nieuwen zomer zonder einde.

Een warme wonnevloed overliep zijn jonge, sterke lijf, de pezen in zijn armen voelde hij trekken en spannen en hij neep de vuisten en wilde iets brijzelen, iets breken om zijn sterkte en macht te meten.... Hij was alleen op de bane in den grooten, stillen zomernacht en al waar hij keek zag hij 't oneindige van zijn jong geluk, onder en boven, vóór en achter en de driestheid errond van jongens en meisjes van zijn ouderdom die speelden in de komende schoone zondagsche zomerdagen.

t' Huis wrocht hij met vreeze en voorzichtigheid de poort open en kroop stil naar den stal, welgezind dat er nog niemand op was en dat vader of moeder hem niet zagen binnenkomen.

- Morgen houd ik me wat al den eenen kant en make een gemakkelijken dag, schikte hij in zijn eigen.

Met die belofte legde hij zijn moede lijf te rusten en voer op denzelfden stond weg in zwaren slaap. Als hij ontwiek hoorde hij een ongewoon verward geruchte van stemmen en gewoel over de werf en in zijn verbaasdheid keek hij ongeloovig rond door de schemering

waar de boer stond vóór zijn bed en gestadig riep dat hij eruit moest. De matheid woog nog op zijn zwaar gemoed en met alle moeite kon hij armen en beenen reppen - zijn leden waren geradbraakt.

- Wat is dat nu, 'k lig er effen in! dacht hij zonder te durven zeggen of vragen wat er haperde.... of 't droomen was misschien?

Maar vader Vanneste stond er wel en wezenlijk en hij hoorde zijn stem.

- Toe kerel, 't volk is eral, we gaan in de beeten vandaag, ge moet mêe naar 't land, Marie moet met de wiesters, toe, 't is tijd! Max moest er wel uit en kwaad gezind deed hij voort om op te staan. Over de werf stonden al de gebuurs, de kortwoners, al het werkvolk van rond het hof met hun wijven en dochters en jongens gereed en ze loechen als ze Max met verslapen wezen naar de houten pompe zagen gaan om zich te wasschen.

- Een kermis is een geesseling weerd! spotte een vent, hem beziende; - Max 't was gister beter, jongen!

Max had geen lust om te lachen, hij zag dat het schoon weêr in fijne smokkelregen veranderd was en:

- Vader zal 't gister voorzien hebben en

heeft alles beleid binst we weg waren, dacht hij - de fijnaard heeft op voorhand het volk gevraagd om geen dag te verliezen!

Achter de koffie trok hij op met de groote bende naar 't veld en hij liet ze beginnen aan de beeten zonder lust te voelen om m \acute{e} e te doen aan den arbeid. Maar met 't groeien van den dag en met de lustige gespraakzaamheid rond hem, helderde ook zijn gemoed weder op en hij kreeg zijn welgezindheid weer. De wijven, jongens en meisjes stonden in lange reek verdeeld met haar houwen te schrepen tusschen 't groot mannenvolk. 't Werk ging gemakkelijk omdat de grond geweekt was door het fijne regentje en de bezigheid vorderde als een lustig spel door al 't gebabbel en gezang van 't eene einde naar 't andere.

- Warten, zijt g'er gister bij geweest? vroeg Max.

De vent wendde 't hoofd waar hij stond, trok \acute{e} en oog toe en neep zijn knevel met een fijn pierende uitdrukking:

- We hebben gister een pinte gepakt, een duchtige pinte! en hij wrocht voort met gebogen kop.

- Maar zonder vrouwvolk! meumelde hij

in zijn eigen, wat zijt ge daarmee? en dat valt te kostelijk in den drank, en met al haar sneukelgoed....

Hij hoorde hen geern over 't verdane feest vertellen maar hij dacht aan zijn eigen gevaarten niet; 't hing al nog in roezemoes en geruchte en dans, onbezonden door zijn hoofd te razen en de indruk was een weezinnigheid om al wat er gebeurde en de schuld daarvan was zijn ontijdig ontwaken en 't mis uitvallen van 't weer, daar hij gerekend had in de warmte van zijn stal te kunnen gaan liggen vandaag. Hij ging tot bij 't vrouwvolk die daar lustig aan den kout waren.

- Hoe lange hebt ge 't gehouden met uwen Karel, Manske? vroeg hij.
- Voor den avond thuis bij moeder, anders is 't uit met de leute.
- w'Hebben u ook wel gezien met Klara! plaagden hem de meiden. We kennen er al vijf, zes die jaloersch zijn. - Wanneer mogen we bruiloft vieren? vroegen ze.
- Te Paaschen of te Kerremis, zong Max, als er drie zondagen naaeren op den almanak staan!

En hij liet ze gerust gekscheren zonder nog te antwoorden.

- Hij is er niet op gezind vandaag, zegden ze ondereen.

Met den noen was 't geluchte opgeklaard en daarmee verging ook stillekesaan de zwaarmoedigheid bij Max. De matheid was al uit zijn leden, hij wrocht neerstig mede en 't voornemen om 's avonds zoo gauw achter 't werk te gaan liggen en slapen, was al uit zijn zin. De gedachten waren opgeklaard en de herinnering aan gister dreef hem al om een naarsmaakje en hij was er al op geluimd om kermismaandag te vieren, hij verlangde om bij de makkers te zijn om al 't gebeurde weer te overspreken met een goede pinte bier.

d'Anderen ook hadden den maandag in en de verzeewdheid en ze waren blijde als ze den dag zagen inkorten om te gaan rusten of te herbeginnen aan de leute.

Als Max zijn peerden besteld had kwam boer Vanneste hem zoeken en - Jongen, zegde hij, ze zijn u komen vragen van Meyers, 't gaat slecht met 't zwijn, ze is al twee dagen in 't viggene.

- 'k Zou dan maar seffens gaan, achter eten, zei de boer als hij zag dat Max besluiteloos bleef zonder antwoorden en hij bezag hem om zijn inzicht te kennen.

- Ja 'k, vader, en zoo gauw hij gedaan had zette hij uit.

Die weg liep hij tegen zijn gemoed en weerzinnig omdat hij het anders berekend had en, zonder de eigenlijke reden te raden, voelde hij nu eene onlust om bij Anneke te moeten komen en haar te spreken.

Al ginder was het oranje-blauw in de lucht en de boomen stonden er licht als pluimen tegen de helderheid van den hemel; alhier was het donker al en betrokken als een onweersdag. - Een jammere kermismaandag, morde hij, en al zoo moe zijn! en van den avond zouden ze ginder nu leute maken zonder hem. De spijt leed hij maar een stonde, daartegen kwam de eigenweerde en de faam van den behendigen boerenzoon waaraan hij hield: hij wist wat hij kon en hoe ver zijn kunsten vermaard waren. De boeren kwamen hem halen van ver en bij waar er iets haperde met de beesten; hij kende er meer van dan Oskar en Zef en Sarel, dan de Kraaynesten en d'andere allemaal - en die kennissen had hij opgedaan bij zijn eigen, door veerdigheid en goede handeling. Daarmede was hij gewend gerocht om buiten diensttijd nog een trek te doen en hij deed het geern als er zijn behendigheid mede te toonen was. In zijn overmoed verging dan al zijn vermoeienis en dat was hem niet te veel. z'Hadden hem noodig

d'andere boeren en dan stonden ze hem in de oogen te kijken om hulp en angstig waren zij toen hij kalm en beraden bij het zieke beest stond. Hij was bewust van zijn macht en dat liet hij hen voelen. Daarom waren ze hem wel allen te vriendelijker en lieten hem overal het hooge woord voeren.

God! die weg, heel die streek was hem al zoo lang uit den kop en hij wist nu nog maar dat hij al een anderen kant geleefd had in den laatsten tijd.

En Meyer was zoo lang uit zijn gedacht! - Hij ontmoette 't werkvolk dat van 't hof kwam.

- Hoe is 't met 't zwijn? vroeg hij met gemaakte benieuwdheid en ernst.

- Ze wachten u, Max.

Hij verhaastte den stap omdat zijn geweten hem dwong hulpe te dragen. Die Meyer was al zoo ongelukkig, hij had nu weer zijn vlas verkocht als 't stond om hoog te stijgen in prijs, - 't sloeg hem niemedal mée.

Ze zaten onder de boomen, de boer, de boerin, de jongens met de knechten; 't zwijnskot stond open en ze luisterden naar 't aanhoudend snorken en zuchten dat opging in de donkerte.

Anneke had Max eerst gezien. Ze kwamen allen bij rond hem staan en vertelden haastig het geval.

- 't Is al van eergisteren begonnen, er zijn eerst drie viggens gekomen, maar 't moeten er nog zijn.....

Max ging in den stal en keek in 't halfduister. Het zwijn lag als een logge vleeschklomp roerloos met nu en dan een kramp trek die den balg opduwde. De viggens krioelden in een mande bezijds en de boer en zijn volk bezagen nu het zieke beest en dan den kloeken jongen die in gedachten stond. Hij betastte den balg en kwam dan weer naar buiten. Zij durfden hem niet vragen....

- D'r zijn er nog, we zullen ze moeten afhalen, zei hij beslist en ging zich zetten op de bank onder de boomen.

- Anneke, zorg voor kokend water, en olie en breng de lantaarn.

Hij bleef zitten rusten en praatte met Meyer over zijn vlas. De boerin en de dochter haalden 't gevraagde bij en spraken stil ondereen en keken met angstige oogen naar 't brave zwijn dat onwetend van 't geen ze met hem gingen uitrichten, stil te zuchten lag in pijn.

't Was of hoorden ze reeds het gehuil dat zoo aanstonds den avond storen zou.

- Gauw, jongens, naar bed! en lees wat omdat 't wel mag afloopen! riep de boerin.

Max stond ineens op, speelde zijn vest uit en sloofde de mouwen op en wachte met veel zorg de handen.

- Breng maar 't licht, gebood hij.

Op zijn wezen lag reeds de ernstige uitdrukking van iemand die in geweten lastig werk gaat verrichten. Hij riep kort en barsch om al wat hij hebben moest en ze sprongen om hem te bedienen.

- Stroo openschudden, en de viggens weg. Hij stond nog wat in gedachten en dan met een plots besluit, goot hij de olie over den arm, strekte zich plat uit nevens het zwijn en boorde de geloken vingers met stillen stoot en den arm, tot over den elleboog en overtastte in 't zwijn zijn ingewand. Een snijdende smartkreet deed de vrouwen opschrikken. De boerin hield de armen gesloten over de borst en rilde over heel haar lijf in wachtende angst.

Anneke zat op de knieën en hield het zwijn bij den kop en suste en streefde en trachtte te troosten:

- Stil moerke, stil, stil, stil....

De jongen wrocht en pijnde en loste den greep met een ontlastenden zucht en sprong recht.

- 't Zal lastig gaan. - En toch moeten z' er uit! Hij wierp zich weer op 't stroo en herbegon.

En weer die snijdende gil die klonk over 't hof en 't logge dier spartelde en wrong, zuchtte en tierde weer vervaarlijk, huilde in de razende pijn van die hand die het leven ging zoeken in zijn gesloten balg.

- Oeie! Oeie! Oeie! zuchtte de boerin, schei eruit Max, 't is niet hoorlijk.

En met één ruk van zijn arm haalde hij het eerste doode viggen af en hij wierp het slappe slunseding in gramte tegen de steenen.

- Nu gaan we wat rusten. En hij leunde tegen den muur en blies de warmte uit.

Maar in de hevigheid van zijn doening herbegon hij zonder wachten, tastte dieper, hoorde noch schruwelen noch schreeuwen en schafte niet op het volk dat rond hem te janken en te beven stond. 't Een achter 't andere, haalde hij alzoo drie doode boorlingen af en wierp ze met gesmoorden vloek telkens tegen den grond.

Dan ging het niet meer naar zijnen zin en hij stond weer recht om te denken.

- 't Zwijn moet wat rusten, zegde hij tenden gejaagd dat hij zelve was; 'k heb dat nog nooit ondervonden....

Ze bezagen hem bewonderend en dankelijk, Anna de tranen in de oogen en Meyer bracht den kerel een druppel. - Toe, Max.

- Neen, later, nu niet.

- We zijn altijd ongelukkig met de zwijnen, begon de vrouw.

- Zouden er nog zijn? vroeg er iemand.

Max zonder opkijken, knikte.

- Hebt ge ijzerdraad? vroeg hij ineens. Ge moogt het zwijn niet meer gebruiken, dat zou nog zóó gebeuren en 't kan er dood in blijven.

- Kom mêe! gebood hij en den punt van zijn ijzerdraad ging hij op den slijpsteen gaan scherpen. 't IJzer siste met den kriep van 't draaiend wiel in de natte spoeling en 't was of mieken ze daar getweeën, vreemde foltertuigen gereed bij den rooden gloed van de lantaern in 't donkere op de werf. De boer trok zonder zeggen, weg naar zijn zolder en d'andere verwachtten zich nu aan het ergste.

- Stil, moerke, stil, 't gaat gedaan zijn, 't is gedaan! maar Anneke wist wel dat ze 't zwijn niet bedriegen kon en dat 't nu eerst beginnen zou. Hij had den draad met 't scherpe punthaakje in de geslotene hand gedoken en hij herbegon.

Met 't herhaalde huilen liep de boerin ook in huis en zette zich dubbeltoe op de zoldertrap om 't niet meer te hooren. Maar 't geschreeuw scheurde zoo vreezelijk door 't hof dat de vrouw overrilde alsof ze de priem met stekende pijn

in heur eigen ingewand voelde werken. Ze stopte de ooren, neep de ellebogen tegen 't lijf en hield den adem op. 't Was haar een werkelijke verlossing als de schreeuw in stiller zuchten stremde, maar ze wilde er niet meer bij gaan en Max wrocht alleen voort bij Anneke maar hij was zoo verslaafd dat hij haar niet eens bezag.

- Hier is 't, verdomme! en hij had een vervaarlijk groot viggen bij 't kinnebakken aan zijn haakje vast.

- 't Zwijn moest dood anders, zie ne keer wat een viggen, 't is daarachter dat ik gezocht heb! en hij bezag het met een preusche voldoening, zegepralend en gaf het aan Anneke te wegen. - d'Anderen komen nu vanzelfs! en hij wrocht voort altijd zonder te merken dat hij met Anna alleen in den stal was.

- En hier is nu 't laatste, zie! 't Andere zal nu gaan zonder hulp. Hij wiesch de handen en zette zich in 't stroo en veegde 't zweet van zijn wezen.

- 'k En heb nooit zóo gezweet lijk vandage!

- 't Is lastig... waagde Anna.

Hij knikte haar monkelend tegen.

- Kijk, waar zijn ze àl, weg?

- Moeder kon het niet meer zien en vader was te moe....

Ze bleven lange nog op het zwijn kijken dat nu gerust te zuchten lag en stille kermde.

- 't Is spijtig toch voor de viggens, mijmerde Max, vijf daar, en twee, en zes.... die vijf kunnen wel opkweeken maar anders waren er dertien....

- 't Is toch best nu, als de moere maar in 't leven blijft...

- Ja, dat zal ze wel, moet ze goed wasschen en ontsmetten.

Hun woorden gingen stil met zware zwijgstonen ertusschen; ze waren ongemakkelijk en mijde van malkaar. Anneke wendde altijd de oogen weg en hij voelde zich zoo vreemd met haar alleen en zoo eigen tevens als met z'n zuster, maar hij vond niet wat hij zeggen moest.

- Ge blijft waken? vroeg hij.

- Ja, en gij moet ge niet slapen?

- Ik heb tijd nog, en hij strekte zich gemakkelijk uit op het stroo en als hij wat uitgerust was kreeg hij weer zijn lustige gesprakigheid.

- Waarom waart ge op den ommegang niet, Anneke?

- 'k Heb hier moeten bij 't zwijn blijven...

- O, ja, da's jammer! en hij vertelde van al het plezier en de leute en 't verkeer van

knapen en meiden; maar hij zag niet hoe ze hem in 't vuur van zijn verhalen deemoedig bekeek en hij wist niet dat hij haar verdriet deed.

Want zij vertelde hem geen woord van al de lange nachten die ze wakker op hem verpeinsd had en van dien spijtigen kermisdag, verdaan hier bij het zieke zwijn; hoe ze geweend had, en van heur eigen stille, gedoken verdriet durfde zij niet wagen... en van zijn vroegere genegenheid en vond ze niets meer bij hem.... ze wachtte altijd in de meening dat hij haar iets daarvan zeggen zou.

- 'k En zie u nooit meer, Anneke? vroeg hij ineens het hoofd rechtend, en als ze niet antwoordde - wat scheelt er u, meiske?....

Dan dwong zij het eruit met voorbedachte schaamte om 't geen zij zeggen ging.

- Moeder wil niet hebben dat ik een jongen vrije of hij moet op voorhand weten dat ik niets m \acute{e} e en krijgje als uitzet... als ik zou willen trouwen.... ze wachtte en keek wat Max zou doen.

Hij bezag haar verwonderd, monkelde medelijdend om dien onverwachten inval en schudde 't dan in luide lachen uit:

- Trouwen! trouwen, nu \grave{a} l? zouden we nu al op trouwen peinzen? - maar we leven en ma-

ken leute en zouden we daarom geen meiske?... maar 't en is niet van één, ik zie ze allemaal geern als ze maar leutig zijn!

Zijn lach galmde over 't hof en zij deed met de hand om hem te doen zwijgen Ze merkte zijn verlegenheid niet daarachter en nu wist ze hem niets meer te zeggen en ze verlangde tot hij zou weggaan.

- Moeder zal nog beneden zijn en zij moet naar bedde.

Max deed zijn vest aan en ze kwamen samen in de keuken. De vrouw lag bij tafel in slaap gevallen.

- Anneke, goên nacht.

- Max, vezelde zij zoetjes; ze zag hem gaan en verdwijnen over den bleeken weg, 't hof af en dan voelde zij een hevige spijt om 't geen ze gezegd had en groote droefheid zonder oorzaak maar eindeloos als de nacht! Ze keek in de sterren en ging dan in 't zwijnskot, zette zich in 't stroo en weende.

- Ik had hem geerne zooveel gezegd maar ik durfde niet! snikte zij. De kans was zoo goed en nu hield ze het opgehoopt daar achter heur lijveken waar ze't geweldig kloppen voelde.

Dan ging zij moeder wekken en zond haar

te bed en zij zelf bleef den langen nacht alleen wakker op 't stille, 't droomstille hof.

* * *

Gaande door den nacht voelde Max nog de benauwde lucht van die hofsteê die een kwade adem op en om die menschen drukte; 't een ongeluk en verbeidde 't andere niet; - dat zwijn moest nu ook al kapot. Hij zag het onbewuste vechten en streven van die menschen tegen hun ondergang, het noodlot dat langs alle kanten hun vlijtig beulen in snot sloeg en het werk ten ondomme deed vergaan - waar 't leven elders in blijde krioeling en zonder zorg uitwoekerde, verging het hier zonder dat het entwaar mede kon verholpen worden. Hij was blij daar weg te zijn, langs de bane, buiten ademde hij vrijer en hij wandelde zonder haaste om t' huis of ergens toe te komen, wandelen in den mane, achteloos, zonder vaak of vermoeyenis en hij keek rond in de blauwte over 't land en streelde met opene handen het dauwnatte koorn dat rijpe en ruischloos stille stond, zwaar in de nachtdonkerte.

Voor Anneke kreeg hij een meewarige genegenheid nu; in lang was ze hem zoo in den

zin niet gekomen en hij herdacht den tijd dat hij heur belonkte en stil met haar gekout had en dat hij heur niet missen kon en er aanhield als aan zijn eigen.... maar dat was zoo lang geleden, er was daar sedert een zoo vlugge levensroes door de lucht gerend, zooveel leute waar ze niet bij was - en daardoor was ze uit zijn gedachten vergaan en andere waren in heur plaats gekomen en onbewust was heel dien kant van 't dorp zijn geheugen ontvallen.

Al den overkant stonden de boomen als feestvanen bij sterken dag en ze wuifden hun schelle groenigheid in al het blij-blauw van de lucht; al dien kant jongde en tierde de joligheid en leute in eenbaarlijke schatering zonder vreeze dat er een ongeluk als een steen gedurig boven hun hoofd hing. Daar woonde Sanne en Lena, verder de Derijcke's en te Pauwels! Dát was ander volk! Meijer stond daarbij als een sul die 't àl uit de handen geslagen werd en Anneke als een mager bleek ding dat niet mêe en kon in 't luidruchtige spel. Maar heur blik had hem aangedaan en omdat ze 't nu zoo ernstig zegde van dat trouwen.... en heur moeder.... Dien keer ging hij inwards bij zijn eigen geweten in onrust en ondervroeg zijn geheugen: 'k

en heb ik toch nooit niets met haar afgesproken?...

Juu! Vooruit, wat! zulk geen dingen nog, leve de jongheid! al 't ander lag nog ongelooflijk in verte en in dichte nabijheid, stond 't meisje van zijn herte: Klaarke dat al dagen in zijn hoofd leefde zonder afgaan als een gestadige lieflijkheid waar hij nooit genoeg van kreeg. Ze had een fijn aanzichtje met opene oogen die altijd naar hem keken.

Daar vóór zich zag hij de donkere sperren staan en erbachten was heur huis daar ze nu te slapen lag en te droomen van hem. Hij ging en ging, z' en wisten toch niet waar hij was. Daar en zag hem niemand en 't zou nog een paar uren nacht blijven.

Hoe zijn zin nu juist op dat Klaarken gevallen was? Veel andere waren even schoon en vriendelijk, ze waren 't plezier van de jongens allemaal, maar Klaarken was voor hem alleen, dat wilde hij houden voor eigendom onder de hand en 't plaagde hem in gedurige onrust want - het vlugge spook, 't en raakte geen grond bijkans, 't was als een vogel, altijd gereed om op te vliegen - 't wipte alhier, 't vlodderde aldaar en belde met haar lachstem de jongens toe al alle kanten. Maar zij was voor hem, 't stond vast,

en hij duwde erop om 't elkendeen te laten zien: als 't alle menschen wisten zou 't dan zooveel te stellig in zijn eigen gedacht staan dat hij een meiske had, 't zijne en niemand anders! g'En gaat uit mijne handen niet! gij deugnietje. Hij kreeg nu nog maar die razende jacht om haar te hebben en hij voelde zich vechtensveerdig als er iemand de handen naar steken zou. Dat alles lag hij te overpeinzen, uitgestrekt en hij voelde de verschheid van den dauw die rond hem regende en hij wist zich weeldig en rijke in 't geluk van te liggen, met de genegenheid die hij had bij al de menschen rond hem.

De ochtend brak ten oosten uit als Max van den langen omweg in zijn stal kwam. Zonder te bedde gaan, begon hij aan de peerden en gebaarde in huis dat hij een sterk stuk geslapen had.

Niemand wist, niemand zag wat er achter zijn vinnige bruine oogen groeiende was en hij moest zichzelf inhouden om gedaagd te blijven, om zijn stap te houden en niet te springen, te loopen over 't hof en zijn overdanige vreugde te verduiken die niemand kennen mocht. En hij ging voort zijn gang schijnbaar bedaard en de boer ging zijn gang daarbij en

de boerin die zijn moeder was, merkte er ook niets van en Marie zijn zuster zweeg en was met heur eigen blijdschap bezig. En daarover draaide het werk van het verlane jaargetijde in gelijk volgezetten en bezigen dagenloop.

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.